

LLIBRE DE SENTÈNCIES

Seguit de
Sobre veritat i mentida en sentit extramoral

Friedrich Nietzsche

TRADUCCIÓ I EDICIÓ A CURA DE JOAN B. LLINARES

set mig

Col·lecció Xènius, 3

DIRECTORS: Joan Garí i Francesc J. Hernández

CONSELL ASSESSOR DE LA COL·LECCIÓ:
Martí Domínguez, Lluís Meseguer,
Vicent Salvador, Enric Sòria

*L'edició d'aquest llibre compta amb el suport de
l'Agrupació Borrianenca de Cultura*

© Joan B. Llinares, 2001

© d'aquesta edició: 7 i Mig editorial de poesia, s.l.

Pça. Fco. Navarro Candel, 2 – 46689 Benicull de Xúquer (València)

Assessorament lingüístic: Agustí Peiró

Printed in EU – Imprés a la Unió Europea

ISBN: 84-95043-92-0

Depòsit legal: V-224-2001

NIETZSCHE, L'ESCRIPTOR I EL PENSADOR

Notes per al centenari de la seua mort

Nietzsche ha esdevingut un filòsof tan popular, tan explotat, tan tristament reduït a frases fetes i judicis extremats i dogmàtics, que per això mateix un autor com ell, tan amarat de matisos i perspectives, de subtil pluralitat, d'ironies finíssimes per a paladars selectes amb gust insubornable, potser necessite encara amb més urgència que molts altres una mena de «presentació personal». Segurament ja deu ser ben sabut que, de primer i per desgràcia, va ser sobretot un cas clínic, un home molt greument malalt en mans de metges, psiquiatres i psicòlegs. Els tafaners lectors de *la belle époque* només copsaven un personatge amb la morbosa «aura» del sifilític esdevingut boig irrecuperable, que mor relativament jove i que rep una escandalosa fama pòstuma que mai no havia tingut en vida, quan estava lúcida i publicava llibres per a quatre gats més o menys amics, tot pagant-ne l'edició de la seua butxaca, el pobre. Les precipitades i encuriosides lectures trigaren decennis a descobrir el gran filòsof emmascarat que s'ocultava rere uns llibres tan atípics i seductors. Interpretat ja, però, una vegada en mans d'autors tan exigents com ara Jaspers, Löwith, Horkheimer i, especialment, Heidegger, com una fita fonamental en la història de la metafísica occidental, ha estat respectat des d'aleshores com un pensador essencial de la modernitat contemporània, com un membre decisiu de les filosofies de la sospita, responsable i actor principal del gir lingüístic i fins i tot —diuen— de l'anomenada «postmodernitat». S'ha convertit, per tant, des de les acaballes dels anys seixanta, en un autor d'obligatòria presència en els programes de filosofia més bàsics i elementals del món sencer, és a dir un autor acadèmic de ben guanyada referència, un mestre del nostre present.

No tot són glòries en aquest pregon reconeixement d'un bon grapat de filòsofs, des de Deleuze, Foucault i Derrida fins Adorno, Colli, Danto o Vattimo, tot incloent-hi el madur Habermas; els exàmens també poden fer odiós un poeta que abandonà l'acadèmia per l'absència de llibertat integral i la manca de veritat radical que hi sentia. A més a més, sembla que, excepte potser en els llibres d'alguns germanistes estrangers i en vells articles de grans lletraferits argentins, s'ha oblidat bastant que aquest autor tan meteòric s'escollí com a escriptor per a artistes amb sensibilitat de músics, és a dir, com a rigorós esteta de les paraules que anava utilitzant per tal d'esdevenir aquell que veritablement era, un pensador solitari que escrivia per a tots i per a ningú perquè sobretot escrivia per a ell mateix, amb més veracitat que la que les institucions superiors li permetien. Proposem, doncs, de llegir-lo i fruit-lo com a magnífic mestre del pensament i del llenguatge, una ferramenta que mai no utilitzà sense tenir plena consciència del poder i dels paranys d'aquesta estranya meravella dels animals humans. Quan s'ha disposat de bones edicions i traduccions –i de vegades només amb reimpressions de velles i discutibles versions–, lectors, certament, pertot arreu no li han mancat. Pel nostre compte bé voldríem, alliberats una mica d'obligacions professionals amb l'anomenat arbre de la saviesa, intentar una petita descripció d'un extraordinari jardí, d'un hort amè que podria ser tot plegat, amb flors fresques, autèntiques i encara poc conegudes –gràcies també a l'interès i a les oportunes esmenes d'uns bons amics–, com un petit homenatge molt concret i condicionat en l'oportuna data d'un any de celebracions.

Un dels més grans poetes alemanys del segle XX, Gottfried Benn, amb la seua diamantina i reflexiva prosa escrivia, cap a mitjan segle, que havia estat la invitació d'una revista literària francesa perquè col·laborara en un monogràfic dedicat a la figura de Nietzsche el fet que li havia recordat, contra totes les aparences, que l'absència física d'aquest for-

midable homenot, de rostre tan expressivament fotografiat i dibuixat, complia aleshores justament el mig segle. Qui ho haguera dit! Ben cert, Nietzsche ja era mort cinquanta anys enrere, des del 25 d'agost del 1900, i, cosa que encara era bastant pitjor, el conjunt de la seua obra, per desgràcia, ja havia deixat de créixer des de feia més de seixanta anys; per a ser exactes, des del començament de l'any 1889, quan una terrible crisi psicossomàtica a la ciutat de Torí enfonsà la prodigiosa ment del pensador en la tràgica tenebra irrecuperable de l'anomenada paràlisi cerebral progressiva. De manera semblant, tal com ho diuen i ho recorden la premsa i els congressos dels nostres dies, aquest any de canvi de mil·lenni nosaltres tenim l'oportunitat de commemorar el primer centenari d'aquella mort, que s'esdevingué a les rodalies de la simbòlica ciutat de Weimar, a Silberblick, la vila modernista que Elisabeth, la sinuosa germana dedicada en cos i ànima a la tasca propagandista d'aquell llegat, havia aconseguit amb els drets d'autor i les aportacions dels massificats i fanatitzats deixebles del germà, i que aleshores ja havia convertit en el famosíssim Arxiu Nietzsche. Aquells papers que s'hi conservaven i que ja tenen, doncs, més de cent anys, no semblen a hores d'ara, però, ni més vells ni tampoc ja envellits. Per contra, romanen cada vegada més vius i presents, necessaris i aclaridors, de manera que, de bell nou, també podem dedicar-nos a celebrar mig segle després aquesta fita culturalment significativa sense cap regust ni ritual necrològics: només cal que obrim els ulls i que reconeguem allò que continua alligant-nos i contribuint molt a saber on som i què som nosaltres de veritat, què és el que passa i què ens passa en la vida, aquesta llum que ens afirma i que afirmem.

L'any 1950, com dèiem, Benn confessava que tot el que la seua generació havia pensat i debatut —i no era, aquella, una generació qualsevol, sinó precisament la que lluità en la Primera Guerra Mundial i la que, per tant, de sobte hagué de viure aquella enorme crisi d'Occident que significà el gran trencament històric d'un autèntic canvi d'època—, és a dir tot el que els seus millors i més desperts joves havien sofert en pròpia carn, tot allò ja havia estat expressat i for-

mulat, i fins i tot ja havia estat esgotat prèviament en l'obra de Nietzsche. El que ells van fer pel seu compte no fou sinó com una mena d'exegesi dels llibres del gran escriptor, tot extraient-ne les conseqüències; les obres que arredoniren només eren, en rigor, un conjunt divers de llargues notes a peu de pàgina del que ja havia estat escrit per aquest gegant de l'esperit de l'època posterior al classicisme que Goethe significà per als alemanys, en les primeres dècades del XIX. Fet i fet, afegia l'esmentat poeta, la psicoanàlisi i l'existencialisme, la revolució artística dels expressionistes i dels formalistes, la voluntat d'estil arriscat i alhora trontollant, la renúncia a les utopies, als idil·lis i a les fonamentacions de caràcter general, la conjuminació de fisiologia i coneixement, de cos i d'esperit —això és, el reconeixement de les pulsions i de les emocions en la tasca dialèctica del pensament per sempre insatisfet—, tots i cadascun d'aquests corrents importants del segle XX rajaven d'aquell silenciós i profund llac d'alta muntanya del llegat nietzscheà. Els fruits posteriors eren en certa mesura l'obra d'aquell home solitari i net, afirmatiu i crític, ultrasensible i de vegades excessiu, un vertader sismògraf que detectà abans d'hora el terrible terratrèmol que s'apropava i l'exposà acuradament en paraules noves i sorprenents, paraules tan poderoses que ben bé es podia afirmar amb justícia, fetes les comparacions adients, que ell havia estat el major geni de la llengua alemanya després del geni fundacional de Luter.

L'elogi fet pel poeta Benn, tanmateix, no és desmesurat ni exagerat; altres escriptors de la primera meitat del segle, com ara Stefan George, Hugo von Hofmannsthal, Robert Musil o els germans Heinrich i Thomas Mann, per exemple, també n'han fet de semblants amb tota convicció. Aquest darrer, posem per cas, el reconegué com el seu mestre moral, com el vident i el guia que ens condueix vers un nou avenir humà, com l'artista del llenguatge, el pensador i el psicòleg que ha modificat l'atmosfera sencera de la seua època, i com el més gran crític de la moral de la història de l'esperit. Tampoc no és casual que la citada lloança hagué de ser redactada a petició de lletraferits francesos, com ara

Georges Bataille i Henri Lefèbvre, que ja havien encetat una nova lectura d'un Nietzsche sense calumnioses sospites pels difícils dies de la Segona Guerra Mundial. Els militants de la resistència italiana també el llegien. Efectivament, el conjunt d'influències i d'incitacions que ha exercit l'obra del pensador itinerant va més enllà de les fronteres del seu país i de la seua llengua, i tot al llarg del segle XX s'ha confirmat com un fenomen plenament europeu i, per això, d'incidència planetària. Per tal de demostrar-ho, és suficient que resseguim les diferents traduccions d'obres més o menys completes i d'edicions crítiques d'aquest llegat en diverses llengües i àmbits culturals, des de les universitats nord-americanes i sud-americanes fins les editorials japoneses; però no cal precipitar ni extremar les coses, tornem encara de moment a l'assaig de Benn, que, pel que fa a la imatge de Nietzsche, és un bon símptoma del que li passava a meitat del nostre segle: Benn fou un metge en actiu al llarg de tota la seua vida i sabia fer excel·lents diagnòstics de certes malalties i curacions que l'afectaren.

Sí, podem admetre que ens trobem davant d'un gegant de l'esperit i d'un geni lingüístic; ara bé, tot comptat i debatut, potser no sols és un autor políticament incorrecte sinó, a més a més, parlant-ne sense bromes ni pal·liatius, un autor políticament perillós? Que potser no diuen que escriví textos racistes, antihumanistes i, per descomptat, diametralment oposats al cristianisme, a la democràcia i fins i tot a la fe en la ciència? No condicionaren la malaltia i la follia que l'afectaren una mena d'escriptura també bastant malalta i enfollida, irracionalista, inconcloent i contradictòria? Heus ací la negra ombra i la mala fama que sol acompanyar la mera citació del seu nom, que no és més que la pròpia obscuritat que nosaltres hi projectem quan l'esmentem. Reconsiderem, doncs, els problemes que ja hagueren de ser meditats vers el 1950 i tractem de veure-hi clar.

Les paraules del llegat del filòsof, dinamitadores i cridaneres en determinats passatges, arriscades i colpidores sem-

pre, ara i adés farcides d'aparents contradiccions i de qüestionaments molt dràstics, han estat utilitzades de manera aïllada i descontextualitzada per justificar i legitimar les diverses posicions que, sobretot en les lluites ideològiques i sagnants que portaren a la Segona Guerra Mundial, han inspirat determinades polítiques ben inhumanes. Les deplorables opcions antisemites i nacionalsocialistes de l'abusiva germana, que en qualitat d'única marmessora disposà en exclusiva del llegat amb falses edicions d'obres semicompletes ben censurades i massa descurades, combinades amb la molt fotografiada visita de Hitler a l'Arxiu Nietzsche i amb les interpretacions feixistes dels textos nietzscheans, per exemple, les d'A. Rosenberg i A. Bäumler, juntament amb les d'altres autors de «pensament captiu» que, contra tota raó, els interpretaven com a defensors a ultrança d'un irracionalisme forassenyat i desfermadament romàntic, han significat una immerescuda calúmnia ben aprofitada i molt insistida, de difícil neteja i aclariment. Recordem, tanmateix, uns pocs fets: el filòsof es manifestà inequívocament i reiteradament contra els alemanys nacionalistes i antisemites, com ho havien estat el cunyat i la germana, amb qui trencà relacions; escriví grans lloances a la necessària aportació jueva en la millor cultura europea del passat, del present i de tot possible avenir interessant i desitjable; criticà a fons l'esperit típicament alemany —aquest caràcter generalitzat de súbdits de l'emperador i de Bismarck—, s'anomenà apàtrida —fet i fet, des de l'anada a Basilea no tenia els papers que li acreditaven la nacionalitat— i es volgué un bon europeu, hereu d'Europa. A més a més —caldrà repetir-ho una altra vegada?—, la «bèstia rossa» no havia estat en la seua obra cap metàfora per simbolitzar la raça del jovent germànic d'ulls blaus i cabells rossos, on tots volien ser aris, sinó per al·ludir als lleons de gran cabellera rossa que habiten el desert, uns animals valents i solitaris que diuen i que fan «No!», tot alliberant-se de les càrregues rebudes al llarg del pesant procés de socialització i de gregarisme, d'acceptació de la moral tradicional i de les lleis del ramat —etapa exemplificada en els textos del filòsof per altres animals, com ara els camells i els

ases. Sembla, però, que les apressades i insostenibles lectures que certes polítiques n'han fet, tot oblidant els explícits referents de la Grècia homèrica, tan estimada pel pensador, són una greu responsabilitat que cal atribuir-li a l'escriptor per possibilitar tals usos amb les seues inaudites formulacions i per haver tingut tan immerescuda història efectiva com la que ha hagut d'arrossegar. Curiosa manera d'invertir Plató. Ara els polítics alligonen els filòsofs i n'expliquen les teories, l'Acadèmia ja pot tancar les portes! No, nosaltres no volem ser d'eixe món que no utilitza el cap per pensar i que sempre descarrega la pròpia responsabilitat sobre víctimes propiciatòries.

Retinguem en la memòria, no obstant això, que Nietzsche ara i adés demanà anar a pams amb els seus llibres; exigí meditació i fins i tot ruminació de cadascuna de les màximes i sentències que escrivia, una lectura atenta i paladejadora com la que solen fer els filòlegs quan treballen fragments dels clàssics grecoromans; i, sobretot, aconsellà i recomanà molta cura, i *tempo lento* i no tenir mai presses per tal d'aprendre a relacionar d'aquesta reflexiva manera el que uns llibres diuen amb el que ja començaren a dir els altres que els precediren, perquè és l'únic camí encertat de comprendre les tesis exposades i de veure-les nàixer i desenvolupar-se, una vegada familiaritzats amb els problemes que des de tants punts de mira s'hi van tractant. Pel que es veu, però, l'època nostra de consum ràpid i de comunicacions instantànies, visuals i ininterrompudes, ha tingut la pretensió una vegada i una altra de simplificar el seu llegat tan extens i variat, reduint-lo a una espècie de breviari de tòpics elementals i ridículs, amanits amb misogínia extrema, ateisme per a terroristes i amb il·lusions infantils. Per exemple, s'ha parlat d'un superhome tan inversemblant que no se sap bé si és el producte de genetistes neodarwinistes que treballen en nous camps de concentració o bé una variant més polícroma, concebuda per alguns guionistes de còmics que ja han estat capaços d'haver engendrat *Superman*, l'home aranya i altres homuncles *mass-mediàtics*. Deixem-nos, però, de bromes: la peresa mental no mereix cap debat.

Aquesta deplorable degradació que un artista tan refinat i pòstum ha sofert al llarg del segle –i, pel que ens diuen, sembla que encara la continua sofrint– oblida massa coses; no sap que avui ja podem llegir tots –absolutament tots– els papers i notes i apunts que la ploma de Nietzsche emplenà i que ens han estat conservats, fins i tot les cartes postals anomenades de la follia i els apunts inacabats i quasi indesxifrables dels quaderns –provatures aïllades, hermètiques, constitutivament problemàtiques–, com el que trià Derrida per a un suggerent comentari: «He oblidat el paraigua». Cal, doncs, establir diferències entre el publicat i el pòstum, contextualitzar sempre les citacions d'autors resumits o consultats, les afirmacions reiterades, les crítiques establertes i les hipòtesis assajades, i, en especial, convé no perdre mai de vista el sentit global de l'obra, potser una de les lloances a l'alegria més exigents i radicals que haja acomplert un humà, la vida del qual, tanmateix, sempre fou excepcionalment sensible per a tot allò que els grecs antics ens ensenyaren a copsar amb unes creacions imprescindibles, les tragèdies: recordem breument la mort del pare, la mort del germà petit, les malalties constants, el greu accident militar que patí, etc.

A més d'aquesta tasca de necessària cura amb una obra de registres tan diferents, el fet d'interpretar-la ens compromet, ja que quan anem perfilant els resultats de la nostra lectura d'aquestes pàgines, el que hi anem dibuixant, com de vegades ja ens ho advertí, no és sinó la nostra pròpia imatge, els fruits de la nostra sensibilitat, la força i les fretures de la llibertat que pensem que tenim, els límits i les fronteres i les flagrants contradiccions de les nostres opcions i esquemes de valors, confrontats davant d'un espill detallat i honest que no deixa racons per esbrinar. I sovint no és massa grat de percebre el que ens hi va sortint a la llum. En aquest sentit, Nietzsche mai no ens deixa que abandonem la conversa amb Sòcrates, tot debatent-ne les qüestions, ni que aturem l'assaig d'allò que suposem que som, tal com començà a posar-ho sobre el paper aquell home del Renaixement que signava amb el nom de Michel de Montaigne. En efecte, els seus llibres i fragments són pràctiques incessants

de la filosofia i de l'escriptura com a exercicis d'autoconeixement i, per això i amb tot el dret, són una font de primera magnitud del més característic de la literatura de la modernitat: ens referim, com és obvi, a l'autobiografia i l'assaig, al procés d'anar descrivint amb pensades la novel·la de la pròpia vida que cada un de nosaltres anem construint. I, com sempre acostumava a fer, el mateix Nietzsche, l'autor d'*Ecce homo*, va endavant, lluita en primera fila i predica amb l'exemple, amb la seua pròpia vida i escriptura, és a dir amb l'escriptura de la seua vida.

No obstant tot això, i per fer una última ullada al trist problema que estàvem considerant, pensem que la dedicació a resseguir la injusta mala fama de Nietzsche al llarg d'aquest segle potser ultrapasse de molt el que seria una mera tasca d'erudició i d'esmenes hermenèutiques, perquè també ens permet de descobrir amb contundència una de les deficiències i de les contradiccions principals dels sistemes democràtics i de les societats neocapitalistes i teledirigides, com ho és aquesta en què vivim; a saber, que si bé és prou fàcil d'aconseguir en la gent hàbits de consum uniformats i digitalitzats, mai no ho és, per contra, la formació de personalitats singulars i autònomes, entre altres raons perquè aquest llarg procés no és reductible a la dimensió econòmica de la inversió i el ràpid increment —o baixada— dels valors, com s'esdevé en la borsa, ni tampoc no promet benaurança, acontentament i plaer immediat, com potser ho proporcionen per moments certes drogues de disseny ben lucratives i costoses. Molt sovint la tasca d'esdevenir aquell que hom pròpiament és genera defici, discussió, risc i aïllament, en una paraula, allò que un dels heterònims de Pessoa anomenava *desassossego*. Amb això no volem dir, és clar, que els llibres de Nietzsche siguen les excrecions dels humors d'un amargat. Bastant més encertat és entendre'ls com el vessant crític irreductible d'un gran afirmador de la vida, que no es conforma amb acontentaments parcials, ni pot ja, ni tampoc no ho suporta, respirar aires contaminats i tèrbols, avesat al blau de cristall de l'atmosfera pura de les tresqueres dels Alps suïssos.

L'obra de Nietzsche també té, per consegüent, un fil permanent i constitutiu, ja des de les cartes als familiars de l'època d'estudiant i les primeres conferències com a professor universitari a Basilea, que podríem retolar com a «crítica de la cultura», on trobem una tesi extemporània que desmunta la pretesa formació dins les nostres més lloades institucions d'ensenyament: la cultura no és cap negoci, ni una moneda corrent; aquella que en mereix el nom sempre és un revulsiu, és perillosa com la dinamita que obliga a noves construccions, i també és la veritable droga de l'alliberament de l'esperit i de la reconsideració del cos, al marge dels experts aliens. Mai no entra ni pot entrar, doncs, en els programes dels partits polítics i en els credos de les esglésies, perquè s'escolta dins la veu interior que perceben els lectors atents i intel·ligents quan dialoguen amb els mestres que, des de la Grècia arcaica, transmeten un mateix foc sagrat. Aquestes condicions estructurals d'allò humà que anomenem amb un terme alhora tan llatí i tan característicament germànic com ara «cultura» són les que possibiliten de comprendre la força substancial i les debilitats accidentals de l'obra gens frívola de Nietzsche, si no és un ultratge utilitzar encara vells adjectius d'arrel aristotèlica. La formació que ofereix és un camí de solitud, de descoberta i d'experimentació d'allò que som.

En poques paraules, heus ací la tasca que pensem que aquesta obra assumeix i que va anar desenvolupant des de diferents perspectives: elaborar una proposta llargament i finament argumentada de replantejar els eixos centrals i els fonaments capitals del concepte de raó –i, per tant, de l'ésser humà entès exclusivament com un animal racional– que, fills d'una llarga tradició, reivindicaren els il·lustrats del XVIII i després radicalitzaren els filòsofs idealistes i els positivistes del XIX. No es tracta en absolut, però, d'una liquidació o eliminació categòrica de la raó, perquè la proposta s'argumenta i s'enraona, sinó d'una torsió que vol eixamplar i alliberar alhora el concepte anterior. El gir que produeix es vol encara més crític i radical que el copernicà i el kantianà, tot afectant i abraçant allò que ha estat silencià i que ha restat

inconscient –les pulsions, la voluntat de créixer, el problema del poder, el cos, el caos originari–, allò desapercebut o desatès com a mitjà –el llenguatge de les paraules i el dels sons, la retòrica i la música–, allò considerat des de sempre com a justificat i fonamentat i, per tant, com a pressupòsit fix i indiscutible –el bé i el mal de la moral, la veritat i la mentida de la filosofia, el coneixement necessàriament limitat i condicionat de les ciències, la unitat, la ultramundانيتat i la atemporalitat de cert concepte del diví... El combat que s'hi lliura, per tant, va a les arrels i als principis de la filosofia occidental i és de dimensions ciclòpies i de conseqüències tremendes; tanmateix, ha estat desenvolupat amb mà freda i elegantíssima, que de primer treballa sobre el propi cos i amb la pròpia sang; el lluitador i guerriller que el mena, malgrat malalties i solituds quasi inhumanes, no s'ha permès cap moment de descans; les realitzacions d'aquesta rara espècie de nòmada del pensament, les restes de la seua gesta ja acomplerta malgrat la prematura i brutal interrupció que la paralizà definitivament són tan abundants i valuoses que impressionen, certament, el més prolífic i exigent per la quantitat i per la qualitat que la caracteritzen.

En efecte, la mera enumeració dels títols de les obres publicades i preparades per a la impremta parla per ella mateixa sense més comentaris. Abraça des de la primera, *El naixement de la tragèdia* (1872) –quan tenia vint-i-set anys i ja en treballava quasi tres com a catedràtic de filologia clàssica a la Universitat de Basilea– fins les que ja no pogué veure editades pel tràgic declivi psíquic del gener del 1889, com ara *Crepuscle dels ídols*, *Nietzsche contra Wagner*, *L'Anticrist* i *Ecce homo*. Cal que recordem també les que escriví encara lligat a la càtedra: les quatre *Consideracions intempestives* acabades i publicades des del 1873 al 1876 i el primer volum d'*Humà, massa humà* (1878), així com els interessantíssims cursos universitaris, les conferències i els escrits pòstums, com ara *Sobre veritat i mentida en sentit extramoral* o *La filo-*

sofia en l'època tràgica dels grecs (1873). Jubilat per raons de salut des de l'any 1879, anà component any rere any sense interrupcions tot un seguit de textos impressionants; a saber, el segon volum d'*Humà, massa humà* (primera part [1879] i segona part [1880]), *Aurora* (1881), *La gaia ciència* (1882), *Així parlà Zaratustra* (1883-1885), *Més enllà del bé i del mal* (1886), *La genealogia de la moral* (1887) i *El cas Wagner* (1888), juntament amb el llibre de poemes *Ditirambes de Dionís* i diversos *pròlegs* per a noves edicions de les obres anteriors. Els llibres són fruits d'una vida amb constants canvis de residència –els hiverns a Gènova, Niça o Torí, els estius a balnearis, a Venècia i, sobretot, a Sils Maria (Alta Engadina, Suïssa). Cada un d'ells, a més a més, té la seua peculiaritat, la seua saviesa compositiva, un perfil distintiu inconfusible.

El llegat, tanmateix, abasta un conjunt de papers escrits molt més extens: tota la sèrie dels disset llibres citats no és més que una tercera part de l'obra escrita, ja que a més dels nombrosos volums de l'epistolari conservat –sovint una mena d'interessantíssims comentaris personalitzats de les circumstàncies de creació dels textos i dels missatges que contenen entre línies– també inclou els articles i lliçons de l'època de joventut, fruits de la dedicació professional a la *filologia clàssica*, així com les *composicions musicals* que ardoní, quasi totes escrites durant els anys universitaris. Cal afegir-hi –i no és cap pretensió d'erudita exhaustivitat el que amb això volem dir, sinó el reconeixement inevitable d'una altra tercera part fonamental del llegat del pensador–, cal afegir-hi, ho repetim, el conjunt de volums que arrepleguen el contingut dels diversos quaderns que anà escrivint al llarg de tota la vida, això és, els imprescindibles i utilíssims *fragments pòstums*, la pedrera de l'obra publicada, el laboratori de proves de l'assagista. Avui ja tenim una edició prou fiable i completa de tot aquest material, especialment famós perquè, entre altres coses molt valuoses, conté els projectes i els plans d'una obra anunciada i després refusada i desfeta, amb un títol de màxima significació ontològica en la filosofia de Nietzsche: ens referim, efectivament, a *La voluntat de*

poder. Aquest és en ràpida síntesi el llegat complet dels vint anys escassos de producció lúcida de l'escriptor Nietzsche. Un monument ben enlairat, una mina de tresors.

Al seu davant no paga la pena perdre el temps discutint si de cas ha estat la sífilis i les seues ben estudiades etapes d'eufòria i de depressions cícliques, o bé si ha estat la follia covant-se en el cervell —per no esmentar les «drogues» terapèutiques, de primer recomanades pels metges per al tractament dels dolors— la causa desencadenant i el factor responsable principal de tanta creació: per sort o per dissort, l'estil d'un escriptor no s'aconsegueix només amb la fidelitat a certs menús gastronòmics, per magnífica que siga la carta d'espirituosos que l'acompanye, ni rau en les mans dels productors de les mal anomenades «drogues» poder girar el plantejament i la constitució dels problemes que, des de la Grècia antiga, conreen els filòsofs. D'altra banda, el fet que Nietzsche lluite cara a cara amb Plató i, amb no menor decisió, amb aquella particular versió de «platonisme per al poble» que, al seu parer, és el cristianisme, això són qüestions centrals que, com a occidentals, ens afecten a tots i enfront de les quals tots ens hem de manifestar. No convé, doncs, desapropitar l'avinentesa que la seua obra ens ofereix, perquè no és gens freqüent trobar un autor que s'expressi amb tanta honestedat i sense ambigüitats ni hipocresies. La resta ja és afer de cada un dels lectors. En qualsevol cas, lluitar amb Nietzsche és l'únic genuïnament nietzscheà i, a més a més, sempre enforteix.

Les obres de Nietzsche tenen una característica formal que les distingeix i les apropa als llibres dels moralistes i a les edicions dels pensadors preplatònics: la textura aforística, l'escriptura fragmentària, les màximes lapidàries i inoblidables. Heus ací una peculiaritat que comparteix amb un dels filòsofs que més estimà, el vell Heràclit. Potser els dolors oculars, els insomnis i les aclaparadores migranyes afavoriren un estil concentrat, fulgurant i curt, de gran precisió terminològica i expressiva, semblant als versos dels poemes

i als articles dels credos, idoni per ser compost tot caminant o durant els afortunats i escadussers moments de benestar. Com ens diu un fragment pòstum del 1877, si bé no se sap si experiències de la vida exposades en forma de sentències tenen utilitat per als altres, el ben cert és que són quelcom de beneficiós per a aquell que les escriu: formen part dels mitjans per alleugerir la vida. Fins i tot dels esdeveniments o moments de l'existència més desagradables i plens d'espines és possible tallar sentències i extraure'n un bocí ben agradable, i trobar-nos-hi d'aquesta manera una mica millor. No obstant això, des d'*El naixement de la tragèdia* fins *La genealogia de la moral*, passant per les *Intempestives*, és a dir al llarg de tots els anys de producció de l'obra, el llegat nietzscheà demostra que no hi ha incompatibilitats entre aquesta opció estilística de petit format i la capacitat de mantenir un discurs d'alta densitat i llarg desenvolupament: quan el tema demanà un tractament extens i seguit, no hi mancaren, per fortuna, ni les forces ni la reflexió d'àmplia alenada.

Nietzsche escollí a consciència aquesta manera tan particular d'escriure, no sols per les seues excepcionals virtuts terapèutiques i literàries que tant l'afavorien, sinó també per les adients dimensions filosòfiques, tant intrínseques com contextuals, d'aquest gènere. Com ell mateix explicà en cert passatge de *Crepuscle dels ídols*, l'aforisme i la sentència són les formes de l'«eternitat», les més aptes per sintetitzar una tesi o una perspectiva, per resumir una experiència o la concepció d'un problema; la brevetat, la fàcil memorització i l'encert expressiu de què gaudeixen aconsellen, doncs, el fet que perduren inscrites sobre pedra. Bé sabia que hi tenia condicions excel·lents, que n'era el primer mestre, el millor entre els escriptors alemanys. Se servia d'aquest mitjà perquè el que volia era arribar a dir en deu frases tot el que els altres necessiten un llibre complet per poder-ho dir; més encara, ell ambicionava dir també tot allò que els altres *no* aconsegueixen dir en un llibre... Evidentment, només és possible anar tan lluny si el que es diu condensa tot un seguit de reflexions i arguments, si els exigeix alhora en el

lector per tal de ser ben comprès i, a més a més, si arrossega moltes insinuacions i provoca tals suggeriments, bé siga per la ironia que traspua, per la sorpresa que ocasiona o per la reticència que manifesta, que amb el que es diu s'encete un nou camí i s'òbriga un altre panorama que eixample tot el que ja és prèviament conegut, obligant així a insospitades aventures.

Tot això s'esdevé —oh meravella!— gairebé sense dir res, sempre mantenint la discreció i el més carregat dels silencis. Un fragment pòstum del 1876 ho explica: una sentència és una baula d'una cadena de pensaments. Per això és una petulància, perquè demana molt, requereix que el lector re-
faça pel seu compte i amb les seues forces tota la cadena. O bé és una cautela, com sabia Heràclit: si hom la vol assaborir, cal primer saccar-la i barrejar-la amb altres elements, amb exemples de la pròpia collita, experiències personals, històries diverses... En són ben pocs, certament, aquells que ho saben fer, i per això hom té dret a expressar tranquil·lament en sentències coses inquietants. Nietzsche demostrà, així doncs, que va saber traure profit de les excepcionals condicions d'aquest gènere pressuposadament menor, el més indicat, tanmateix, en mans d'un gran escriptor que vol portar endavant una implacable crítica a la moral.

L'elecció del format fou una mena de provocació, de combat efectiu i a la llarga victoriós mitjançant un seguit d'acions multiplicades, com si hagueren estat executades per un conjunt d'anònims guerrillers nòmades, contra els excessos sistemàtics i mastodòntics —i, al capdavant, completament inútils i banals— de l'avorrit exèrcit oficial dels post-hegelians que aleshores detenien les càtedres universitàries de les facultats de filosofia. Heus ací una conseqüència pràctica de la radical reflexió sobre els pressupòsits no qüestionats del discurs filosòfic tradicional des de l'imperant llegat aristotèlic, que només l'admeten sota característiques excloents que el converteixen en una espècie de gènere literari pesant i sense atractius: la forma sistemàtica, la demos-

tració a la manera dels geòmetres i matemàtics, el tractat doctrinal, l'enciclopèdia de les ciències, la lògica concebuda com a ja completa, la dialèctica especulativa, la metafísica general i especial, o, per dir-ho amb dues paraules ben hegelianes, el saber absolut. Nietzsche demostrà sense aldarulls que hi ha altres formes de donar vida a la filosofia, com ja succeí en l'època tràgica dels grecs, amb poemes, com ho féu Parmènides, o amb aforismes i sentències, com Heràclit; o també com ho faran més tard Lucreci i Pascal, respectivament; o amb diàlegs i cartes, com Plató; o bé, si volem exemples del nostre segle, com han fet Heidegger i Wittgenstein, creadors de dos grans estils de poderosa escriptura, que no refusa ni la poesia, ni el diari, ni l'apunt fragmentari i dialogant.

El treball estilístic nietzscheà vol fidelitat al riu de la vida, al pas del temps, a les vivències i intuïcions momentànies, als detalls únics, a la realitat que trenca tota lògica i tot sistema, però des d'una fortíssima consciència de les limitacions de la necessària mediació lingüística, sempre metafòrica i retòrica, forjada per dir el que és general i universal, comprensible per tots i repetible per tots. Com ha explicat molt bé el novel·lista Milan Kundera, el rebuig de Nietzsche al pensament sistemàtic té una altra conseqüència: una immensa ampliació temàtica; les tanques entre les diverses disciplines filosòfiques que han impedit de veure el món real en tota la seua extensió han caigut i des de llavors tota cosa humana pot esdevenir objecte del pensament d'un filòsof. Això també acostava la filosofia a la novel·la: per primera vegada la filosofia reflexiona no pas sobre l'epistemologia, sobre l'estètica, sobre l'ètica, sobre la fenomenologia de l'esperit, sobre la crítica a la raó, etc., sinó sobre tot el que és humà: sobre les dones, sobre el joc, sobre l'avorriment, sobre les traduccions, sobre els erudits, sobre l'esperit d'obediència... i sobre mil casos psicològics que no es troben en cap altra part fora d'allí, llevat potser en alguns rars novel·listes, com ara en els seus ben estimats Stendhal i Dostoievski.

La brevetat dels textos, l'elegància de la dicció, l'element satíric i crític que solen contenir i amb el qual fan explotar

els llocs comuns i altres ídols de la tribu potser aconseguïen que li semblen massa fàcils al lector, com una mena d'exotismes i acudits per distraure's. Cal, però, anar-hi amb cura: ja una nota del 1882 indica que a les muntanyes el camí més curt és el que va de cim a cim –però cal tenir les cames ben llargues! Les sentències són cims: no ho oblidem mai. Hem d'exercitar la pràctica del senderisme per tal d'enfortir la musculatura i saber fer salts i contemplar els paisatges. Un altre fragment del 1879 critica la rapidesa amb què els lectors lligen i van passant les pàgines dels llibres d'aforismes, tot mantenint un ritme constant, quasi el mateix nombre de segons per plana si de cas ho mesuràrem amb un cronòmetre. Tanmateix, contenen pensaments diferents que cal meditar força bé, els uns més pesants, els altres més lleugers –i hi ha lector que només té per a tots una mateixa manera de fruir-los! Els va llegint sense aturar-se, un rere l'altre, el miserable, com si s'hagueren de lleigir així les col·leccions de pensaments!

Joan Fuster, que també conreà magníficament aquest gènere literari, ja ens explicà en el pròleg de *Consells, proverbis i insolències* que els llibres d'aforismes mai no podran ser «digeribles» a la manera que ho són una novel·la, un poema èpic, una monografia erudita o un tractat de teologia. Un paquet d'aforismes massa gruixut no admet una lectura seguida. Fatiga. Fatiga, probablement, per la seua mateixa dispersió intel·lectual, per la seua obertura sincopada, pel complement de meditació que pretén demanar... Un aforisme de la segona part d'*Humà, massa humà* comenta, des d'un angle diferent, l'èxit de les sentències, tot fent burla sobre els lectors inexperts, que de seguida que en troben una que a l'instant els sembla evident per la senzilla veritat que expressa opinen sempre que és una sentència antiga i ben coneguda, i miren amb mals ulls l'autor, com si fóra un lladre del tresor públic: el que prefereixen són les veritats a mitges, sobretot si són descarades i picants, amb la qual cosa l'autor ja sap on ha reeixit i on ha fracassat en la seua tasca. Doncs bé, ja tenim uns pocs consells per tal de no llegir malament ni malentendre aquesta llarga col·lecció

de pensaments que formen el text pòstum i mai no preparat per a la impremta que el mateix Nietzsche anomenà *Llibre de sentències*.

L'escriví durant l'estiu i la tardor de l'any 1882, mentre de primer corregia les galerades de *La gaia ciència*, tot residint al poblet de Tautenburg, no lluny de Jena. Aleshores vivia el moment de màxima amistat amb Lou Salomé, una jove russa intel·ligent, arriscada i encisadora que també inventava aforismes. A Bayreuth s'estrenava el *Parsifal*, ja sense la presència de Nietzsche, que havia estat durant anys un interlocutor íntim dels Wagner. Les rivalitats i gelosies amb l'antic amic Paul Rée, i sobretot entre la germana Elisabeth i la seductora Lou, trencaren aquest breu idil·li que també generà música, *La cançó a la vida*, i greus problemes amb la família. La tardor a Gènova, la pàtria de Colom, reconcilià l'escriptor amb la soledat i amb la filosofia, i aconseguí tornar en or els patiments i misèries que acabava de viure, en part gràcies a la composició d'aquest recull d'aforismes breus que subtitulà sempre com a *Llibre de sentències* (*Sentenzen-Buch*). El projecte l'encapçalà amb uns quants títols provisionals: *A alta mar* (*Auf hoher See*), *Converses en silenci* (*Schweigsame Reden*) i fins i tot amb el després aprofitat *Més enllà de bo i pervers* (*Jenseits von gut und böse*), tradicionalment traduït com *Més enllà del bé i del mal*. El mateix Nietzsche numerà 445 sentències, encara que de vegades n'afegí alguna de nova sense posar-li la numeració corresponent. Mai no publicà aquest recull, però el ben cert és que l'aprofità en obres posteriors, sobretot per a la secció de *Crepuscle dels ídols* titulada precisament *Sentències i fletxes*, que està composta per quaranta-quatre breus aforismes. El gran traductor de Nietzsche al castellà Andrés Sánchez Pascual en seleccionà vint-i-quatre per a l'antologia de cinc-centes noranta-una sentències que amb el títol d'*Aforismos* publicà l'any 1994. Per això, si no anem errats, pensem que aquesta és la primera vegada que s'editen de forma completa a l'Estat espanyol. El recull, doncs, ha estat compost pel mateix Nietzsche, sense intervencions alienes a l'hora d'establir qualsevol tria, i mostra bé el ven-

tall amplíssim dels interessos de l'escriptor i pensador: ens trobem, per tant, davant d'un llibre inèdit de Nietzsche, no davant d'una antologia preparada per nosaltres.

Sobre veritat i mentida en sentit extramoral és un breu escrit pòstum de la joventut de Nietzsche, dictat a un amic durant l'estiu de l'any 1873, que, com han reconegut tots els estudiosos, és de significació màxima per a la comprensió de tota la seua filosofia, sobretot de la seua teoria del coneixement. Sembla increïble que amb poques planes de bellíssima i suggeridora escriptura, quasi com si llegírem un conte filosòfic de Voltaire, poguérem trobar un excel·lent resum de les principals tesis dels pensadors escèptics de l'Antiguitat, els deixebles de Pirró, així com dels millors retòrics de tots els temps, sense deixar de banda la nova consideració sobre el llenguatge que encetaren uns pocs pensadors alemanys de les acaballes del XVIII, sobretot aquell famós trio format per Hamann, Herder i Humboldt. El mateix títol, tan llarg i alhora tan abreujat i condensat, esdevingut clàssic, ja vol assenyalar que aquest petit tractat assaja de practicar un camí que no vol visitar l'illa de la perversa Circe, per si de cas la beguda que ofereix —la moral— ens torna uns animals bruts, com diu l'*Odissea* que els succeí als poc previsors amics d'Ulisses. Així doncs, la veritat i la mentida seran considerades des d'un punt de mira «extramoral», és a dir de primer sense que la veritat siga automàticament signe de bondat i de bellesa —i la mentida, per contra, un equivalent necessari de la dolenteria i de la lletgesa—, com sembla que ha estat habitual en la filosofia des de les obres de Plató. Ara no s'admeten aquests típics compromisos morals de la tradició i s'adopta una nova perspectiva a contracorrent, que mira la mentida amb altres ulls, més neutrals en principi, i fins i tots gens refractaris a considerar que les mentides també a compleixen funcions vitals i solen ser molt belles, especialment en mans dels artistes. «En sentit extramoral» vol dir així mateix una infreqüent concepció de la distinció entre el ver i el fals, en la mesura que sorgeix de

la vida, de la naturalesa, de les pulsions, del món preconscient i preracional, animal i instintiu, on també vivim i que és el fons ineludible que ens constitueix als humans com a ésser vius entre altres organismes vius de diferents espècies. Aquesta mirada és reivindicativa i joiosa, fins i tot alliberadora i reconciliadora, perquè, contra el que se suposa, no caiem necessàriament en una mena d'aclaparador no-res pel fet de qüestionar aquella vella concepció dels humans que només els considera com a «lògics», «racionals» i «autoconscients»; fet i fet, som uns animals estranys encara no fixats ni acabats, i encara podem donar joc, molt de joc, amb altres relacions amb la natura i, per començar, amb la nostra pròpia natura. D'altra banda, un sentit «extramoral» també insinua una situació fora de la llei, fora dels costums i dels codis habituals, sense pors ni frens, la qual cosa no implica de seguida la delinqüència i el crim, sinó que més aviat vol apropar-se a la innocència, a una mirada sense culpabilitats; fins i tot es corre el risc del malentès per part dels defensors de les veritats establertes, que potser consideren qui així s'arrisca com un irresponsable, per no dir que també l'adjectiven de vegades de llibertí i de llibertari. No resultarà sorprenent doncs que la distància i el to inusuals de qui ens parla des de tal «sentit extramoral» semblen de primer freds i durs, com inhumans, gairebé com si ens parlara un extra-terrestre, un visitant que ve de l'estrella Sírius o d'altres constel·lacions, com sempre han imaginat els grans creadors de la literatura satírica, des de Llucià d'Antioquia fins a Voltaire, passant per Swift.

Tot l'assaig lluita contra un oblit decisiu, la necessària tasca creativa de la fantasia o la imaginació en el procés humà de percepció de la realitat i, en especial, en la creació del llenguatge: cada paraula és doblement metafòrica, i els humans tenim ciències perquè prèviament ja som artistes consumats en les relacions que com a subjectes mantenim amb els objectes que ens envolten. Per tant, la pulsio fonamental que ens constitueix com a humans és l'impuls vers la formació de metàfores, la capacitat de jugar i d'inventar, la nostra vertebral condició d'artistes. Els vells grecs conti-

nuen alligant-nos perquè sempre es relacionaven amb les coses mitjançant les creacions mitopoiètiques, transformadores de les necessitats. Una nova consciència de la metafòrica constitutiva del llenguatge que, com a membres de l'espècie humana, ens caracteritza radicalment pot aconseguir una vida més alegre i creativa, una festa d'alliberament dels esclavatges i subordinacions que arrosseguem: la famosa dialèctica hegeliano-marxista de l'amo i de l'esclau viu en aquest text una interessantíssima i no menys important reformulació. I, una vegada més, el mateix Nietzsche ho demostra rescrivint amb mestratge encisador tot un seguit d'exemples i de models tradicionals que, sota les seues mans, transmeten un nou missatge d'invitació a la dansa i a la poesia. Ens referim a la subtil reutilització crítica de les aranyes i les abelles, les necròpolis, el columbari dels romans, les piràmides, la presó, la torre de Babel, el joc de daus, les etiquetes, les monedes sense imatge, les catedrals i les cabanes, el riu heraclitià, etc. Poques pàgines del llegat d'aquest autor demostren amb tanta força l'íntima col·laboració de l'escriptor i del pensador, del Nietzsche que ací i ara volíem presentar al lector.

Aquest petit llibre d'homenatge al gran filòsof durant la celebració del primer centenari de la seua mort ha estat possible gràcies a l'ajut d'uns quants amics. Vicent Raga em demanà ja fa uns anys que preparara un llibre d'aforismes de Nietzsche, la qual cosa em permeté descobrir l'existència en els quaderns pòstums d'aquest *Llibre de sentències*, tan aprofitat i tan desconegut alhora. Una primera versió rebé la sempre sàvia lectura de dos bons amics i bons coneixedors de Nietzsche i que, com ell, també són excel·lents pensadors i escriptors, Enric Sòria i Guillem Calaforra. Els coneixements de la llengua alemanya permeteren que l'amic Guillem revisara amb rigor i finor la traducció de *Sobre veritat i mentida*, així com aquesta *Introducció*, tot enriquint-les amb propostes molt encertades. I Joan Garí i el nostre company, el professor Francesc J. Hernández, s'han implicat de

manera admirable en tots els preparatius de l'edició d'aquest nou membre de la col·lecció que dirigeixen. A tots ells, moltes gràcies.

Mentre treballàvem els materials del llibre, durant el mes d'agost, hem perdut un amic, potser la persona que millor ens ha fet comprendre la veritat d'aquesta famosa sentència nietzscheana que diu que «Sense la música, la vida seria un error». Sovint comentàrem la importància que tenen per a nosaltres, els europeus, les relacions entre música i filosofia, entre Schopenhauer, Wagner i Nietzsche. A tots els valencians ens ensenyà a fruit la música amb dignitat i a posar en paraules belles i enraonades la vivència d'aquest art intrínsecament lligat al pas del temps. Per tot això voldríem dedicar aquest homenatge a la memòria del gran crític musical Gonzalo Badenes.

JOAN B. LLINARES
Professor de la Universitat de València
València, setembre de 2000

Llibre de sentències

Sentenzen-Buch

1. A: Was bedeutet die Gerechtigkeit? B: Meine Gerechtigkeit ist Liebe mit sehenden Augen. A: Aber bedenke, was du sagst: diese Gerechtigkeit spricht Jeden frei, ausgenommen den Richtenden! Diese Liebe trägt nicht nur alle Strafe, sondern auch alle Schuld! B: So soll es sein!

2. Spät jung erhält lang jung. Man muß die Jugend nicht bei den Jungen suchen.

3. Wenn die Talente eines Menschen nachlassen, werden seine moralischen Eigenschaften sichtbarer; und nicht immer sind es Sterne, die bei dieser einbrechenden Nacht sichtbarer werden.

4. Wer das Hohe eines Menschen nicht zu sehen vermag, hat gerade deshalb ein Luchsauge für dessen Niedriges.

5. Es giebt auch eine Zudringlichkeit des Erkennenden: sie ist verurtheilt, von allen Dingen nur den Vordergrund zu sehen.

6. Wenn fünf Menschen zusammen reden, muß immer ein sechster sterben.

7. Gott erstickte an der Theologie; un die Moral an der Moralität.

8. Die, welche bisher den Menschen am meisten liebten, thaten dem Menschen immer am wehesten: sie forderten von ihm das Unmögliche, gleich allen Liebenden.

9. So sprach ein Heiliger: "ich liebe Gott – denn der Mensch ist eiene zu unvollkommene Sache. Liebe zu einem Menschen würde mich zerstören".

1. A: Què significa la justícia? B: La meua justícia és l'amor que té els ulls ben oberts. A: Pensa, però, en el que dius: aquesta justícia declara tothom innocent, llevat d'aquell qui jutja! Aquest amor no solament carrega amb qualsevol pena, sinó també amb qualsevol culpa! B: Així hauria de ser!

2. Aquell que és un jove tardà, es manté jove llargament. La joventut, no cal buscar-la en el jovent.

3. Quan minven els talents d'una persona, se li fan perceptibles les propietats morals i, d'una nit com aquesta, no són sempre estels les coses que hi podem veure.

4. Aquell que no és capaç de veure la noblesa d'un ésser humà, justament per això té una vista molt aguda per a la baixesa dels altres.

5. També hi ha una impertinència en aquell que coneix: està condemnat a veure en totes les coses només el primer pla.

6. Quan cinc humans conversen, un sisè sempre ha de morir.

7. Déu s'asfixià amb la teologia; i la moral, amb la moralitat.

8. Aquells que fins ara més estimaren l'ésser humà, sempre foren els qui pitjor el tractaren: li exigien l'impossible, com a tots els amants.

9. Un sant parlà així: «Estime Déu perquè l'ésser humà és una cosa massa imperfecta. Estimar un ésser humà em desfaria».

10. Die Zeit ist da, in der der Teufel der Advokat Gottes sein muß: wen anders er selber fortbestehen will.

11. "Du bist gegen Alles, was bisher Werth hatte, kalt geworden, du bist kälter als Eis – aber wer dich jetzt anrührt, sagt du seist glühend: und zieht schnell seinen Finger zurück, im Glauben, du habest ihn verbrannt. Und es wird bald Menschen geben, welche dich aufsuchen, um sich an dir zu *wärmen*".

12. Es ist verrätherisch, wenn Jemand nach Größe strebt. Die Menschen der besten Qualität streben nach Kleinheit.

13. Wer uns nicht fruchtbar macht, wird uns sicher gleichgültig. Wen wir aber fruchtbar machen, den lieben wir deshalb noch lange nicht.

14. Der Dritte ist immer der Kork, welcher verhindert, daß das Gespräch von Zweien in die Tiefe sinkt: was, unter Umständen, ein Vortheil ist.

15. Wirf deine Worte deinen Thaten voraus: verpflichte dich selber durch die Scham vor gebrochenen Worten.

16. Es ist Weiber-Art, seine Nächsten zu einer guten Meinung über sich zu *verführen* und dann an diese Meinung wie an eine Autorität zu *glauben*.

17. Im Verneinen, Zerstören, Hassen, Sich-Rächen ist das Weib barbarischer als der Mann.

18. Die Opfer, die wir bringen, beweisen nur, wie wenig werth uns jedes andre Ding wird, wenn wir Etwas *lieben*.

19. Was wir am liebsten thun, von dem möchten wir, daß es als das gelte, was uns am schwersten werde.

10. Ha arribat el temps en què el dimoni haurà de ser l'advocat de Déu: si és que ell mateix vol continuar existint.

11. «Estàs en contra de tot allò que fins ara tenia valor; havent-te enfredat, estàs més fred que el gel. Qui ara et toca, però, diu que t'has tornat incandescent; i, de seguida, retira el seu dit, creient que l'has cremat. I ben aviat hi haurà persones que et buscaran per *escalfar-se* en tu».

12. Hom es delata quan cerca grandesa. Els humans de millor qualitat cerquen petitesa.

13. Qui no ens fa més productius, ben segur que se'ns tornarà indiferent. A qui fem productiu, però, aviat per això deixarem d'estimar-lo.

14. El tercer sempre és el suro que impedeix que s'enfonse la conversa entre dos: la qual cosa, eventualment, és un avantatge.

15. Que les teues paraules s'anticipen a les teues accions: obliga't tu mateix amb la vergonya de trencar la paraula donada.

16. És de natura femenina *seduir* el proïsme per tal que d'un mateix tinga una bona opinió i, després, *creure* en aquesta opinió com en una autoritat.

17. En la negació, la destrucció, l'odi i la venjança la dona és més bàrbara que l'home.

18. Les víctimes que aportem només demostren el poc valor que té per a nosaltres qualsevol altra cosa quan n'*estimem* una.

19. El que fem més de grat, això voldríem que fóra considerat com la cosa que més ens costa.

20. Die Weiber haben im Hintergrunde alles ihres Ehrgeizes als Weiber immer noch die Verachtung für "*das Weib*".

21. Das, was wir an einem Menschen erkennen, das entzünden wir an ihm auch; und wer nur die niedrigen Eigenschaften eines Menschen erkennt, hat auch eine anreizende Kraft für dieselben und bringt sie zur Entladung. Die Affekte deiner Nächsten gegen dich sind die Kritik deiner Erkenntniß, nach Höhe und Niedrigkeit.

22. Seinem Affekte einen Namen geben ist schon ein Schritt über den Affekt hinaus. Die tiefste Liebe z. B. weiß sich nicht zu benennen und fragt sich wohl: "bin ich nicht Haß".

23. Die männlichen und die weiblichen Affekte sind im Tempo verschieden: deshalb hören Mann und Weib nie auf, sich mißzuverstehen.

Mit aller Kenntniß anderer Menschen kommt man nicht aus sich hinaus, sondern immer mehr in sich hinein.

24. Wir machen es auch im Wachen wie im Traum: immer erfinden und erdichten wir erst die Menschen, mit denen wir verkehren – und vergessen sofort, daß sie erfunden und erdichtet sind.

25. Man wird auch für seine Tugenden bestraft.

26. Das Bedürfniß des Gemüths ist nicht zu verwechseln mit dem Bedürfniß nach Gemüth, das einige kalte Personen haben.

27. Wer nicht nöthig, zu lügen, thut sich etwas darauf zu Gute, nicht zu lügen.

28. Die Weiber verstehen die Kinder besser, aber die Männer sind kindlicher als die Weiber.

20. Les dones, en el rerefons de tot el seu orgull de ser dones, encara tenen sempre el menyspreu envers «la dona».

21. El que coneixem en un ésser humà, això és també el que hi exaltem; i qui només coneix les propietats més baixes d'un humà, té també una força que les estimula i provoca que es descarreguen. Els afectes del proïsme vers la teua persona són la crítica del teu coneixement, tant pel que fa a la noblesa com pel que fa a la baixesa.

22. Donar un nom a un afecte, això ja és fer un pas per superar-lo. Per exemple, l'amor més pregon no sap anomenar-se, i prou que es demana: «No dec ser odi?».

23. Els afectes masculins són diferents dels femenins en el *tempo*: per això homes i dones no paren mai de malentendre's.

No sortim de nosaltres amb tot el que anem coneixent dels altres, sinó que cada vegada ens endinsem més i més dins de nosaltres.

24. Ho fem tant en la vetlla com en el somni: sempre inventem i imaginem, en primer lloc, aquells humans amb els quals tenim tractes –i oblidem de seguida que han estat inventats i imaginats.

25. Hom també és castigat per les virtuts que té.

26. La necessitat de l'ànima no s'ha de confondre amb la necessitat d'ànima, de què freturen algunes persones fredes.

27. A qui no li cal mentir, encara braveja de no fer-ho.

28. Les dones entenen millor els infants; els homes, però, són més infantils que les dones.

29. Der Gläubige hat seinen natürlichen Widersacher nicht im Freigeiste, sondern im religiösen Menschen.

30. Am meisten werden die Schaffenden gehaßt: denn es sind die gründlichsten Vernichter.

31. Der Pharisäismus ist nicht eine Entartung an den guten Menschen, sondern eine Bedingung von deren Gutsein.

32. Wir lieben das Leben, nicht weil wir leben, sondern weil wir an's Leben gewöhnt sind.

33. Man soll auch von Zeit seine Tugenden schlafen lassen.

34. Du glaubst an dein "Leben nach dem Tode"? So mußt du lernen, während deines Lebens tot zu sein.

35. Unsere Mängel sind unsere besten Lehrer: aber gegen die besten Lehrer ist man immer undankbar.

36. "Reden wir nicht davon!" – "Freund, *hiervon* dürfen wir nicht einmal schweigen".

37. Was weiß der von Liebe, der nicht gerade das verachten mußte, was er liebte!

38. Von sich absehen ist nöthig, um gut zu *sehen*.

39. "Die Menschen sind *nicht gleich!*" – So spricht – die Gerechtigkeit.

Man glaubt an vieles nur deshalb nicht, weil man nicht an die Erklärung glaubt, die im Schwange ist.

40. Wer die Leidenschaft zur Gerechtigkeit hat, empfindet auch seinen schmerzhaftesten Affekt noch als eine Erleichterung.

29. El creient no té l'adversari natural en l'esperit lliure, sinó en la persona religiosa.

30. Hom odia sobretot els creadors, perquè són els destructors més radicals.

31. El fariseisme no és una degeneració en les bones persones, sinó una condició de la seua bondat.

32. Estimem la vida, no perquè vivim, sinó perquè hi estem acostumats.

33. De tant en tant també hem de deixar que les nostres virtuts descansen.

34. Creus en la «vida després de la mort»? Has d'aprendre, doncs, a estar mort al llarg de la vida.

35. Els nostres defectes són els nostres millors mestres: amb els millors mestres, però, sempre som desagraïts.

36. «No en parlem!». «Amic, d'això no caldria ni tan sols guardar silenci».

37. Què sap de l'amor qui no havia de menysprear justament allò que estimava!

38. Cal prescindir de si mateix per *veure* bé.

39. «Els éssers humans *no* són *iguals!*». –Així parla la justícia.

Hom no creu en moltes coses tan sols perquè no creu en l'explicació que està de moda.

40. Qui té la passió de la justícia, encara troba que fins i tot l'afecte més dolorós li és un alleujament.

41. Schwere, schwermüthige Menschen werden gerade durch das was Andere schwer macht wie Haß und Liebe leichter und kommen an ihre Oberfläche herauf.

42. Seifenblasen und Schmetterlinge und was ihrer Art unter Menschen ist scheinen mir am meisten vom Glücke zu wissen: diese leichten, thörichten beweglichen zierlichen Seelchen flattern zu sehen – das rührt mich zu Thränen und Versen.

43. "Hast du deinen Teufel gesehen?" – "Ja, schwer ernst tief gründlich pathetisch: so stand er da, recht als genius gravitationis, durch den alle Wesen und Dinge – fallen".

44. Wer mit dem ganzen Geschlechte Mitleid hätte, müßte von jedem Einzelnen als hart und tyrannisch empfunden werden.

45. Eine Sache, die sich aufklärt, hört auf, uns zu interessiren. Nimm dich also in Acht, daß du dir nicht selber zu aufgeklärt wirst!

46. Man muß verstehen Schwamm zu sein, wenn man von einem vollen übervollen Menschen geliebt sein will.

Hier steckt die häufigste Art der Unredlichkeit der Erkennenden: sie leugnen die Facta.

47. Wer das Ideal eines Menschen geschaut hat, empfindet den wirklichen Menschen als dessen Carikatur.

48. Der Eine sucht einen Geburtshelfer für seine Gedanken, der Andre einen, dem er helfen kann: so entsieht ein gutes Gespräch. Wehe aber, wenn zwei Geburtshelfer zusammen stoßen! Sie haben nicht umsonst ihre Zangen!

41. Persones greus i melangioses esdevenen més lleugeres justament amb allò que a uns altres els és difícil, com l'odi i l'amor, i, aleshores, pugen a la superfície.

42. Bombolles de sabó i papallones i tot el que es troba d'aquesta mena en la vida, em sembla que són les coses que, de la felicitat, més en saben: veure aletejar aquestes lleugeres, esbojarrades, àgils i gràcils animetes –m'emociona fins a les llàgrimes i els versos.

43. «Has vist el teu dimoni?». «Sí, feixuc, seriós, profund, radical, patètic: així s'estava, just com a *genius gravitationis* [el geni de la gravitació], gràcies al qual tots els éssers i totes les coses cauen».

44. Aquell qui tinguera compassió de tot el gènere humà, cadascú l'hauria de considerar dur i tirànic.

45. Una cosa que s'aclareix deixa d'interessar-nos. Vés amb compte, doncs, i no esdevingues massa clar per a tu mateix!

46. Cal comprendre què significa ser una esponja si es vol ser estimat per tota una persona plena de gom a gom.

Ací s'amaga l'espècie més habitual de deslleialtat d'aquells qui coneixen: neguen els *facta* [fets].

47. Qui ha vist l'ideal d'un ésser humà, en considera la realitat com una caricatura directa.

48. Uns cerquen parterots per als seus pensaments; d'altres, aquells a qui poder ajudar en el part: així sorgeix una bona conversa. Ai, però, si s'ajunten dos parterots! No tenen les tenalles per a no res!

49. Wer den Weg zu *seinem* Ideale nicht zu finden vermag, lebt leichtsinniger und frecher als der, welcher gar kein Ideal hat.

50. Der Teufel hat die besten Perspektiven für Gott: deshalb hält er sich von ihm so ferne – er ist nämlich ein Freund der *Erkenntniß*.

51. “Soll das Band nicht reissen
Mußt du mal drauf beißen”.

Die Ehe, die verlogenste und heuchlerischeste Art des Geschlechter-Verkehrs, mag für solche recht sein, welche weder der Liebe noch der Freundschaft fähig sind und sich und Andere gerne über diesen Mangel täuschen möchten: dazu haben ja Staat und Religion die Ehe heilig gesprochen, und welche, weil sie in Beidem keine Erfahrung haben, auch durch die Ehe nicht enttäuscht werden können.

52. Die Gefahr des Weisen liegt darin, daß er gerade am meisten verführt ist, sich in das Unvernünftige zu verlieben.

53. Liebe zum Weibe! Wenn sie nicht Mitleiden mit einem leidenden Gotte ist, so ist sie der Instinkt, welcher nach dem im Weibe verborgenen Thiere sucht.

54. Die moralische Entrüstung ist die perfideste Art der Rache.

55. Fröhlich inmitten aller gemeinen Trübsal sein ist Sache des Helden: und nicht aus Mitleiden, sondern aus Reichthum giebt er ab und “opfert sich” – wie man es nennt.

56. Eigennutz und Leidenschaft sind mit einander verheiratet: diese Ehe nennt man Selbstsucht: diese unglückliche Ehe!

49. Qui no és capaç de trobar el camí vers el *seu* ideal, viu més eixelebrat i més insolent que qui no en té cap, d'ideal.

50. El dimoni té les millors perspectives sobre Déu: per això se'n manté tan allunyat que és un amic del *coneixement*, el dimoni.

51. «Si la veta no s'ha de trencar,
a sobre hauràs de mossegar».

El matrimoni, el tipus més mentider i més hipòcrita de relació sexual, pot ser adient per als que no són capaços ni de l'amor ni de l'amistat i desitgen de bon grat enganyar-se i enganyar els altres sobre aquesta mancança: per això, certament, l'Estat i la religió han santificat el matrimoni, i com que aquells no tenen cap experiència ni de l'amor ni de l'amistat, el matrimoni tampoc no els en pot desenganyar.

52. El perill del savi rau en el fet que, justament, la cosa que més el sedueix és enamorar-se del desassenyat.

53. Amor a la dona! Si no és compassió per un déu que sofreix, doncs és l'instint que cerca l'animal que s'hi troba amagat.

54. La indignació moral és el tipus més pèrfid de revenja.

55. Estar alegre al bell mig de tota aflicció ordinària és cosa d'herois: i no és per compassió, sinó per riquesa, que l'heroi es lliura i «s'immola» —com se sol dir.

56. El profit personal i la passió van lligats l'un amb l'altra: aquest matrimoni s'anomena egoisme: aquest malaurat matrimoni!

57. Wie? Du willst nicht nach deinen Wirkungen, sondern nach deinen Absichten gemessen werden? Aber deine Absichten selber stammen aus deinen Wirkungen.

58. Alles, was lange bedacht wird, wird bedenklich.

59. Fürchterliche Erlebnisse geben zu rathen, ob der, welcher sie erlebt, nicht etwas Fürchterliches ist: vielleicht ohne daß er es weiß.

60. Die Ehe ist die verlogenste Form des Geschlechter-Verkehrs; und eben deshalb hat sie das gute Gewissen auf ihrer Seite.

61. Für seinen guten Ruf opfert man gewöhnlich zu viel: nämlich sich selber.

Wer ein Führer der Menschen werden will, muß ihnen eine gute Zeit als ihr gefährlichster Feind gelten wollen.

62. Die Menschen laufen Jedem nach, der ihnen einzureden weiß, sie hätten ihren Weg verloren: es schmeichelt sie so, zu hören, daß sie überhaupt einen Weg *haben*.

63. Die großen Gedanken, die "aus dem Herzen", die kleinen die aus dem Unterleibe kommen: schlecht gedacht sind sie Beide.

64. "Große Gedanken?" Mein Freund, das sind Gedanken, die dich aufblasen und groß machen: der Blasebalg ist nichts Großes!

Nicht, "wie" Jemand liebt verräth das Gemeine oder Hohe seiner innersten Natur – die Liebe ist nämlich in allen Stücken vielmehr Lügnerin als Verrätherin! Aber man gebe Acht, wie Einer sich benimmt, wenn er *geliebt wird*! – Und für Manche, die Grund hatten unerkannt zu bleiben, war es die Feinheit ihres Schicksals, daß sie nie geliebt wurden.

57. Com? Vols que se't mesure no pels resultats, sinó per les intencions? Fins i tot les intencions han nascut, però, dels resultats.

58. Tot el que ha estat llargament sospesat esdevé pesant.

59. Vivències horroroses permeten d'endevinar si qui les ha viscudes no deu ser una mica horrorós: potser sense que ho sàpia.

60. El matrimoni és la forma més falsa de relació sexual; i, precisament per això, la bona consciència li fa costat.

61. Per tenir bona fama, hom sovint sacrifica massa coses: a un mateix.

Qui vol ser un guia per als humans ha de voler que aquests consideren les bones èpoques com l'enemic més perillós.

62. Els éssers humans segueixen aquell qui sap fer-los creure que s'han desencaminat: tant els afalaga escoltar que, al capdavant, *tenen* un camí.

63. Els grans pensaments provenen «del cor»; els petits, de l'hipogastri: tant se val, els uns i els altres estan pensats malament.

64. «Grans pensaments»? Amic, tot això són pensaments que t'inflen i t'engrandeixen: el ventador no és, de cap manera, una gran cosa!

No hi ha res que delate la baixesa o la noblesa de la natura més íntima de cadascú com la manera *com* hom estima, car l'amor és, en tots els ingredients que el conformen, més aviat mentider que delator! Cal posar-se en guàrdia, però, pel que fa a com actuem quan *som estimats*! I n'hi ha més d'un que, tenint motius per a mantenir-se desconegut, la finesa del destí va fer que mai no fóra estimat.

65. Das Leben um der Erkenntniß willen ist vielleicht etwas Tolles: aber doch ein Zeichen von Frohmüthigkeit. Der Mensch dieses Willens ist so lustig anzusehen wie ein Elephant, welcher versucht auf seinem Kopfe zu *stehen*.

66. "Aber wie konntest du so handeln! – sagte ein Freund zu einem sehr klugen Menschen – es war eine Dummheit!" – Es ist mir auch schwer genug geworden, entgegenete dieser.

67. Jesus von Nazareth liebte die Bösen, aber nicht die Guten: der Anblick von deren moralischer Entrüstung brachte selbst ihn zum Fluchen. Überall wo gerichtet wurde, nahm er Partei gegen die Richtenden: er wollte der Vernichter der Moral sein.

68. Jesus sagte zu den Menschen: "liebt Gott, wie ich ihn liebe, als sein Sohn: was geht uns Söhne Gottes die Moral an!".

69. Ihr meint, ihr suchtet "die Wahrheit"! Ihr sucht einen Führer und wollt euch gerne commandiren lassen!

70. Warum so abseits? – "Ich fan Keinen, dem ich noch gehorchen könnte und Niemanden, dem ich befehlen möchte".

71. Ein Hirt hat immer auch noch einen Leithammel nöthig.

72. Die Liebe bringt die hohen und seltenen Eigenschaften eines Menschen ans Licht; insofern täuscht sie über ihn (ihn selber am meisten). Aber, wer nicht getäuscht sein will, habe Acht, was geschieht, wenn ein Mensch sich geliebt weiß, *aber nicht liebt*: da verräth eine Seele selbst ihren Bodensatz.

65. Viure per conèixer és, potser, una mica boig: certament, però, és un signe de joiós coratge. L'ésser humà que viu així és tan divertit de contemplar com un elefant que assaja d'estar dret cap per avall.

66. «Però com has pogut actuar *així!*», li deia un amic a una persona molt intel·ligent, «això fou una estupidesa!». «També se m'ha fet, a mi, bastant difícil», que li replicà.

67. Jesús de Natzaret estimava els dolents, però no els bons: una mirada a la indignació moral d'aquests el menà, fins i tot a ell, a maleir. Pertot arreu on hi havia judicis, prengué partit contra aquells qui judicaven: volia ser el destructor de la moral.

68. Jesús deia als humans: «Estimeu Déu com jo l'estime, que en sóc el fill: què ens fa a nosaltres, fills de Déu, la moral!».

69. Penseu que cerqueu «la veritat»! Cerqueu un guia i, de grat, voleu deixar-vos comandar!

70. Per què tan a soles? «No he trobat ningú a qui poguera obeir i ningú a qui volguera manar».

71. A un pastor sempre li cal, a més a més, tenir fins i tot un moltó de cap de ramat.

72. L'amor trau a llum les altes i rares propietats d'una persona; fins al punt que, sobre aquesta persona, enganya (i, sobretot, a ella mateixa l'enganya). Qui no vol que l'enganyen, però, que tinga en compte què s'esdevé quan una persona se sap estimada *però no estima*: llavors una ànima descobreix fins les entranyes.

73. Über seine Wahrhaftigkeit kam noch Niemand ganz zur Erkenntniß.

74. Man hat den Blitz *unschädlich* gemacht: aber das genügt nicht, er soll lernen, für uns zu arbeiten. – So denke ich über alles "Böse", in dir und in mir.

75. Der christliche Gott, der Gott der Liebe und Grausamkeit, ist eine sehr klug und ohne moralische Vorurtheile ausgedachte Person: recht ein Gott für Europäer, welche sich die Erde unterthan machen wollen.

76. Was eine Zeit als böse empfindet, worin sie den Widerspruch mit ihrem Ideale erkennt, das ist in Wahrheit ein Nachschlag dessen, was ehemals als gut galt und gleichsam der Atavismus eines alten Ideals. *Erbsünde* – das ist unter allen Umständen = Erbtugend.

77. Aus dem Auge aller Richtenden blickt der Henker.

78. Wenn man sich über gut und böse erhoben hat, sieht man auch in der Tragödie nur eine unfreiwillige Komödie.

79. Philosophische Systeme sind die bescheidenste Form, in der Jemand von sich selber reden kann – eine undeutliche und stammelnde Form von Memoiren.

80. Die tragischen Naturen zu Grunde gehen sehen und *noch lachen können*, über das tiefste Verstehen, Fühlen und Mitleiden mit ihnen hinweg – ist göttlich.

73. Ningú no arriba encara a conèixer del tot la seua veracitat.

74. Hom ha fet que el llamp *no perjudique*: però no n'hi ha prou amb això, cal que aprenga a treballar per a nosaltres. –Així és com jo pense sobre tot allò que, en tu i en mi, és «dolent».

75. El Déu cristià, el Déu de l'amor i de la crueltat, és una persona molt intel·ligent, que ha estat imaginada sense prejudicis morals: un Déu com cal per als europeus, que volen que la terra els estiga sotmesa.

76. Allò que una època considera com a dolent, allò en què reconeix la contradicció amb el seu ideal, això és, en veritat, la ressonància final que arrossega allò que abans fou tingut com a bo i és, en certa manera, l'atavisme d'un antic ideal. El pecat original que *heretem*, en tots els casos, és = a la virtut original hereditària.

77. Des de l'ull de tots aquells que judiquen esguarda el botxí.

78. Si hom s'ha elevat per damunt del bé i del mal, també en la tragèdia l'única cosa que veu és una comèdia involuntària.

79. Els sistemes filosòfics són la forma més discreta en què hom pot parlar d'un mateix –una mena de memòries obscura i balbotejant.

80. Veure com les naturaleses tràgiques es perden, i *poder riure encara*, deixar enrere la comprensió més pregonna, el sentiment i la compassió per elles –això és diví.

81. "Es ist kein Zweifel, von den Gläubigen dieser Sache wird viel gelogen und betrogen: folglich ist Alles an dieser Sache Betrügerei und Lüge" – so schließen die Oberflächlichen. Wer den Menschen tiefer kennt, wird umgekehrt schließen: "folglich ist an dieser Sache etwas Wahres: ihre Gläubigen verrathen so, wie sicher sie sich fühlen, und wie ihnen jeder Köder gut dünkt, wofern er nur Jemanden zu ihrer Sache lockt".

82. Die Unschuld der Lüge ist das Zeichen des guten Glaubens an eine Sache.

83. Man muß einen Menschen schlafend gesehen haben: sonst weiß man nicht, wie er aussieht. Das Gesicht deines Freundes, das du zu kennen glaubst, ist *dein* Gesicht, auf einem unvollkommenen und rauhen Spiegel.

84. Was macht es, ob ihr einem Gotte oder Teufel schmeichelt, ob ihr vor einem Gotte oder Teufel winselt? Ihr seid nur Schmeichler und Winsler!

85. Wer von Grund aus feige ist, ist gewöhnlich klug genug, sich die sogenannte Liebenswürdigkeit anzueignen.

86. Die Folgen unsrer Handlungen fassen uns am Schopfe, sehr gleichgültig dagegen, daß wir uns inzwischen "gebessert" haben.

87. Befehlerische Menschen werden auch ihrem Gotte befehlen, so sehr sie ihm zu dienen glauben.

88. Es wäre eine hochmoralische Verlogenheit denkbar, in der der Mensch seinen Geschlechtstrieb sich nur als die Pflicht, Kinder zu zeugen, zum Bewußtsein bringt.

89. Er nennt es Treue gegen seine Partei: aber es ist nur seine Bequemlichkeit welche ihn nicht mehr aus diesem Bette aufstehen läßt.

81. «No hi ha cap dubte, els creients en això menteixen i enganyen molt: per consegüent, ací tot és engany i mentida», així conclouen els superficials. Qui coneix més profundament l'ésser humà conclourà a l'inrevés: «Per consegüent, en això hi ha quelcom de vertader: els que hi creuen ho fan palès en la forma en què se senten segurs i en el fet que tot tipus d'esquer els sembla bo, sempre que seduïska algú a fi de fer-lo creure en el que ells creuen».

82. La innocència de la mentida és el signe de la bona fe en un objecte.

83. Cal haver vist un ésser humà quan dorm: d'altra manera, hom no sap l'aspecte que té. La cara de l'amic, que et penses que coneixes, és la *teua* vista en un espill imperfecte i tosc.

84. Quina diferència hi ha entre adular un déu o un dimoni, entre ploriquejar davant d'un déu o d'un dimoni? No sou sinó uns aduldors i uns ploricons!

85. Qui és radicalment covard, sovint és prou intel·ligent com per ensenyorir-se del que s'anomena amabilitat.

86. Les conseqüències de les nostres accions ens afecten, amb gran indiferència, tanmateix, respecte al fet que nosaltres, mentrestant, ens hem «millorat».

87. Els autoritaris, per molt que pensen obeir-lo, també li donaran ordres al seu déu.

88. Fóra pensable una falsedat altament moral, on l'ésser humà arribara a fer-se conscient de la pulsio sexual només com a obligació d'engendrar fills.

89. Ho anomena fidelitat envers el partit: només és la comoditat, però, la que ja no el deixa aixecar-se d'aquest llit.

90. Wenn uns eine Tugend endlich gewohnt wird, sollte man auch den guten Geschmack haben, sie nun nicht mehr Tugend, sondern "Geschmack" zu nennen.

91. Es giebt Kameradschaft: möge es auch Freundschaft geben!

92. Wenn die Mitleidigen die Scham vor sich verlieren und uns sagen, Mitleid sei die Tugend selber: so hat man mit ihnen Mitleid.

93. Ein edler Mensch steht den Guten immer im Wege: sie beseitigen ihn oft gerade dadurch, daß sie sagen, er sei gut.

94. Um den Helden herum wird alles Tragödie, um den Halbgott herum – Alles Satyrspiel.

95. Grausamkeit ist eine versetzte und geistiger gewordene Sinnlichkeit.

96. Verbrecher werden von den moralischen Menschen als Zubehör Einer einzigen That behandelt – und sie selber behandeln sich so, je mehr diese Eine That die Ausnahme ihres Wesens war: sie wirkt wie der Kreidestrich um die Henne. – Es giebt in der moralischen Welt sehr viel Hypnotismus.

97. "Hohe Empfindugen", "erhabene Gesinnung" nennt ihr es: ich sehe nicht mehr als Lüsternheit nach Höhe und die Krämpfe eines moralischen Ehrgeizes.

98. Dein Schritt verräth, daß du noch nicht auf deiner Bahn schreitest, man müßte dir ansehen, daß du Lust zu tanzen hättest. Der Tanz ist der Beweis der Wahrheit.

90. Quan, finalment, ens familiaritzem amb una virtut, també ens caldria tenir el bon gust de no anomenar-la mai més virtut, sinó «gust».

91. Hi ha companyonia: tant de bo que també hi haguera amistat!

92. Quan els compassius es perden la vergonya i ens diuen que la compassió és la virtut que posseeixen: aleshores hom en té compassió.

93. L'ésser humà noble sempre contraria els plans dels bons: aquests sovint se'l trauen del mig, tot dient-li que és bo.

94. Al voltant de l'heroi tot esdevé tragèdia; al voltant del semidéu –tot esdevé un joc satíric.

95. La crueltat és la sensualitat, però alterada i més espiritualitzada.

96. Els criminals són considerats per les persones morals com a complements d'una única acció i ells mateixos es consideren així, sobretot si aquesta única acció fou una excepció en la seua manera de ser: els fa l'efecte de la ratlla de guix sobre la gallina. –En el món moral hi ha moltíssim d'hipnotisme.

97. Ho anomeneu «sentiments elevats», «conviccions sublimes»: jo no hi veig més que cobejança d'altesa i les convulsions d'una ambició moral.

98. El teu pas denuncia que encara no camines per la teua ruta, hi caldria veure que tens ganes de ballar. El ball és la prova de la veritat.

99. "Ernst", "streng", "moralisch" – so nennt ihr ihn. Mir scheint er böse und ungerecht gegen sich selber, immer bereit, uns dafür zu strafen und an uns den Henker zu spielen – und verdrossen darüber, daß wir es ihm nicht erlauben.

100. "Hohe Empfindungen" – In der Höhe fühlt man sich nicht hoch, sondern tief und endlich einmal auf festem Grunde: sofern man wirklich die Unschuld der Höhe hat.

101. Durch den guten Willen zu helfen, mit zu leiden, sich zu unterwerfen, persönliche Ansprüche aufzugeben, werden auch die unbedeutenden und oberflächlichen Menschen vielleicht für das Auge etwas Erträgliches: man soll ihnen ja nicht ausreden, dieser Wille sei, "die Tugend selber".

102. Moral ist jetzt die Ausrede für die Überflüssigen und Zufälligen, für das geistes und kraftarme Gewürm, was nicht leben *sollte* – Moral ist insofern Barmherzigkeit: denn sie sagt zu Jedem "du bist doch etwas sehr Wichtiges": was freilich eine Lüge ist.

103. Daß "ein thörichtes Weib mit Güte des Herzens hoch über dem Genie steht", das klingt sehr artig – im Munde des Genie's. Es ist seine Höflichkeit – es ist auch seine Klugheit.

104. Die Eitelkeit Anderer geht uns dann wider unseren Geschmack, wenn sie wider unsere Eitelkeit geht.

105. Man liebt immer nur seine Begierde und nicht das Begehrte.

106. Die natürlichen Folgen einer Handlung werden wenig erwogen, so lange öffentliche Strafen und Beschimpfungen unter diesen Folgen sind. Hier fließt die große Quelle aller Oberflächlichkeit.

99. «Greu», «estricte», «moral» –així l'anomeneu. A mi em sembla pervers i injust amb ell mateix, a punt sempre per castigar-nos i per jugar amb nosaltres al botxí; i empipat, perquè no li ho permetem.

100. «Sentiments elevats!». –En l'altura hom no se sent elevat, sinó profund i, per fi, tot d'una sobre fonament ferm: si és que hom té, efectivament, la innocència de l'altura.

101. Fins i tot les persones insignificants i superficials esdevenen, potser, quelcom de suportable a la mirada si, amb bona voluntat, ajuden, tenen compassió, se sotmeten, anul·len les pretensions personals: només cal no traure'ls del cap que aquesta voluntat fóra «la virtut en persona».

102. La moral és, ara, l'excusa per als inútils i fortuïts, per a aquells fastigosos insectes pobres de forces i d'esperit que no *haurien de viure*; en aquest sentit, la moral és misericòrdia: ja que a tothom diu: «Encara ets, en efecte, quelcom de molt important»; la qual cosa és, per descomptat, una mentida.

103. Que «una dona llunàtica amb bondat de cor s'aixeca per damunt del geni», això sona molt correcte –en la boca del geni. És la cortesia que té –i també la llesta intel·ligència.

104. La vanitat dels altres topa contra el nostre gust, justament quan s'entretopa contra la nostra vanitat.

105. Sempre estimem només el nostre desig, i mai no la cosa desitjada.

106. Les conseqüències naturals d'una acció estan insuficientment considerades tot el temps que els càstigs i els ultratges públics en formen part. Ací raja el gran brollador de tota superficialitat.

107. Die Frauen gehen mit ihrer Liebe auf den los, der ihnen Furcht einflößt: das ist ihre Art von Tapferkeit.

108. "Einer ist doch noch zuviel um mich" – denkt der Einsame. Einmal eins ist zwei.

109. Wir lieben den Nutzen nur als das Fuhrwerk unserer Neigungen: und finden eigentlich den Lärm seiner Räder unausstehlich.

110. "Sich ganz so geben, wie man ist": das mag die Auszeichnung bleiben, die wir unserem Freunde vorbehalten – mit dem Erfolge, daß er uns deswegen zum Teufel wünscht.

111. Man ist oft zwar seiner Handlung gewachsen, aber nicht seinem *Bilde* der gethanen Handlung.

112. Die schönsten Farben, in denen die Tugenden leuchten, sind die Erfindung derer, welche ihrer ermangelten. Woher stammt z.B. der samtene Glanz der Güte und des Mitleides? – Gewiß nicht von den Guten und Mitleidigen.

113. Es kommt in der Welt-Geschichte nur auf die großen Verbrecher an, eingerechnet jene Vielen, welche eines großen Verbrechens fähig waren, aber durch Zufall es nicht thaten.

114. "Religiöser Mensch", "Narr", "Genie", "Verbrecher", "Tyrann" – das sind schlechte Namen und Einzelheiten an Stelle eines Unnennbaren.

115. Das schlechte Gewissen isst die Steuer, welche die Erfindung des guten Gewissens den Menschen auflegt.

107. Les dones, amb l'amor, escometen qui els fa por: és la forma que tenen de viure el coratge.

108. «Ben cert, tenir-ne un al meu voltant ja és massa», pensa el solitari. Un colp u, u per u són dos.

109. Estimem la utilitat només com a vehicle de les nostres inclinacions: i, ben garbellat, el soroll de les seues rodes ens sembla inaguantable.

110. «Hom s'ha de lliurar del tot, tal com és»: això bé pot restar com a divisa que reservem per al nostre amic, amb el resultat que, per això, tinga ganades d'enviar-nos a passeig.

111. Certament, hom està sovint a l'altura de la seua acció, però no a la de la seua *imatge* de l'acció acomplerta.

112. Els més bells colors amb què les virtuts resplendeixen són la invenció dels qui n'estaven faltats. D'on procedeix, p. ex., la vellutada lluentor de la bondat i de la compassió? Ben cert, no dels bons ni dels compassius.

113. En la història universal només tenen importància els grans criminals, incloent-hi tots aquells que foren capaços d'un gran crim però que, casualment, no el cometeren.

114. «Persona religiosa», «boja», «genial», «criminal», «tirànica», això són adjectius i detalls dolents en substitució d'alguna cosa d'inexpressable.

115. La mala consciència és la càrrega que la invenció de la bona consciència posa al damunt dels éssers humans.

116. Du willst gerecht sein? Unglückseliger, wie willst du *Jedem das Seine* geben? – Nein, das will ich nicht. Ich gebe *Jedem das Meine*: das ist genug für einen, der nicht der Reichste ist.

117. Die Einsamkeit macht uns härter gegen uns und sehsüchtiger gegen die Menschen: in Beidem verbessert sie den Charakter.

118. Man ist am strengsten gegen seinen Gott: er darf nicht sündigen!

Gott erdachte die Teleologie der Schwangerschaft: da erdachte er das Weib.

119. “Ich glaube an nichts mehr”. – Dies ist die richtige Denkweise eines *schöpferischen* Menschen.

120. La Rochefoucauld blieb auf halbem Wege stehen: er leugnete die “guten” Eigenschaften des Menschen – er hätte auch die “bösen” leugnen sollen.

Wenn der moralische Skeptiker beim Mißtrauen gegen die Moral angelangt ist, so bleibt ihm noch ein Schritt zu thun – die Skepsis gegen sein Mißtrauen. *Leugnen* und *Vertrauen* – das giebt einander die Hände.

121. Der Glaube in der Form, der Unglaube im Inhalt – das macht den Reiz der Sentenz aus – also eine moralische Paradoxie.

122. Wir verzeihen unseren Gegnern von Grund aus ihre – Fehlgriffe.

123. Wie? Du willst dich selber erkennen? Lerne vielmehr dein Glück erkennen!

124. Wünsche will ich, nichts als Wünsche. Und immer an Stelle der Erfüllung einen neuen Wunsch.

116. Vols ser just? Desgraciat, com vols donar *a cadascú el que és seu*? No, no ho vull. Jo done *a cadascú el que és meu*: amb això ja n'hi ha prou per a qui, de tots, no n'és el més ric.

117. La soledat ens fa més durs amb nosaltres mateixos i més enyoradissos de les persones: en les dues tasques ens perfecciona el caràcter.

118. Som summament estrictes amb el nostre Déu: *Ell* no pot fer pecats!

Déu inventà la teleologia de l'embaràs: i, aleshores, inventà la dona.

119. «Ja no crec en res més». –Aquesta és la manera correcta de pensar d'una persona *creadora*.

120. La Rochefoucauld s'aturà a mitjan camí: negava les «bones» propietats de l'ésser humà; n'hauria d'haver negat també les «roïnes».

Quan l'escèptic moral ha arribat a malfiar-se de la moral, aleshores li resta encara fer un pas: l'escepticisme pel que fa a la seua malfiança. *Negar i confiar*, l'un a l'altre es donen les mans.

121. La fe en la forma, la manca de fe en el contingut, això constitueix l'encís d'una sentència, una paradoxa moral, doncs.

122. Als nostres enemics els disculpem de soca-rel les errades.

123. Com? Vols conèixer-te a tu mateix? Aprèn més aviat a conèixer la teua benaurança!

124. Vull desigs, res més que desigs: i sempre, en lloc de la satisfacció, un nou desig.

125. Der kostspieligste Luxus, dem sich bisher die Menschheit hingab, ist der Glaube an etwas Unwirkliches, an die Selbstlosigkeit. Denn er entwerthete das Wirklichste, die Selbstsucht. – Seitdem ist alles Glück Sehnsucht.

126. Der tiefe Haß ist auch ein Idealist: ob wir aus unserem Gegner dabei einen Gott oder einen Teufel bilden, jedenfalls thun wir ihm damit zu viel Ehre an.

127. Auch im Hasse giebt es Eifersucht: wir wollen unseren Feind für uns allein haben.

128. Die Lösung für das Räthsel "Weib" ist nicht die Liebe, sondern die Schwangerschaft.

129. Unser Glaube an Andere verräth, *worin* wir gern an uns selber glauben möchten.

130. "Das Herz gehört zu den Eingeweiden" – sagte Napoleon. Die Eingeweide des Kopfes liegen im Herzen.

131. Jede heftige Erwartung überlebt ihre Erfüllung, wenn sie eher eintritt, als man erwartete. Dieser Freund kam zwei Tage zu früh: seine Anwesenheit ist mir unglaublich.

132. Der Reiz der Erkenntniß wäre gering, wenn nicht auf dem Wege zu ihr so viel Scham zu überwinden wäre.

133. "Die Erkenntniß um ihrer selber willen" – das ist der letzte Fallstrick, den die Moral legt: damit verwickelt man sich noch einmal vollständig mit ihr.

"Alle Frauen sind entweder Vögel oder Katzen oder Kühe" – man sehe ihren Blick darauf an.

Was ist das beste Leben? Zu Tode gekitzelt werden.

125. El luxe més dispendiós que fins ara la humanitat es donà és la creença en quelcom d'irreal, en l'altruisme. Car desvalorà la més real de totes les coses, l'egoisme. Des de llavors que tota benaurança és enyorança.

126. L'odi pregon és també un idealista: si, del nostre enemic, ens en formem un déu o un dimoni, en tot cas li estem fent massa honor.

127. Inclús en l'odi hi ha gelosia: volem tenir el nostre enemic únicament per a nosaltres.

128. La solució de l'enigma «dona» no és l'amor, sinó l'embaràs.

129. La nostra fe en altres delata *en què* voldríem creure de grat en nosaltres mateixos.

130. «El cor forma part de les entranyes», digué Napoleó. Les entranyes del cap es troben en el cor.

131. Tota vehement expectació sobreviu al seu acompliment, si succeeix abans del que esperàvem. Aquest amic ha vingut dos dies massa prompte: la seua presència m'és inversemblant.

132. L'encís del coneixement fóra menor si en el camí que ens hi mena no haguérem de superar tanta vergonya.

133. «El coneixement per ell mateix», això és el darrer parany que la moral hi col·loca: així, hom s'embolica amb ella de cap a peus una altra vegada més.

«Totes les dones són ocells, o gates, o vaques», examineu la mirada que posen.

Quina és la vida millor? Rebre pessigolles a mort.

134. Wo der Baum der Erkenntniß steht, ist immer noch das Paradies.

135. "Die Moral selber war der erste Sündenfall: die Moral selber ist die Erbsünde" – so denkt jeder Erkennende.

136. Er hat gelernt, sich auszudrücken – aber man glaubt ihm seitdem nicht mehr. Man glaubt nur den Stammelnden.

137. Ich würde nur an einen Gott glauben, der zu tanzen verstünde.

138. Gewissensbisse erziehn zum Beißen.

139. Den kalten Menschen glaubt man ihre Thorheiten nicht.

Pfui über das gebildete Gesindel, welches sich zu sagen schämt: "Hier fühle ich nichts". "Hier weiß ich nichts".

Der Erkennende lebt unter Menschen nicht wie unter Thieren, sondern als unter Thieren.

140. Die Neigung zum Tragischen nicht mit der Sinnlichkeit ab oder zu: sie gehört jedem Jüngling und jungen Manne.

141. Im Lobe ist viel mehr Zudringlichkeit als im Tadel.

142. Viel guter Wille zum Leben – aber zu wenig Wille zum Leiden – das macht den Behaglichen.

143. Der Einwand, das Mißtrauen, der Seitensprung sind Anzeichen der Gesundheit: alles unbedingte Streben gehört in die Pathologie.

134. On l'arbre del coneixement resta dret encara hi ha el paradís.

135. «La moral, ella mateixa, fou la primera caiguda en el pecat: la moral, ella mateixa, és el pecat original», així pensa qui coneix.

136. Ha après a expressar-se –des de llavors, però, que hom no el creu. Hom només es refia de qui balboteja.

137. Només creuria en un Déu que sabera ballar.

138. Els remordiments ens ensinistren a mossegar.

139. A les persones fredes hom no els creu les bogeries.

Quin fàstic que fa la genteta il·lustrada que té vergonya de dir: «Ací no tinc cap mena de sensibilitat!». «D'això, jo no en sé res de res».

Qui coneix, viu entre persones, no com entre animals, sinó com si fóra entre animals.

140. La propensió pel que fa a allò que és tràgic disminueix o augmenta amb la sensualitat: és una propietat de tots els adolescents i tots els homes joves.

141. En la lloança hi ha molta més impertinència que en la desaprovació.

142. Molt bona voluntat de viure –però massa poca voluntat de patir– són els ingredients que fabriquen un còmode.

143. Les objeccions, el fet de malfiar-se i les eixides per la travessa són símptomes de salut: tots els esforços incondicionals formen part de la patologia.

144. Wer die Unfreiheit des Willens *fühlt*, ist geisteskrank: wer sie *leugnet*, ist dumm.

145. Was aus Liebe gethan wird, das ist *nicht* moralisch, sondern religiös.

146. Ein Talent haben ist nicht genug: man muß auch die Erlaubniß haben, es zu haben.

147. man nehme sich vor den Menschen der moralischen Entrüstung in Acht: sie haben den Stachel der feigen, vor sich selber maskirten Bösigkeit.

148. Der christliche Gott, der "die Liebe" ist, entstand in Zeiten, wo die Liebe noch zu wenig göttlich war.

149. Gute und böse Menschen – das ist mir gleich: aber die Feiglinge und die Liebenswürdigen verachte ich.

Die Stärke eines Guten liegt nicht in seiner Güte, sondern darin, daß sein Böses stark ist.

150. Wer von Grund aus Lehrer ist, nimmt alle Dinge nur in Bezug auf seine Schüler ernst – sogar sich selber.

151. "Sei wenigstens mein Feind": so spricht die wahre Ehrfurcht, die nicht um Freundschaft zu bitten wagt.

Wenn du nicht zuerst und unter allen Umständen Furcht einflößest, so wird dich Niemand so ernst nehmen, um dich endlich zu lieben.

152. Für den Erkennenden hört alles Eigenthums-Recht auf.

Wenn die Guten moralisiren, erregen sie Ekel: wenn die Bösen moralisiren, so erregen sie Furcht.

144. Qui *sent* la no llibertat de la seua voluntat té l'esperit malalt: qui la *nega* és un neci.

145. El que ha estat fet per amor, això *no* és moral, això és religiós.

146. Tenir un talent no és prou: també s'ha de tenir permís per tenir-lo.

147. Cal posar-se en guàrdia davant les persones que practiquen la indignació moral: tenen l'agulló d'aquella covarda malignitat que es presenta ella mateixa amb una màscara als propis ulls.

148. El Déu cristià, que és «l'amor», s'originà en èpoques en què l'amor encara era massa poc diví.

149. Persones bones o dolentes, això m'és igual: els covards i els amables, però, els menysprea.

La força d'una persona bona no es troba en la seua bondat, sinó en el fet que la seua maldat és forta.

150. Qui és a fons un mestre, totes les coses les pren seriosament només en relació amb els deixebles, inclús la seua mateixa persona.

151. «Sigues, almenys, el meu enemic»: així parla el veritable respecte que no s'arrisca a demanar amistat.

Si, de bell antuvi i en qualsevol circumstància, no infons por, ningú no et prendrà tan seriosament com per acabar estimant-te.

152. Per a qui es lliura al coneixement no hi ha cap dret de propietat.

Quan els bons moralitzen, fan fàstic: si els dolents moralitzen, aleshores fan por.

153. Nach dem Rausch des Sieges entsteht immer ein Gefühl des großen Verlustes: unser Feind, *unser* Feind ist todt! Wir beklagen selbst den Verlust eines Freundes nicht so tief – und daher lauter!

154. Der Mensch der Erkenntniß muß nicht nur seine Feinde lieben, sondern auch seine Freunde hassen können.

155. Es ist ein Fehler des Geschmacks, wenn der Mensch der Erkenntniß sich noch als “moralischer Mensch” aufputzt: ihm soll man gerade *ansehen*, daß er die Moral “nicht nöthig hat”.

156. Alles ist bei ihm ernte-reif: aber ihm fehlt die Sichel – und so rauft er Ähren und ist ärgerlich.

157. Der Eine reist, weil er sich sucht, und der Andere, weil er sich verlieren möchte.

158. Nicht durch Zorn, sondern durch Lachen tödtet man.

159. Der Irrsinn ist selten bei Einzelnen –aber bei Gruppen, Parteien, Völkern, Zeiten die *Regel*: – und deshalb redeten bisher die Historiker nicht vom Irrsinn. Aber irgend wann werden die Ärzte Geschichte schreiben.

160. Wenn wir lieben, schaffen wir Menschen nach dem Ebenbilde unseres Gottes: und dann erst hassen wir unseren Teufel von Grund aus.

161. Es ist nicht leicht möglich, ein Buch zu finden, das uns so viel lehrte wie das Buch, welches wir machen.

162. Wer “den Leser” kennt, schreibt gewiß nicht mehr für Leser – sondern für sich, den Schreiber.

153. Després de la borratxera de la victòria es forma sempre una sensació de gran pèrdua: el nostre enemic, el *nostre* enemic és mort! Ni la pèrdua d'un amic no la deplorem de manera tan pregona ni, per això mateix, tan sorollosa!

154. La persona que es lliura al coneixement ha de poder no solament estimar-se els enemics, sinó també odiar els amics.

155. No és cap falta de gust que, qui es lliura al coneixement, fins i tot s'adornem com a «persona moral»: aleshores s'ha de *copsar* precisament que ell, de moral, «no en necessita».

156. En ell, tot és madur per a la sega: li manca, però, la falç; i, per això, s'arranca espigues i està de mal humor.

157. L'un viatja perquè es busca a ell mateix, i l'altre perquè voldria perdre's.

158. Hom assassina no amb la ràbia, sinó amb el riure.

159. La demència és poc freqüent en els solitaris; en els grups, els partits, els pobles i les èpoques, però, és la *norma*: i, per això, fins ara els historiadors no en parlaven. Algun dia, tanmateix, els metges escriuran la història.

160. Quan estimem, creem éssers humans a imatge i semblança del nostre Déu: i és només aleshores que odiam a mort el nostre dimoni.

161. No és gens fàcil trobar un llibre que ens haja alligonat tant com el llibre que nosaltres fem.

162. Qui coneix «el lector» ja no escriu més, certament, per al lector, sinó per a ell, per a l'escriptor.

163. Im Gebirge ist der nächste Weg von Gipfel zu Gipfel: aber du mußt dazu lang Beine haben! – Sentenzen *sind* Gipfel.

164. Es genügt nicht etwas wieder gut zu machen, man muß auch sich selber wieder gut machen, sich selber wieder gut werden, zum Beispiel durch eine kleine überflüssige Bosheit oder Wohlthat.

165. Jedem das Seine geben: das wäre die Gerechtigkeit wollen und das Chaos erreichen.

166. Hier diese Beiden haben im Grunde denselben schlechten Geschmack: aber der Eine von ihnen sich und uns überreden, das es der beste sei. Und der Andere schämt sich seines Geschmacks und möchte sich und us überreden, daß er einen anderen und besseren habe – unseren Geschmack. Von einer dieser zwei Arten sind alle Bildungs-Phillister.

Wo nur immer man freiwillig Leiden auf sich nimmt, hat man damit auch den freien Willen, sich wohlzuthun: und wer dies leugnet – – –

167. Wehe, wenn die Guten, die ewigen Pharisäer, Geschichte treiben! Sie überpinseln die großen Menschen der Vergangenheit so lange, bis sie dick und brav wie gute Menschen aussehen.

Die Moral brüstet sich die Bekämpferin des Übels zu sein – – –

168. Noch ein Jahrhundert Zeitungen – und alle Worte stinken.

169. Nicht wenn die Wahrheit schmutzig ist, sondern wenn sie seicht ist, steigt der Erkennende ungern ins Wasser.

163. A la muntanya, el camí més curt va de cim a cim: i per això has de tenir les cames llargues! Les sentències són cims.

164. No n'hi ha prou a reparar una cosa, cal també que hom es repare ell mateix, que es torne una altra vegada bo, per exemple mitjançant una malifeta o una bona acció petita i superficial.

165. Donar-li a cadascú el que és seu: això fóra pretendre la justícia i aconseguir el caos.

166. Tots dos tenen aquí, en el fons, el mateix mal gust: l'un d'ells, però, voldria persuadir-se i persuadir-nos del fet que és el millor. I l'altre se n'avergonyeix i voldria persuadir-se i persuadir-nos que en té un que és diferent i millor: el nostre gust. Tots els filisteus de la cultura pertanyen a una d'aquestes dues espècies.

Sempre que de manera voluntària carreguem amb patiments, també hi tenim la lliure voluntat de proporcionar-nos benestar: i qui ho nega — — —

167. Ai, si els bons, si els eterns fariseus es dediquen a la història! Repinten les grans personalitats del passat tan llargament que, a la fi, semblen panxudes i complidores com les bones persones.

La moral es glorieja de ser la lluitadora contra el mal — —

168. Encara un segle més amb periòdics i totes les paraules faran pudor.

169. No és quan la veritat és bruta, sinó superficial, que aquell que es lliura al coneixement es llança a l'aigua a desgrat.

170. *An die Sceptiker.* – Wer zu müde wird, legt sich zuletzt auch auf Schnee schlafen – hüte dich zu weit zu gehen.

171. Wer (auf) hohe Berge steigt, lacht über alle tragischen Gebärden.

172. Die Luft dünn und rein, die Gefahr nahe – und der Geist voll einer fröhlichen Bosheit: so paßt es gut zu einander.

173. Der Muth vernichtet Gespenster, aber schafft Kobolde.

174. Der Gedanke an den Selbstmord ist ein sehr starkes Trostmittel. Man kommt damit gut über die "böse Nacht" hinweg.

175. Es giebt Gefühle, die uns tödten wollen; gelingt es ihnen aber nicht, so müssen sie selber sterben.

176. Unserem stärksten Triebe, dem Tyrannen in uns, unterwirft sich nicht nur unsere Vernunft, sondern auch unser Gewissen. Haben wir aber unter den Trieben keinen solchen Tyrannen, so *bewerben* sich die einzelnen Triebe ebenso um die Gunst der Vernunft als um die Gunst des Gewissens – : und Vernunft und Gewissen werden fast souverän.

177. Unsere Selbstmörder machen den Selbstmord verrufen, – nicht umgekehrt!

178. Es ist vornehmer, sich Unrecht zu geben als Recht zu behalten – namentlich wenn man Recht hat.

179. Die Lüge *kann* die Menschenfreundlichkeit des Erkennenden sein.

170. *Als escèptics.* Qui arriba a estar massa cansat, a la fi també ha de descansar, tot gitant-se damunt la neu; guarda't d'anar-hi massa lluny.

171. Qui escala altes muntanyes, es riu de tots els posats tràgics.

172. L'aire pur i refinat, el perill a frec –i l'esperit ple d'una joiosa malignitat: això són coses que harmonitzen bé.

173. El coratge destrueix fantasmes, però construeix esperits.

174. Pensar en el suïcidi és un mitjà de consolació molt poderós. Amb ell hom travessa bé una «mala nit».

175. Hi ha sentiments que ens volen matar; si no ho aconseguen, doncs són ells els que han de morir.

176. A la més poderosa de les nostres pulsions, al tirà que hi ha en nosaltres, se sotmet no solament la nostra raó, sinó també la nostra consciència. Però si en les nostres pulsions no tenim cap tirà d'aquesta mena, doncs cadascuna de les pulsions *aspira* a guanyar-se les simpaties tant de la raó com de la consciència: i la raó i la consciència esdevenen gairebé sobiranes.

177. Els nostres suïcides desprestigien el suïcidi, i no a l'inrevés!

178. És de més elegància no donar-se la raó que retenir-la, sobretot si la tenim.

179. La mentida *pot* ser la filantropia de qui es lliura al coneixement.

180. Der Wahrhaftige endet damit, zu begreifen, daß er immer lügt.

181. Bei vielen Frauen ist wie bei Hynotischen der Intellekt nur plötzlich und stoßweise da und in unerwarteter Kraft: der Geist kommt dann "über sie" und scheinbar nicht aus ihnen. Daher ihre dreiäugige Klugheit in verflochtenen Dingen – daher auch ihr Glaube an Inspiration.

182. Es giebt an den Bösen, das mich ekelt, aber auch Vieles an den Guten: und wahrlich nicht eben ihr "Böses"!

183. "Es ist nicht genug den Verbrecher zu strafen, wir solten ihn auch noch mit uns versöhnen und ihn segnen: oder liebten wir ihn nicht, als wir ihm wehe thaten? Litten (wir nicht) daran, ihn als Werkzeug zur Abschreckung benutzen zu *müssen*?"

184. Ob nicht überall wo eine Freundschaft durchaus nicht in Liebe übergehen will, ein Natur-Gegensatz wie zwischen Hund und Katze zu Grunde liegt?

185. Man *muß* vergelten, Gutes und Schlimmes: aber warum gerade an der Person, die uns Gutes oder Schlimmes that?

186. Die Strafe sollte so beschaffen sein, daß man sie nach einer Übertretung als sein Recht und seine Ehre in Anspruch nimmt.

187. Nicht nur der lügt, welcher wider sein Wissen redet, sondern erst recht der, welcher wider sein Nicht-Wissen redet. – Die zweite Art der Lüge ist so gewöhnlich, daß man nicht einmal mehr über sie stolpert: der menschliche Verkehr ist auf sie eingerichtet.

188. Erziehen: das heißt für gewöhnlich "zum Lügen erziehen".

180. Qui és veraç, acaba copsant que sempre menteix.

181. En moltes dones l'intel·lecte, com en els hipnòtics, només es troba de sobte, a colps i amb una força imprevista: llavors l'esperit els cau «a sobre» i, segons sembla, no els en surt. Per això tenen una intel·ligència eixerida en assumptes embolicats i, per això, també creuen en la inspiració.

182. Hi ha moltes coses en els dolents que em fan fàstic, però també moltes en els bons: i, ben cert, no la «maliginitat» precisament!

183. «Castigar el criminal no és prou, encara ens caldria reconciliar-lo amb nosaltres i beneir-lo: o no l'estimàvem quan el fèiem patir? No patirem d'*haver* d'utilitzar-lo com a instrument de dissuasió?».

184. I si fóra que pertot arreu on una amistat no vol de cap manera transformar-se en amor hi haguera en el fons una antítesi natural com la de gat i gos?

185. Hom *ha de* retornar el bo i el dolent: però per què justament a la persona que ens ho fa?

186. El càstig hauria de ser de tal manera que, després d'una infracció, hom l'assumira com un dret i com un honor propis.

187. No sols menteix qui parla contra allò que sap, sinó, sobretot i en primer lloc, qui parla contra allò que no sap. Aquesta segona modalitat de mentida és tan habitual que hom ja ha deixat d'ensopegar-hi: el tracte humà està organitzat al seu voltant.

188. Educar: gairebé sempre significa «educar per mentir».

189. Wer Gott liebt, der züchtigt ihn.

190. Die eigentlich gerechten Menschen sind unbeschenkbar: sie geben Alles zurück. Weshalb sie den Liebenden ein Greuel sind.

191. Man liebt seine Erkenntniß nicht genug mehr, sobald man sie mittheilt.

192. Die Hündin Sinnlichkeit, die ein Stück Fleisch abhaben will, weiß gar artig um ein Stück Geiz zu betteln.

193. Die Dichter sind gegen ihre Erlebnisse schamlos; sie beuten sie aus.

194. Ob du dich mich verräthst, du gehörst zu den Verräthern. *An die Schriftsteller.*

195. Nimm dich vor dem in Acht: er redet nur, um nachher hören zu dürfen – und du hörst eigentlich nur, weil es nicht angeht, immerfort zu reden: d.h. du hörst schlecht, und er hört nur zu gut.

196. Von unsren eigentlichen Feinden wollen wir nicht geschont werden: und ebensowenig von denen, die wir von Grund aus lieben.

197. Unglückseliger, dein Gott ist zerborsten und zerbrochen, und die Schlangen hausen in ihm – und nun liebst du gar noch diese Schlangen um seinetwillen!

198. Wer aus sich kein Hehl macht, empört.

199. Das Eisen haßt den Magneten, wenn der Magnet das Eisen nicht ganz an sich ziehen kann – und doch *zieht*.

189. Aquell qui estima Déu, el castiga.

190. És impossible fer regals a les persones veritablement justes: ho restitueixen tot. Per això són un suplici per als amants.

191. Ja no estimem prou els nostres coneixements tan aviat com els comuniquem.

192. La gossa sensualitat, que reclama el seu tros de carn, sap molt hàbilment mendicar per un tros d'esperit.

193. Els poetes no tenen cap vergonya amb les seues vivències; les exploten.

194. Que et traïsqes, o que em traïsqes, en qualsevol cas tu formes part dels traïdors. *Per als escriptors.*

195. Al seu davant, para esment: només parla per poder escoltar després i, ben mirat, tu només escoltes perquè és improcedent parlar sense parar: és a dir, escoltes malament, mentre que ell massa bé que escolta.

196. No volem que els nostres veritables enemics ens tracten amb respecte: ni tampoc aquells que estimem de debò.

197. Desgraciat, el teu Déu està rebentat i trossejat, i les serps li habiten les despulles, i per Ell encara estimes aquests rèptils!

198. Qui no se sap convertir en un heroi s'indigna.

199. El ferro odia el magnet si aquest no pot atraure'l per complet; i tanmateix el *crida*.

200. Nicht was uns hindert geliebt zu werden, sondern was uns hindert ganz zu lieben, hassen wir am meisten.

Man haßt an seinem Nächsten, daß er nicht unser Ideal haben kann.

201. Wenn wir unser selber satt werden und (uns) nicht mehr lieben mögen, so ist zur Kur die Nächstenliebe anzurathen: insofern die Nächsten sehr bald uns nöthigen werden, an unsere "Liebenswürdigkeit" zu *glauben*.

202. "Unser Nächster ist nicht unser Nachbar": so denken alle Politiker und Völker.

203. Du würdest an dieser Tugend zu Grunde gehen, mein Freund: aber der Himmel schenkte dir eine zweite, die dich bisweilen der ersten untreu macht.

204. Mit der Liebe zu einer Person will man den Neid gegen sie überspringen.

205. Wir stellen uns alle einfältiger als wir sind – und zwar auch vor uns selber.

206. Große Verbindlichkeiten machen uns nicht dankbar, sondern rachsüchtig.

207. Man lädt sich gerne einen Zeugen ein, wenn man von sich selber reden will: das nennt man "Umgang mit Menschen".

208. Wir gewöhnen uns das Böse verächtlich zu finden, wenn wir nur in der Gesellschaft schwacher und kleinlicher Personen leben: an großen Menschen hat das Böse etwas Begeisterndes.

209. Armut an Liebe verkleidet sich gern als Entbehrung des Liebens-*Würdigen*.

200. Per damunt de tot odiem no el que ens impedeix ser estimats, sinó el que ens impossibilita estimar.

En el proïsme odiem que no puga tenir el nostre ideal.

201. Si arribem a estar farts de nosaltres mateixos i ja no podem estimar-nos, llavors cal aconsellar, com a tractament de cura, l'amor al proïsme: en la mesura que, molt prompte, ens necessita per *creure* en la nostra «amabilitat».

202. «El nostre proïsme no és el nostre veïnat»: així pensen tots els polítics i tots els pobles.

203. Amic, aquesta virtut et faria malbé: que el cel te'n regale una altra perquè de tant en tant sigues infidel a la primera.

204. Amb l'amor a una persona hom vol excedir l'enveja que li té.

205. Tots nosaltres ens presentem més ximpls del que som; i davant nosaltres mateixos, fins i tot.

206. Les grans obligacions no ens fan agraïts, sinó assedegats de venjança.

207. Hom invita de grat un espectador quan vol parlar d'un mateix: això s'anomena «relacions humanes».

208. Ens acostumem a trobar menyspreable el que és dolent, quan vivim només en companyia de persones dèbils i mesquines: en grans personalitats, el dolent té quelcom d'encisador.

209. La pobresa d'amor es disfressa amb molt de gust de manca d'allò que és *digne* d'estima.

210. Vermöge der Liebe sucht der Mann die unbedingte Sklavin, das Weib die unbedingte Sklaverei. Liebe ist das Verlangen nach einer vergangenen Cultur und Gesellschaft – sie weist nach dem Orient zurück.

211. Das Unrecht soll der auf sich nehmen, der es tragen kann: so will es die Menschlichkeit.

212. Getheiltes Unrecht ist halbes Recht.

Die giftigsten Pfeile werden dem nachgesandt, der von einem Freunde sich losmacht, ohne ihn selbst nur zu beleidigen.

213. *Nach einem Zwiespalt.* – “Man mag mir sagen, was man will, um mir wehe zu thun: man kennt mich zu wenig, um zu wissen, was mir am meisten wehe thut”.

214. Die Liebe zu Einem ist eine Barbarei, ausgeübt auf Unkosten aller Übrigen und ein Schaden der Erkenntniß. Sondern Viele sollst du lieben: – da zwingt dich die Liebe zur Gerechtigkeit gegen Jeden: und folglich zur Erkenntniß eines Jeden. Die Liebe zu Vielen ist der Weg zur Erkenntniß.

215. Die Grausamkeit des Gefühllosen ist der Gegensatz des Mitleidens; die Grausamkeit des Gefühlvollen ist die höhere Potenz des Mitleidens.

216. Was wir ohne Gründe glauben gelernt haben, ist am schwersten durch Gründe zu erschüttern.

217. Wer von Natur keusch ist, denkt nicht hoch von der Keuschheit, einige Eitelkeits-Narren abgerechnet. Ihre Vergötterer sind die, welche Gründe haben zu wünschen, sie möchten keusch sein oder gewesen sein – die Schweine der Circe.

210. Mitjançant l'amor, l'home cerca una esclava incondicional, i la dona l'esclavatge sense condicions. L'amor és l'enyorança d'una cultura i una societat ja passades; l'amor remet cap a l'Orient.

211. Ha d'assumir la injustícia qui pot suportar-la: així ho vol l'humanitarisme.

212. La injustícia compartida és mitja justícia.

Hom destina les fletxes més verinoses a qui s'allibera d'un amic sense ni tan sols ofendre'l.

213. *Després d'una desavinença.* «Podeu dir-me el que vulgueu per fer-me mal: em coneixeu massa poc per saber què me'n fa de valent».

214. L'amor a una única persona és una barbaritat, acomplerta a càrrec de la resta dels humans i en detriment del coneixement. Per això n'has d'estimar moltes, ja que l'amor a la justícia t'ho exigeix davant tothom: i, per tant, et mena a conèixer cadascú. L'amor a molts és el camí vers el coneixement.

215. La crueltat de qui és insensible és l'antítesi de la compassió; la crueltat de qui és sensible té la màxima potència de la compassió.

216. Allò que hem après a creure sense raons és sumament difícil de remoure amb raons.

217. Qui és cast per natura no reverencia la castedat, descomptats alguns maníacs de la vanitat. La idolatren els que tenen motius per desitjar que voldrien ser casts, o que voldrien haver-ho estat —els porcs de Circe.

218. Wem die Keuschheit sehr schwer fällt, dem ist sie gewiß auch zu widerrathen.

219. *Herzensbedürfnisse.* – Die Thiere, welche eine Brunstzeit haben, verwechseln nicht so leicht ihr Herz und ihre Begierde: wie es die Menschen und namentlich die Weibchen thun.

220. Das Weib will es vor sich selber nicht Wort haben, wie sehr sie in einem Geliebten “den Mann” (einen Mann) liebt: deshalb vergöttlicht sie “den Menschen” in ihm – vor sich und Andern.

Das “Ich” unterjocht raubt tödtet und thut jede Gewaltthat: mit alledem will es nichts als seiner Schwangerschaft dienen: damit es einen Gott gebäre und alle Menschheit ihm zu Füßen sehe.

221. An diesem Menschen ist nicht sein Äußeres, sondern sein Inneres hinzugelogen: er will durchaus nicht Schein und Oberfläche scheinen, was er doch ist.

222. Der heroische Mensch der Erkenntniß vergöttert seinen Teufel: und auf dem Wege dazu macht er den Zustand des Ketzers der Hexe des Wahrsagers, des Skeptikers, des Weisen Inspirirten und Überwältigten durch, und ertrinkt zuletzt in seinem eignen Meere.

223. Wenn man erst den Willen zum Leiden hat, so ist es nur ein Schritt, um auch den Willen zur Grausamkeit zu haben –und zwar sowohl als Recht wie als Pflicht.

224. Es dauert lange, bis man zum zweiten Male stirbt: das gilt von Jedem, der nach seinem Tode wieder zum Leben kam.

225. Auch wenn ein Volk rückwärts geht, läuft es einem Ideale nach: es glaubt immer an ein Vorwärts.

218. A qui la castedat li costa moltíssim, inclús cal desaconsellar-li-la, certament.

219. *Necessitats del cor.* Els animals que tenen una època de zel no confonen tan lleugerament el cor amb les apetències: com ho fan les persones i, en particular, les dones.

220. La dona no vol haver de reconèixer davant d'ella mateixa que, en l'estimat, estima sobretot «l'home» (un home): per això davant d'ella i dels altres en ell divinitza «l'ésser humà».

El «jo» sotmet, roba, assassina i produeix cada una de les accions violentes: amb tot això no vol sinó servir el seu embaràs: per donar a llum un Déu i poder veure's tota la humanitat als peus.

221. En aquesta persona no és l'exterior, sinó l'interior, el que es troba afegit per mentir: de cap de les maneres vol semblar aparent i superficial, que és com veritablement és.

222. L'heroic humà que es lliura al coneixement idolatra el seu dimoni: i, tot al llarg del camí que hi mena, passa per la situació de l'heretge, de la bruixa, de l'endeví, de l'escèptic, del savi inspirat i vençut, però, a la fi, s'ofega en el seu propi mar.

223. Qui ja té la voluntat de patir només es troba a un pas de tenir també la voluntat de la crueltat i, sens dubte, no sols com a dret, sinó també com a deure.

224. Es fa llarg fins que hom mor per segona vegada: això val per a aquell que, després de la seua mort, retornà a la vida.

225. Un poble persegueix un ideal fins i tot quan va a recules: sempre creu en un endavant.

226. Die Neigung, sich herab zu setzen, sich bestehen belügen und ausbeuten zu lassen, kurz die Demuth kann die Scham eines Gottes unter Menschen sein.

227. Wer als Gott das Gute neu schafft, den haben die Bewahrer des alten Guten immer für einen Teufel ausgegeben.

228. Nur der Lasterhafte ist unglücklich, bei dem das Bedürfniß zum Laster zusammen mit dem Ekel vor dem Laster wächst – und niemals von ihm überwachsen wird.

229. Man hat schlecht dem Leben zugeschaut, wenn man noch nicht die Hand gesehen hat, die auf eine *scho-nende* Weise – tödten wolte.

Nicht was du im Leben alles gethan hast, sondern was du jedesmal über das Gethane gedacht hast, bestimmt deine jetzige Zufriedenheit und Unzufriedenheit mit dir selber.

230. Eine kleine Rache ist zumeist etwas Menschlicheres als gar keine Rache.

231. Wer sich selber verachtet, ehrt sich doch immer noch mit dem Gedanken, daß er sich jetzt wenigstens nicht belügt.

232. Freund, alles, was du liebtest, hat dich enttäuscht: die Enttäuschung wurde endlich deine Gewohnheit: und deine letzte Liebe, die du "Liebe zur Wahrheit" nennst, ist vielleicht eben die Liebe zur Enttäuschung.

Das Unvermögen zu lügen ist durchaus noch nicht Liebe zur Wahrheit. Vielmehr ist in jeder Liebe das Vermögen zu lügen – auch in der Liebe zur Wahrheit.

226. La propensió a rebaixar-se, a deixar-se furtar, enganyar i explotar, en una paraula, la humilitat, pot ser la vergonya d'un Déu entre els humans.

227. Qui, com Déu, crea el bé de bell nou, els guardes del vell bé sempre el tenen per un dimoni.

228. Només és desgraciat aquell viciós en qui la necessitat de vici s'ajunta amb el fàstic pel vici –i mai no el guanya.

229. Malament s'ha observat la vida si encara no s'ha vist la mà que, d'una forma *respectuosa* –volia assassinar.

No és tot el que has fet en la vida, sinó el que cada vegada has pensat sobre el que ha estat fet, allò que determina la satisfacció i la insatisfacció que ara tens amb tu mateix.

230. Una petita venjança és, molt sovint, una acció més humana que cap venjança ni per remei.

231. Qui es *menysprea* a si mateix, continua encara respectant-se quan pensa que, si més no, ara no s'enganya.

232. Amic, tot el que estimaves t'ha desenganyat: el desengany esdevingué finalment el teu costum; i el teu darrer amor, que anomenes «amor a la veritat», potser no és més que l'amor al desengany.

La incapacitat d'enganyar no és, de cap de les maneres, amor a la veritat. Més aviat és, en cada amor, la capacitat d'enganyar –també en l'amor a la veritat.

233. Er schüttelt sich, blickt um sich, streicht mit der Hand über den Kopf – un man nennt ihn immer einen Erkennenden. Aber Freiheit vom Fieber ist noch nicht Erkenntniß.

234. “Wo ist ein Meer, in dem man wirklich noch *ertrinken* hann? nämlich ein Mensch!” – dieser Schrei klingt durch unsere Zeit.

Der Besitz der Wahrheit ist nicht schrecklich sondern langweilig wie jeder Besitz.

235. In der Bosheit begegnet sich der Übermüthige mit dem Schwächling: aber sie mißverstehen sich.

236. Wem ein Widerwille gegen das Erhabene zu eigen ist, findet nicht nur das Ja, sondern auch das Nein schon zu pathetisch: – er gehört nicht zu den verneinenden Geistern, und wenn er auf deren Wege geräth, so macht er plötzlich einmal Halt und läuft fort – in die Büsche der Skepsis.

237. Im Kampfe giebt man wohl sein Leben dran; aber der Siegende ist versucht, sein Leben *wegzuwerfen*. In jedem Sieg ist Verachtung des Lebens.

238. “Ich fliehe nicht die Nähe der Menschen: gerade die Ferne, die ewige Ferne zwischen Mensch und Mensch treibt mich in die Eisamkeit”.

Unbezwingliches Bedürfniß nach etwas zugleich Ekel davor – das macht das *Gefühl des Lasterhaften*.

239. Auch die Wahrheit verlangt, gleich allen Weibern, daß ihr Liebhaber um ihretwillen zum Lügner werde, – aber nicht ihre Eitelkeit verlangt dies, sondern ihre Grausamkeit.

233. Es belluga, mira al seu voltant, passa la mà pel damunt del cap i sempre se l'anomena un coneixedor. Però l'exempció de febre no és encara el coneixement.

234. «On hi ha una mar en què hom encara es pot *ofegar*? És a dir, un ésser humà de debò!», aquest crit ressona tot al llarg del nostre temps.

La possessió de la veritat no és esgarrifosa, sinó avorrida, com totes les possessions.

235. En la maldat, l'insolent es troba amb el covard: però es malentenen.

236. Qui ha fet seua la repugnància davant de tot el que és sublim troba que, tant el sí com el no, ja són massa patètics: no pertany als esperits negadors i, si una vegada coincideix al camí que aquests segueixen, llavors s'atura de sobte i fuig als matolls de l'escepticisme.

237. En la lluita, hom lliura la vida; el victoriós, però, mira de *llançar*-hi la seua vida. En tota victòria hi ha menyspreu de la vida.

238. «No defuig la proximitat dels humans: justament la llunyania, l'eterna llunyania entre persona i persona, em mena a la soledat».

Insuperable necessitat d'alguna cosa i, al mateix temps, repugnància al seu davant, això genera la *sensació de viciositat*.

239. També la veritat exigeix, com totes les dones, que, per causa seua, l'amant es torne mentider, això no ho exigeix la seua vanitat, sinó la seua crueltat.

240. "Das habe ich gethan" sagt mein Gedächtniß; "das kann ich nicht gethan haben" sagt mein Stolz und bleibt unerbittlich. Endlich giebt das Gedächtniß nach –

241. Kalt auf die Dinge sehen, so daß sie nackt und ohne Flaum und Farbe daliegen – das nennt sich "Liebe zur Wahrheit", und ist nur die Ohnmacht zu lügen.

242. Die Fieberkranken sehn nur Gespenster der Dinge, un die Fieberlosen nur Schatten der Dinge: und Beide brauchen die gleichen Worte.

243. "Ich horchte nach Widerhall – und ich hörte nur Lob".

244. Gegenliebe entdecken sollte uns eigentlich über das geliebte Wesen ernüchtern: wie kann es so thöricht sein, an dich zu glauben?

245. "Was man lieben muß man das immer zugleich auch hassen? Ist nicht Liebe die größte aller Qualen?". Deshalb muß der Mensch überwunden werden.

246. Hast du die dumpfe Gleichgültigkeit des Negers gesehen mit der er seine schweren inneren Krankheiten aushält, während du durch dieselben fast zur Verzweiflung gebracht würdest: dies gibt dir zu denken, daß, abseits von dem oberen Zehntausend des Geistes, überhaupt in der Menschheit *wenig Schmerz* vorhanden ist.

247. "Mein Glück *beginnt*, wenn ich mich unter mir, als ein Wesen neben anderen Wesen, sehe".

248. Unser Zeitalter ist ein aufgeregtes Zeitalter, und eben deshalb kein Zeitalter der Leidenschaft; es erhitzt sich fortwährend, weil es fühlt, daß es nicht warm ist – es friert im Grunde. Ich glaube nicht an die Größe aller dieser "großen Ereignisse", von denen ihr sprecht.

240. «Ho he fet», em diu la memòria. «No ho he pogut haver fet», em diu l'orgull, i es manté implacable. Finalment, la memòria cedeix.

241. Mirar fredament les coses, de manera que es troben despullades, sense perruques ni cosmètics, això s'anomena «amor a la veritat», i tan sols és la incapacitat de mentir.

242. Els malalts de febre només veuen fantasmes de les coses, i els lliures de febre només ombres de les coses: els uns i els altres necessiten les mateixes paraules.

243. «Cercava l'eco –i només escoltava lloances».

244. Descobrir odi hauria de desil·lusionar-nos de valent de l'ésser que estimàvem: com era tan boig de creure en tu?

245. «Allò que s'ha d'estimar, per què tot d'una també s'ha d'odiar? No és l'amor el major dels suplicis?». Per això l'ésser humà ha de ser superat.

246. Has vist l'apàtica indiferència amb què el negre suporta les greus malalties internes, mentre que, les mateixes, a tu et menarien quasi a la desesperació: això et fa pensar que, descomptats els deu mil d'esperit superior, generalment en la humanitat hi ha *poc dolor*.

247. «La meua felicitat *comença* quan, davall meu, em veig com un ésser junt amb altres».

248. La nostra època és una època excitada, i, justament per això, no és cap època de passions; s'escalfa de continu, perquè sent que no fa calor i, en el fons, passa molt de fred. No crec en la grandesa de tots aquests «grans esdeveniments» de què parlem.

249. Der Erkennende fühlt sich als die Thierwerdung Gottes.

250. Jetzt ist es erst der Widerhall, durch den die Ereignisse "Größe" bekommen – der Widerhall der Zeitungen.

251. Arme Künstler! Was verlangt denn das nervöse Gesindel von euch? Nicht auferbaut sondern *umgeworfen* will es werden!

252. Nicht die Stärke, sondern die *Andauer* der hohen Empfindung macht die hohen Menschen: sie sollen nicht mit den Menschen der moralischen Krämpfe verwechselt werden!

253. *Und nochmals.* – Redlich gegen uns selber, und wer sonst uns Freund ist, muthig gegen den Feind, großmüthig gegen die Besiegten, höflich gegen Alle.

254. Wer keinen eignen Willen hat, will wenigstens alles besser wissen.

255. Ursprünglich Heerde und Heerden-Instinkt; das Selbst als Ausnahme, Unsinn, Wahnsinn von der Heerde empfunden.

256. Der Weise als Astronom. – So lange du die Sterne noch fühlst als ein "Über-dir", fehlt dir noch der Blick der Erkenntniß: für diese giebt es kein Über und Unter mehr.

257. Man kann mit Jemanden so verwandt sein, daß man alles, was jener wirklich thut und erleidet, in seinem Traum ihn thun und erleiden sieht; weil man es selber thun und erleiden könnte.

249. Qui coneix se sent com l'animalització de Déu.

250. Ara els esdeveniments esdevenen «grans» només per l'eco –l'eco dels periòdics.

251. Pobres artistes! Què us demana la xusma nerviosa? No vol que se l'enfortisca, sinó que se l'enfonse.

252. No és la intensitat, sinó la *persistència* d'una elevada sensació, la que fa les grans personalitats: cal no confondre-les amb les persones amb espasmes morals.

253. *I una altra vegada.* –Honestos amb nosaltres mateixos, i amb qualsevol que ens és amic, valents amb l'enemic, magnànims amb els vençuts, correctes amb tots.

254. Qui no té voluntat pròpia vol, almenys, saber-ho tot millor.

255. En els orígens, ramats i instint gregari; l'un mateix [*Selbst*] percebut pel ramat com a excepció, absurditat, demència.

256. El savi com a astrònom. –Tot el temps que sents les estrelles com un *super-ego* encara et falta la mirada del coneixement: per al coneixement, tanmateix, ja no hi ha cap mena de *super* ni cap mena d'*infra*.

257. Hom pot tenir tal afinitat amb algú que tot el que aquest fa i pateix veritablement ho veu fer i patir a l'altre en el somni que té: perquè això mateix, això ell també ho podria fer i ho podria patir.

258. Hat man Charakter, so hat man auch sein typisches Erlebniß, das immer wieder kommt.

Die Menschen zerfallen in solche, welche einer fürchterlichen Handlung fähig sind und in solche die es nicht sind.

259. Es sind grundverschiedene Menschen: diese, welche Scham bei der Ebbe ihres Gefühls (in Freundschaft oder Liebe) empfinden, und jene, welche sich der Fluth schämen.

Eben dadurch daß die Passion des Einen von zwei Liebenden ihren Höhepunkt überschreitet und sinkt, steigt die des Anderen etwas länger aufwärts als sie sonst gestiegen sein würde: die Curve des länger Liebenden.

260. Ob jemand zu den Guten oder Bösen gehört, das liegt durchaus nicht an seinen Handlungen – sondern an seiner Meinung über diese Handlungen.

261. Wenn die Selbstsucht erst einmal größer klüger feiner erfinderischer geworden ist, wird die Welt "selbstloser" *aussehen*.

262. Wer das Auge des Denkers stark zu empfinden vermag, der hat dabei jenen schrecklichen Eindruck, welchen jene Thiere machen, deren Auge sich langsam wie an einem Stiele aus dem Kopfe *herausschiebt* und um sich blickt.

263. Auch der Heilige bedarf der Vernichtung der Moral: damit ersthun kann, wozu er *Lust* hat.

264. Wer sein Ideal erreicht, kommt eben damit über dasselbe – hinaus.

258. Si hom té caràcter, doncs també en té la vivència típica, que no deixa mai de tornar.

Els éssers humans es divideixen entre els que són capaços d'una acció horrorosa i els que no ho són.

259. Són persones fonamentalment diferents: les que senten vergonya quan el sentiment es troba en el moment baix (en l'amistat o l'amor) i les que s'avergonyeixen del moment alt.

Justament perquè la passió d'un dels dos amants ultrapassa el punt culminant i davalla, que la de l'altre puja cap amunt una mica més de temps que hauria pujat si no fóra per això: la corba de l'amant de més llargada.

260. Que algú forme part dels bons o dels dolents, això no depèn en absolut de les seues accions –sinó de l'opinió que se'n faça.

261. Si per una vegada l'egoisme esdevé més gran, més intel·ligent, més fi i més creatiu, aleshores el món *semblarà* «més altruista».

262. Qui troba punyent l'ull del pensador té la mateixa horrorosa impressió que fan aquells animals l'ull dels quals s'*empeny* lentament *cap a fora* del cap, com en un mànec, i esguarda al seu voltant.

263. Fins i tot el sant necessita la destrucció de la moral: i, així, podrà fer tot allò que té *ganes* de fer.

264. Ací aconseguix el seu ideal, llavors l'ultrapassa i el deixa enrere.

265. Ein Mensch mit Genie ist unausstehlich, wenn er nicht mindestens noch zweierlei besitzt: Dankbarkeit und Reinlichkeit.

266. Das, was die Liebe giebt, darf man nicht zurückgeben und vergelten wollen: im Meere der Liebe soll aller Trieb zur Vergeltung ertrunken sein.

267. Wie wolltet ihr gegen mich gerecht sein? – sagte der Heilige. Ich erwähle eure Ungerechtigkeit als den *mir* angemessenen Theil.

268. Der Mensch der Erhabenen wird beim Anblick des Erhabenen frei, fest, breit, ruhig, heiter: aber der Anblick des vollkommenen Schönen erschüttert ihn und wirft ihn um: vor ihm verneint er sich selber.

269. Wer im Erhabenen nicht zu Hause ist, fühlt das Erhabene als etwas Unheimliches und Falsches.

270. Mancher Pfau versteckt vor Aller Augen seinen Pfauenschweif: und nennt es seinen "Stolz".

271. Seltsam! Sobald ich mir einen Gedanken verschweigen und fernhalten will, kommt mir gewiß dieser Gedanke in leibhafter Gestalt, als Mensch, entgegen, und ich muß nun mit diesem "Engel Gottes" artig thun!

272. Es ist unmenschlich, da zu segnen, wo Einem geflucht wird. Lieber doch ein wenig mitfluchen!

273. Ich sah manche Wahrheit siegen, aber stets durch die wohlwollende Unterstützung von hundert Irrthümern.

265. Una persona genial és insuportable, llevat que encara posseïska almenys dues coses: gratitud i netedat.

266. Allò que l'amor dóna, hom no ho ha de voler tornar ni rescabalar: en la mar de l'amor tota pulsio de revenja s'ha d'ofegar.

267. Com voldríeu correspondre'm amb justícia? —digué el sant. Trie la vostra injustícia com la part que *em* ve a la mida.

268. La persona sublim esdevé lliure, ferma, ampla, serena i jovial quan contempla el sublim: la contemplació de la bellesa perfecta, però, la somou i la tomba: davant seu, ella mateixa es nega.

269. Qui en el sublim no és a casa seua, el sent com quelcom de sinistre i de fals.

270. Certs paons amaguen el ventall de la cua davant qualsevol mirada: i ho anomenen el seu «orgull».

271. Que estrany! De seguida que vull callar i allunyar un pensament, que aquest em ve a l'encontre en una figura de carn i ossos, com una persona, i, aleshores, he d'anar amb molt de compte amb aquest «àngel de Déu»!

272. És inhumà beneir allà on s'és maleït. Millor, doncs, maleir també una mica!

273. He vist vèncer més d'una veritat, però sempre amb el benvolent suport de cent errors.

274. Wen Skepsis und Sehnsucht sich begatten, entsteht die Mystik.

Wessen Gedanke nur Ein Mal die Brücke zur Mystik überschritten hat, kommt nicht davon ohne ein Stigma auf allen seinen Gedanken.

275. Grad und Art der Geschlechtlichkeit eines Menschen reicht bis in die letzte Höhe seines Geistes hinauf.

276. Mit seinen Grundsätzen will man seine Gewohnheiten tyrannisiren, oder rechtfertigen, oder ehren, oder beschimpfen, oder verbergen. Menschen mit gleichen Grundsätzen wollen damit doch wahrscheinlich noch etwas ganz Verschiedenes.

277. Wille – das ist eine Annahme, welche mir nichts mehr erklärt. Für den Erkennenden giebt es kein Wollen.

278. Immer noch fehlt der umgekehrte La Rochefoucauld: der, welcher zeigt, wie die Eitelkeit und Selbstsucht der Guten gewisse Eigenschaften des Menschen verrufen und endlich böse und schädlich – *gemacht hat*.

279. Vergilt nicht Böses mit Gutem: denn das würde beschämen, sondern beweise, daß man dir etwas Gutes angethan hat.

280. In aller Bewunderung ist etwas Schrecken und Flucht vor uns selber – ja mitunter sogar Selbstverleugnung, Selbst-Leugnung.

281. Wer sich selber verachtet mag erwägen, daß er nicht nur der Verachtete, sondern auch der Verächter ist: er mag sich also als Verächter ächten!

274. Quan l'escepticisme i l'enyorança s'acoblen naix la mística.

Aquell el pensament del qual ha ultrapassat només una vegada el pont que mena a la mística no en retorna sense un estigma sobre totes les seues idees.

275. El grau i el tipus de sexualitat d'una persona abasten fins la darrera altura del seu esperit.

276. Amb els seus principis hom vol tiranitzar els seus costums, o els vol justificar, o dignificar, o afrontar, o amagar. Persones amb els mateixos principis encara volen, amb tota probabilitat, quelcom completament diferent.

277. Voluntat, això és un pressupòsit que ja no m'aclareix res. Per a qui coneix, no hi ha cap voluntat.

278. Encara falta un La Rochefoucauld a l'inrevés: aquell que mostre com la vanitat i l'egoisme dels bons *han fet* determinades propietats de l'ésser humà amb mala reputació i, a la fi, males i perjudicials.

279. No rescabales mal amb bé: car això avergonyiria si no demostra que se t'ha fet quelcom de bo.

280. En tota admiració hi ha alguna cosa d'espant i de fugida davant nosaltres mateixos –i, fins i tot, també s'hi troben l'abnegació i l'autonegació.

281. Qui ell mateix es menysprea, pot considerar que és no només el menyspreat, sinó també el menyspreador: podria menysprear-se, doncs, en tant que menyspreador!

282. So du weißt, was du thust, bist du selig. So du es aber nicht weißt, bist du verflucht und ein Frevler am (Gesetz) – sagte Jesus zu einem, der den Sabbat brach – ein Wort für alle Brecher und Verbrecher.

283. Unser plötzlich ausbrechender Widerwille gegen uns selber kann ebensogut das Resultat eines verfeinerten Geschmacks – als eines verdorbenen Geschmacks sein.

284. “Wille zur Wahrheit!”. Reden wir nicht mehr so einfältig und großthuerisch! Wir wollen die Welt uns denkbar, womöglich sichtbar machen – ja *machen!* – Alle Physik ist auf Sichtbar-Machung aus.

285. Wille und Intellekt (oder wie man sagt, Herz und Kopf) – daß ist Mann und Weib; zwischen ihnen handelt es sich immer um Liebe, Zeugung, Schwangerschaft. Und wohlgemerkt, das *Herz* ist hierbei der Mann, un der *Kopf* das Weib!

286. Er ist einsam und hat nichts al seine Gedanken: was Wunder, daß er oft gegen sie zärtlich und neckisch ist und sie an den Ohren zupft! – Aber ihr Plumpen sagt, er sei ein Skeptiker.

287. “Die Liebe Gottes zu den Menschen ist *seine* Hölle” – sagte der Teufel. “Wie kann man sich aber auch in die Menschen verlieben!”.

288. Indem wir fortwährend uns üben, es mit allerlei Mitmenschen auszuhalten, üben wir uns unbewußt darin, uns selber auszuhalten: was eigentlich die unbegreiflichste Leistung des Menschen ist.

289. Nicht die Größe des menschlichen Egoismus ist das Schwert, das über der Menschheit hängt, sondern umgekehrt dessen Schwäche, vermöge deren die Menschheit gar zu leicht ihrer selber satt werden könnte.

282. Si saps el que fas, ets feliç. Però si no ho saps, ets maleït i un criminal segons la llei, digué Jesús a un que no respectà el *Sabbat* –una paraula per a tots els irrespectuosos i criminals.

283. La nostra repugnància envers nosaltres mateixos, desencadenada de sobte, pot ser el resultat tant d'un gust refinat –com d'un gust corromput.

284. «Voluntat de veritat!». No parlem mai més de manera tan ingènua i fanfarrona! Volem fer –sí, *fer!*– el món imaginable per a nosaltres, i potser visible. Tota física aspira a fer visible, a una visibilització.

285. Voluntat i intel·lecte (o, com se sol dir, cor i cap), que són home i dona; entre ells, sempre es tracta d'amor, procreació i embaràs. I, ben mirat, en tot això el *cor* és l'home, i el *cap* la dona!

286. Està sol i no té res més que els seus pensaments: quina meravella, que sovint siga tendre i coquetó amb ells i els estire les orelles! –Però vosaltres, grollers, dieu que és un escèptic.

287. «L'amor de Déu als éssers humans és l'infern *seu*» –digué el dimoni. «Però com és possible enamorar-se dels humans!».

288. Mentre ens exercitem contínuament a suportar tot tipus de proïsme, ens exercitem inconscientment a suportar-nos a nosaltres mateixos: la qual cosa és, pròpiament, l'obra més incomprendible de l'ésser humà.

289. No és la grandesa de l'egoisme humà l'espasa que està suspena sobre la humanitat, sinó a l'inrevés, la debilitat seua, en virtut de la qual la humanitat massa fàcilment podria arribar a afartar-se d'ella mateixa.

290. Unter friedlichen Umständen fällt der kriegerische Mensch über sich selber her – in Ermangelung von anderen Feinden.

291. Schaffen: das heißt etwas aus uns hinausstellen, uns leerer, ärmer und liebender machen. Als Gott die Welt geschaffen hatte, da war er nichts mehr als ein hohler Begriff – und Liebe zum Geschaffenen.

292. “Hier ist die Insel des Einsamen. Und alles werdende Schweifende Suchende Flüchtige soll mir hier willkommen sein! Gastfreundschaft ist nunmehr meine einzige Freundschaft! Ich liebe alles werdende!”.

293. Die Liebe zum Leben ist beinahe der Gegensatz der Liebe zum Lang-Leben. Alle Liebe denkt an den Augenblick und die Ewigkeit – aber *nie* an “die Länge”.

294. “Meine Liebe erregt Furcht, sie ist so anspruchsvoll! Ich kann nicht lieben, ohne zu glauben, der, den ich liebe sei bestimmt, etwas Unsterbliches zu thun. Und er erräth was ich glaube – was ich fordere!”.

295. Der Erkennende vermeidet die Selbsterkenntniß und läßt seine Wurzeln in der Erde stecken.

296. Das Verständlichste an der Sprache ist nicht das Wort selber, sondern Ton, Stärke, Modulation, Tempo, mit denen eine Reihe von Worten gesprochen werden – kurz die Musik hinter den Worten, die Leidenschaft hinter dieser Musik, die Person hinter dieser Leidenschaft: alles das also, was nicht *geschrieben* werden kann. Deshalb ist es nichts mit Schriftstellerei.

297. *Gang und Gangart.* – Ich habe gehen *gelernt*: seitdem lasse ich mich laufen.

290. En circumstàncies pacífiques la persona bel·licosa es llança sobre ella mateixa –per falta d'altres enemics.

291. Crear: això vol dir extraure alguna cosa de nosaltres i posar-la fora, i fer-nos més buits, més pobres i més amorosos. Quan Déu hagué creat el món, aleshores ja no fou més que un concepte buit –i amor vers tot el que havia creat.

292. «Heus ací l'illa del solitari. I m'hi serà benvingut tot allò que canvia, que vagareja, que cerca i que fuig! L'hospitalitat és, des d'ara, l'única amistat que practique! Estime tot allò que es transforma!».

293. L'amor a la vida és, gairebé, l'antítesi de l'amor a la vida llarga. Tot amor pensa en l'instant i en l'eternitat –però *mai no* en «la llargada».

294. «El meu amor fa por, és tan exigent! No puc estimar sense creure que aquell que jo estime està destinat a realitzar alguna cosa d'immortal. I ell endevina el que jo crec –el que jo li exigisc!».

295. Qui coneix evita l'autoconeixement i deixa que les seues arrels s'endinsen en la terra.

296. L'element més comprensible en el llenguatge no és la paraula en ella mateixa, sinó l'entonació, la intensitat, la modulació i el ritme amb què hom pronuncia una sèrie de paraules –en suma, la música darrere les paraules, la passió darrere d'aquesta música, la persona darrere d'aquesta passió: tot això, doncs, que no pot ser *escrit*. Per això no té res a veure amb l'escriptura.

297. *Caminada i manera de caminar*. –He *après* a caminar: des de llavors que em deixo córrer.

298. *Der freie Geist.* – Wer fliegen kann, weiß daß er sich zum Fortfliegen nicht erst *stoßen* lassen muß; wie alle ihr festgesessenen Geister es nöthig habt, um überhaupt “fort zu kommen”.

299. Sich seiner Unmoralität schämen: das ist eine Stufe auf dem Wege, an dessen Ende man sich auch seiner Moralität schämt.

300. Man liebt von Grund aus und dauernd allein seine Kinder oder Werke: und die Liebe zu sich selber ist immer ein Symptom.

301. Manche Naturen wird man nie entdecken, es sei denn, daß man sie zuerst erfindet.

302. “Der Umgang mit den Menschen verdirbt den Charakter, namentlich wenn man keinen hat” – sagte Timon.

303. “Du kennst die W(eiber) nicht: wie kommt es, daß du bisweilen über sie recht hast?” – Bei den W(eibern) ist kein Ding unmöglich.

304. Es fehlt noch überall an Selbstsucht.

305. Wer Sentenzen schreibt, will nicht gelesen, sondern auswendig gelernt werden.

306. Auch noch in der Befriedigung ihrer Begierde (nach Nahrung Weib Besitz, Ehre Macht) handeln die meisten Menschen als Heerdenvieh und nicht als Personen – selbst wenn sie Personen sind.

307. Es gereicht mir Alles zum Besten: wer hat Lust mein Schicksal zu sein? Ich liebe jedes Schicksal.

298. *L'esperit lliure*. –Qui sap volar sap que, per a volar a un altre lloc, abans no s'ha de deixar *empentejar*; com ho necessiteu tots vosaltres, esperits fixament asseguts, per «avançar» d'alguna manera.

299. Avergonyir-se de la pròpia immoralitat: això és una etapa en el camí, a la fi del qual hom també s'avergonyeix de la pròpia moralitat.

300. Hom només estima de cap a peus i de continu els propis fills i les pròpies obres: i l'amor a un mateix n'és sempre un símptoma.

301. Certes naturaleses hom no les descobrirà mai, si no és que de primer les inventa.

302. «Relacionar-se amb persones corromp el caràcter, sobretot si no se'n té cap», deia Timó.

303. «No coneixes les dones: d'on ve doncs que, sobre elles, fins ara sempre has tingut raó?». –En les dones no hi ha res d'impossible.

304. Pertot arreu encara hi ha manca de d'egoisme.

305. Qui escriu sentències, no vol que el lligen, sinó que se'l sàpien de memòria.

306. Fins i tot en la satisfacció de les seues apetències (d'aliment, dona, possessió, honor, poder), la majoria de les persones actuen com a animals de ramat i no com a persones –encara que són persones.

307. Tot m'esdevé de la manera millor: qui té ganes de ser el meu destí? Qualsevol destí, jo l'estime.

308. Das Zeitalter der größten Ereignisse wird trotz alledem das Zeitalter der kleinsten Wirkungen sein, wenn die Menschen von Gummi und allzu elastisch sind.

309. "Vor jeder Handlung quält es mich, daß ich nur ein Würfelspieler bin – ich weiß nicht mehr von Freiheit des Wollens. Und nach jeder Handlung quält es mich, daß die Würfel nun zu meinen Gunsten fallen: bin ich denn ein falscher Spieler?" – Skrupel eines Erkennenden.

310. Mit der Rache würde man auch die Dankbarkeit verlenen müssen, aber nicht die Liebe.

311. Lieben-Wollen verräth Selbstmüdigkeit und Satttheit an sich, Geliebt-werden-wollen aber Selbst-Verlangen, Selbst-Sucht. Der Liebende schenkt sich weg; der welcher geliebt werden will, möchte sich selber geschenkt bekommen.

312. Mit den Gründen, durch die man die Strafe eines Verbrechens rechtfertigt, kann man auch das Verbrechen rechtfertigen.

313. Reife des Mannes: das heißt den Ernst wiedergefunden zu haben, den man als Kind hatte, beim Spielen.

"Ella guardava suso, ed io in lei" Dante. Und ich in ihr!

308. L'època dels més grans esdeveniments serà, malgrat tot això, l'època dels efectes més petits, si els éssers humans són de goma i massa elàstics.

309. «Abans de cada acció, em turmenta que només sóc un jugador de daus –de la llibertat de la voluntat, ja no en sé res. I, després de cada acció, em turmenta que els daus caiguen a favor meu: sóc, doncs, un fals jugador?». Escrúpol d'un que coneix.

310. Amb la venjança hom hauria d'oblidar també l'agraïment, però no l'amor.

311. Voler estimar delata cansament i sacietat d'un mateix, voler-ser-estimat, però, requeriment i ànsia d'un mateix. L'amant es dissipa regalant; qui vol ser estimat, voldria rebre's ell mateix regalat.

312. Amb les raons amb què hom justifica el càstig d'un crim hom pot també justificar el crim.

313. Maduresa de l'home: això vol dir haver tornat a trobar la seriositat que hom tenia com a xiquet, en el joc.

«Ella guardava suso, ed io in lei». Dant. I jo en els d'ella!

314. Jetzt erst bin ich einsam: ich verlangte nach Menschen, ich suchte nach Menschen – ich fand immer nur mich – und nach mir verlangt *mich* nicht mehr!

Kleine Menschen sind des Bösen unfähig: sie können folglich weder gute noch böse Menschen werden. (Das Gute aber ist ein verkleinertes Böses?).

Etwas wollen und es durchsetzen: gilt als Zeichen des starken Charakters. Aber etwas nicht einmal wollen und es doch durchsetzen, ist den Stärksten eigenthümlich, welche sich als fleischgewordenes Fatum fühlen.

Wer immer Kind bleibt, bleibt damit auch der unschuldige Egoist, und wird mehr gehaßt als ein Gegenstand des Neides und Hasses für die "schuldigen" Egoisten.

315. Ich liebe die Menschen: und am meisten dann, wenn ich diesem Triebe widerstrebe.

316. Das Weib versucht zu lieben, wo es fühlt, gehorchen und dienen zu müssen: es ist sein Kunststück, um das Joch leichter zu tragen.

317. "Liebe mich" – ein Gott, der so zu dem Menschen redet, ist toll geworden – vor Eifersucht.

318. Man haßt nicht, wenn man gering schätzt, sondern nur indem man gleich und hoch schätzt.

319. Man erschrickt bei der Vorstellung, plötzlich erschreckt zu werden.

320. Nicht das Verbrechen des Verbrechers, sondern seine Feigheit und Albernheit nach dem Verbrechen läßt uns überhaupt verächtlich von Verbrechern denken.

314. Només ara sóc solitari: reclamava persones, cercava persones, una vegada i altra, només vaig trobar-me a mi mateix i, *a mi*, ja no se'm reclama!

Les petites persones són incapaces de maldat: per consegüent, no poden esdevenir ni bones ni males persones. (És, però, el bé un mal empetitit?).

Voler quelcom i aconseguir-ho: això val com a signe de caràcter fort. Però no voler-ho ni tan sols una vegada i, tanmateix, aconseguir-ho, això és propi dels més forts, d'aquells que se senten com l'encarnació del destí.

Qui resta sempre infant també resta com a egoista innocent, i és més odiat que els objectes de l'enveja i de l'odi dels egoistes «culpables».

315. Estime els humans: i, en especial, quan m'opose a aquesta pulsíó.

316. La dona intenta estimar on sent que ha d'obeir i servir: això és l'artifici per suportar el jou més lleugerament.

317. «Estima'm!», un déu que parla d'aquesta forma a un humà s'ha tornat boig d'enveja.

318. Hom no odia quan hom avalua en poc, sinó solament quan ho fa igualant i per dalt.

319. Hom s'esglaia de pensar que, de sobte, serà pres d'esglai.

320. No és el crim del criminal, sinó la covardia i l'estúpida que aquest manifesta després del crim, allò que, en general, ens fa pensar d'una manera menyspreadora en el crim.

321. Das Böse kommt erst dann in Verruf, wenn es mit dem Niedrigen und Ekelhaften verwechselt wird. Bis dahin zieht es an und reizt zur Nachahmung.

322. Allen Frauen, denen die Sitte und die Scham die Befriedigung des Geschlechtstriebes untersagt, ist die Religion, als eine geistigere Auslösung erotischer Bedürfnisse, etwas Unersetzbares.

323. Meine Liebe zum Menschen hat Ebbe und Fluth: und jeder einzelne geliebte Mensch ist für diese Liebe nur eine Gelegenheits-Ursache. Dies zu erkennen betrübt.

324. Man umarmt aus Menschenliebe mitunter einen Einzelnen, weil man nicht Allen umarmen kann: aber man darf das dem Einzelnen nicht verrathen!

Das Gute ist das kleine Böse: deshalb ist es kleinen Menschen so leicht, gute Menschen zu werden.

325. Man liebt den Nächsten immer auf Unkosten des Ferneren.

“Der schwächere Mensch ist der bessere” – sagen unsere Moralprediger.

Die schwachen Menschen sagen “ich muß” die starken “es muß”.

Das Weib begeht zehnmal weniger Verbrechen als der Mann – folglich ist es moralisch zehnmal besser: sagt die Statistik.

326. Die Unschuld des Egoismus ist dem Kinde eigen: und so ihr nicht werdet wie die Kinder, werdet ihr nie in *dies* Himmelreich kommen.

321. La maldat només comença a caure en desprestigi quan hom la confon amb la baixesa i el fàstic. Fins llavors atrau la imitació i hi incita.

322. Per a totes les dones a les quals la norma moral i la vergonya els prohibeix la satisfacció de la pulsíó sexual, la religió és, com a productora espiritual de necessitats eròtiques, quelcom d'insubstituïble.

323. El meu amor vers l'ésser humà té flux i reflux: cadascuna de les persones estimades és, respecte a aquest amor, només una causa ocasional. Reconèixer-ho entristeix.

324. Per filantropia hom abraça de tant en tant una única persona, perquè hom no pot abraçar-les totes: però hom no ho ha de donar a entendre a aquesta única persona!

El bé és el mal petit: per això que a tots aquells que són petits els és tan fàcil arribar a ser bones persones.

325. Hom sempre estima el proïsme a costa del qui és més allunyat.

«La més dèbil de les persones n'és la millor», diuen els nostres predicadors de moral.

Les persones dèbils diuen: «Em cal fer això»; les fortes diuen: «Això és necessari».

La dona comet deu vegades menys crims que l'home —per tant, és moralment deu vegades millor: diu l'estadística.

326. La innocència de l'egoisme és pròpia de l'infant: i mentre no esdevingueu com els infants, mai no entrareu en aquest regne celestial.

327. Man sollte vom Leben scheiden, wie Odysseus von Nausicaa schied – mehr segnend als verliebt.

328. Man handelt wohl für seinen Nächsten, aber man schafft nicht für ihn: so sagt die Ehrlichkeit aller Schaffenden.

329. Höher als die Nächstenliebe steht die Liebe zu den Fernen, Zukünftigen: und höher als alle Liebe zu Personen steht die Liebe zu Sachen.

330. "Feind" will ich sagen, aber nicht "Verbrecher": "Gewürm" will ich sagen, aber nicht "Schuft": "Kranker" will ich sagen, aber nicht "Ungeheuer"; "Narr" will ich sagen, aber nicht "Sünder".

331. Allen Feiglingen die Fortflanzung verhindern: daß sollte die Moral der Weiber sein.

332. Nicht die Menschen – aber der Mensch ist es, den der Einsame liebt: und wenn diese Menschen-Liebe in ihm sich angehäuft und gestaut hat, dann stürzt sie wie ein Strom über irgend einen Menschen her, der ihm in den Sinn kommt – gleichgültig ob es Feind oder Freund ist.

333. Du sagst "ich liebe *mich*", "ich verachte *mich*", "ich bedaure *mich*" – mein Freund und Gottesleugner, ich will dir dein "Ich" nicht streitig machen, aber dies dein *Mich* ist ebenso erdichtet und erfunden, wie irgend ein Gott es ist – du mußt es auch leugnen.

334. Mitleid und zartes Gefühl für den Nächsten unter die Moral (oder gar als die Moral) zu rechnen, ist ein Zeichen von Eitelkeit, vorausgesetzt daß man selber von Natur mitleidig und zartfühlend ist – also ein Mangel an Stolz und Vornehmheit der Seele.

Der Cultus des Mitleidens ist *unanständig* für Menschen, welche es nicht aus ihrer Erfahrung kennen.

327. Hom s'hauria d'acomiar de la vida, com Odisseu s'acomia de Nausica –beneint més aviat que enamorat.

328. Hom actua, certament, per al proïsme, però no crea per al proïsme: així parla la sinceritat de tots els creadors.

329. Més alt que l'amor al proïsme es troba l'amor als allunyats, als futurs: i més alt que tot l'amor a les persones, l'amor als objectes.

330. Vull dir «enemic», però no «criminal»: puc dir «cuc», però no «canalla»: accepte dir «malalt», però no «monstre»; determine dir «boig», però no «pecador».

331. Prohibir la reproducció a tots els covards: això hauria de ser la moral de les dones.

332. No són les persones això que estima el solitari, sinó la persona: i, quan aquesta filantropia se li ha acumulat i amuntegat, aleshores s'abat com un corrent al damunt de qualsevol persona que se li acudeix –amiga o enemiga, això li és indiferent.

333. Dius «Jo *em* vull», «Jo *em* menyspreo», «Jo *em* lamento». Amic, tu que negues Déu, no vull disputar-te el teu «jo», però aquest *em* teu és tan fictici i tan inventat com qualsevol Déu –cal, doncs, que també el negues.

334. Considerar la compassió i el sentiment de tendresa pel proïsme com una part de la moral (o, senzillament, com la moral) és un signe de vanitat, *suposant* que un mateix siga per naturalesa compassiu i de sentiments tendres –així doncs, és una falta d'orgull i de noblesa d'ànima.

El culte a la compassió és *indecent* en aquells qui no la coneixen per experiència pròpia.

335. Wenn man sein Gewissen dressirt, so küßt es uns zugleich wenn es beißt.

336. Die Moral ist die Wichtigthuerei des Menschen vor der Natur.

337. "Vielleicht erfand ein Teufel die Moral, um die Menschen durch Stolz zu quälen: und ein zweiter Teufel nimmt sie ihnen irgendwann einmal, um sie durch Selbst-Verachtung zu quälen".

338. "Es giebt keinen Menschen, denn es gab keinen ersten Menschen": so schließen die Thiere.

339. Die Vertraulichkeit des Überlegenen erbittert, weil sie nicht zurückgegeben werden darf. Dagegen ist Höflichkeit ihm anzurathen, d.h. der beständige Anschein, als orb er etwas zu ehren habe.

340. Ich begreife nicht, wozu man nöthig hat zu verleumden. Will man Jemandem schaden, so braucht man ja nur über ihn irgend eine Wahrheit zu sagen.

341. Man weiß von Jedermann immer etwas zu viel.

342. Wir loben nur, was nach unserem Geschmack ist – d.h. wir loben, wenn wir loben, immer nur unseren Geschmack – was auch wider allen guten Geschmack geht.

343. Der Mensch allein widerstrebt der Richtung der Gravitation: er möchte beständig nach *oben* – fallen.

344. Die Leiter meiner Gefühle ist lang, und ich sitze gar nicht ungerne auf ihren niedrigsten Stufen, gerade weil ich oft zu lange auf den höchsten sitzen muß: da bläst nämlich der Wind scharf und das Licht ist oft zu hell.

335. Si hom s'ensinistra la consciència, doncs aquesta ens besa cada vegada que mossega.

336. La moral és la melindrositat més important de l'ésser humà davant la natura.

337. «Potser un dimoni inventà la moral per tal de torturar els humans mitjançant l'orgull: i un segon dimoni alguna vegada els la prendrà per tal de torturar-los amb l'automenyspreu».

338. «No hi ha cap ésser humà, car no hi hagué cap primer ésser humà»: així conclouen els animals.

339. La familiaritat d'aquell que és superior exaspera, perquè no és permès de retornar-li-la. Per contra, cal recomanar-li cortesia, això és l'aparença constant, com si hi haguera alguna cosa a respectar.

340. No entenc per què cal calumniar. Si hom vol perjudicar algú, doncs només cal, sobre ell, dir qualsevol veritat.

341. Hom sap sempre, de tothom, quelcom de més.

342. Només lloem allò que correspon al nostre gust —és a dir, sempre lloem quan lloem només el nostre gust, cosa que també va contra tot bon gust.

343. L'ésser humà és l'únic que s'oposa a la direcció de la gravitació: constantment voldria caure cap *amunt*.

344. L'escala dels meus sentiments és llarga, i no m'assec de cap de les maneres a desgrat damunt dels escalons més baixos, precisament perquè sovint he d'estar assegut massa temps damunt dels més alts: ací, ben cert, el vent bufa fort i la llum sovint és massa clara.

345. Die Eifersucht ist die geistreichste Leidenschaft und trotzdem noch die größte Thorheit.

346. In der Flamme der Eifersucht wendet man gleich dem Skorpione den vergifteten Stachel gegen sich selber – doch ohne den Erfolg des Skorpions.

347. Nicht daß du mich belogst, sondern daß ich dir nicht mehr glaubte, hat mich erschüttert.

348. Ich soll vergeben? Aber ich mache dir nicht zum Vorwurfe, was du dir vorwirfst: wie *könnte* ich dir also vergeben?

349. Viel von sich reden ist auch ein Mittel sich zu verbergen.

350. Es ist leichter seinem Feinde zu vergeben als seinem Freunde.

351. Der Haß gegen das Böse ist der Prunkmantel, mit dem der Pharisäer seine persönlichen Antipathien verkleidet.

Musik ist bei Frauen eine Form der Sinnlichkeit.

Die Frauen sind viel sinnlicher als die Männer, gerade weil sie sich der Sinnlichkeit als solcher bei weitem nicht so bewußt werden wie diese.

352. In der Musik von heute giebt es eine tönende Einheit von Religion und Sinnlichkeit: und folglich mehr Weib als jemals in der Musik war.

Ich und Mich sind immer zwei verschiedene Personen.

345. La gelosia és la passió més espiritual i, això no obstant, la més gran de les estupideses.

346. En la flama de la gelosia hom dirigeix, com l'alacrà, l'agulló enverinat contra si mateix —però sense l'èxit de l'alacrà.

347. M'ha sacsejat no que m'has mentit, sinó que t'havia deixat de creure.

348. T'he de perdonar? Però no et reprotxe allò de què m'acuses: com *podria*, doncs, perdonar-te?

349. Parlar molt de si mateix també és un mitjà d'amagar-se.

350. És més fàcil perdonar l'enemic que l'amic.

351. L'odi contra la maldat és la fastuosa capa amb què el fariseu cobreix les antipaties personals.

En les dones, la música és una forma de la sensualitat.

Les dones són molt més sensuals que els homes, justament perquè de bon tros no són tan conscients com aquests de la sensualitat com a tal.

352. En la música d'avui hi ha una ressonant unitat de religió i de sensualitat: i, per consegüent, hi ha més feminitat que mai no hi ha hagut en la música.

Jo i em són sempre dues persones diferents.

353. Seit ich das Meer im Sturme und über ihm einen reinen leuchtenden Himmel sah, mag ich alle die sonnenlosen, umwölkten Leidenschaften nicht mehr, die kein anderes Licht kennen, als den Blitz.

354. Alle Menschen des Erfolgs verstehen sich auf die schwere Kunst, zur rechten Zeit zu – gehen.

Man gefällt durch den Geist, den man zu kosten giebt: aber man wird gefürchtet um des Geistes willen, den man verschluckt. In dem Augenblick, wo du gefällst, erwäge, wie nah der Augenblick ist, wo du – – –

355. Nicht ihre Menschenliebe, sondern die Ohnmacht ihrer Menschenliebe verhindert die Christen von heute, Scheiterhaufen für die Ketzler aufzurichten.

356. Ihr glaubt, wie ihr sagt, an die Nothwendigkeit der Religion! Seid ehrlich! Ihr glaubt nur an die Nothwendigkeit der Polizei, und fürchtet euch vor Räubern und Dieben für euer Geld und eure Ruhe!

357. Wie moralisch und erhaben wird man, jedesmal wenn man gute Aussicht hat, damit wehe zu thun!

358. Vornehmheit im Gehorchen, Freiheit unter Zwang und Gesetz, Verachtung gegen die sich aufbäumenden Gelüste des Sklaven: das sind die Abzeichen der ersten Kaste "Mensch".

359. Elf Zwölftel aller großen Männer der Geschichte waren nur Repräsentanten einer großen Sache.

Der Blick der Menschheit war bisher zu stumpf, zu erkennen, daß die mächtigsten Menschen große Schauspieler waren.

353. Des que vaig veure el mar en tempesta i, damunt seu, un resplendent cel pur que ja no m'agraden cap de les boiroses passions sense sol, que no coneixen cap altra llum sinó el llamp.

354. Totes les persones d'èxit s'entenen en el difícil art d'anar-se'n al punt just.

Agradem mitjançant l'esperit que donem a tastar: som temuts, però, per l'esperit que ens empassem. En el moment en què agrades, considera què prop es troba el moment en què tu — — —

355. No és la seua filantropia, sinó la impotència de la seua filantropia, la que impedeix als cristians d'avui aixecar fogueres per als heretges.

356. Creieu, tal com dieu, en la necessitat de la religió! Sigueu sincers! Només creieu en la necessitat de la policia, i pels vostres diners i la vostra tranquil·litat teniu por dels lladres i els bandits!

357. Que moral i que sublim s'esdevé cada vegada que hom té bones probabilitats de fer mal!

358. Distinció a l'hora d'obeir, llibertat sota la pressió i la llei, menyspreu davant els revoltosos antulls de l'esclau: aquests són els signes de la primera casta d'«éssers humans».

359. Onze de cada dotze de tots els grans homes de la història només foren representants d'un gran objecte.

Fins ara la mirada de la humanitat ha estat massa curta per a reconèixer que les persones més poderoses foren grans actors.

360. Bei Lebzeiten wird man nur berühmt, wenn man auch der Schauspieler seiner Tugend ist.

361. "Er mißfällt mir". – Warum? – "Ich bin ihm nicht gewachsen". – Hat je ein Mensch so geantwortet?

362. Auch bei seinem Hunger nach Menschen sucht man vor Allem eine *bequeme* Nahrung, wenn sie auch nur wenig nahrhaft ist: gleich den Kartoffeln.

*364. Die Auflehnung ist die vornehmste Attitüde des Sklaven.

365. Man muß aufhören, sich essen zu lassen, wenn man am besten schmeckt – so heißt das Geheimniß der Frauen, welche lange geliebt werden.

366. Schauspieler des Großen ohne Bewußtsein der Schauspielerei wirken wie echte Größen und haben vor ihnen sogar –den Glanz voraus.

367. Du gehst zu Frauen? Vergiß die Peitsche nicht!

In der Art, wie und was man ehrt, *zieht* man immer eine Distanz um sich.

368. Nicht, was er des Tages gegen mich thut und aus-sinnt, beunruhigt mich: aber daß in Nachts in seinen Träumen vorkomme – das macht mir Grauen.

369. Vermöge der Musik genießen sich die Affekte selber.

370. Die Probe des starken Charakters besteht darin, daß er, wenn der Entschluß einmal gefaßt ist, auch den besten Vernunft-Gründen dagegen unzugänglich bleibt: also ein periodischer Wahnsinn.

360. Només arriba a ser famós en vida aquell que també és l'actor de la seua virtut.

361. «Ell em desplaui». Per què? «No n'estic a l'altura». Ha contestat mai una persona d'aquesta manera?

362. També en la fam que fretura de persones hom busca sobretot un aliment *còmode*, encara que només siga poc nutritiu: una mena de creïlles.

*364. La rebel·lió és l'actitud més noble de l'esclau.

365. Hom ha d'acabar de deixar-se menjar quan és més saborós —aquest és el secret de les dones que són estimades llargament.

366. Els actors de la grandesa que no tenen consciència de la representació obren com a autèntiques grans personalitats i fins i tot els hi porten l'avantatge de la brillantor.

367. Vas amb dones? No oblides la tralla!

Segons allò que hom respecta i la forma en què ho fa, així *obri* sempre una distància al seu voltant.

368. No m'intranquil·litza ni el que fa ni el que projecta contra mi a la llum del dia: el que em pertoca en els seus somnis per la nit, però, això m'espanta.

369. Gràcies a la música els afectes gaudeixen d'ells mateixos.

370. La prova del caràcter fort consisteix en el següent: una vegada ha pres una decisió, resta inaccessible fins i tot als millors raonaments en contra; així doncs, una bogeria quotidiana.

* L'omissió del número 363 és de l'original. N. del T.

371. "Was ist Freiheit? – Euer gutes Gewissen" – sagte Periander, der siebente Weise.

"Ich könnte dies oder das oder jenes thun, alles würde lehrreich sein, zumal wenn es mir mißriethe und mich in Noth brächte" – so denkt und redet der freie Geist, der Liebhaber der Erkenntniß: er lacht darüber, wenn man ihm deshalb Willens-Schwäche und Unvernunft vorwirft.

372. Hatte ich je einen Gewissensbiß? – mein Gedächtniß schweigt auf diese Anfrage still.

373. Moral ist eine vorwissenschaftliche Form, sich mit der Erklärung unserer Affekte und Zustände abzufinden. Moral verhält sich zu einer einstmaligen Pathologie der Gemeingefühle, wie Alchemie zu Chemie.

374. Es giebt gar keine moralischen Phänomene; sondern nur eine moralische Interpretation gewisser Phänomene (– eine irrthümliche Interpretation!).

375. Der Verbrecher ist gewöhnlich seiner That nicht gewachsen, er widerruft und *verleumdet* sie.

376. "Lieber zu Bett liegen und sich krank fühlen, als etwas *thun* müssen" – nach diesem heimlichen Grundsatz leben allen Selbsquäler.

377. Die Wahrnehmung, daß ich mit Anderen übereinstimme, macht mich leicht mißtrauisch gegen das, worüber wir übereinstimmen.

378. Dem Erkennenden ist die *pia fraus* noch mehr wider den Geschmack als die *impia fraus*.

379. Mann nehme sich vor der *sancta simplicitas* in Acht: sie ist es, die das Holz zu allen Scheiterhaufen gehäuft hat.

371. «Què és la llibertat? La vostra bona consciència», deia Periandre, el setè savi.

«Podria fer açò, o allò, o allò altre, tot em fóra alligondor, sobretot si em sortira malament i em posara en perill» –així pensa i parla l'esperit lliure, l'amant del coneixement: i es riu a sobre si hom per això l'acusa d'insensatesa mental i de debilitat en la voluntat.

372. Potser he tingut mai un remordiment? Davant d'aquesta pregunta, la meua memòria guarda silenci.

373. La moral és una forma precientífica d'eixir endavant en l'aclariment dels nostres afectes i situacions. La moral es relaciona amb una antiga patologia dels sentiments ordinaris, com l'alquímia amb la química.

374. No hi ha fenòmens morals de cap tipus; només hi ha una interpretació moral de certs fenòmens (una interpretació equivocada!).

375. El criminal sovint no està a l'altura de la seua acció, la retracta i la *difama*.

376. «Millor jaure en el llit i sentir-se malalt que haver de *fer* qualsevol cosa» –amb aquest principi secret viuen tots els qui s'autotorturen.

377. La percepció en què coincidisc amb altres em fa lleument desconfiat respecte a allò en què coincidim.

378. Per a qui coneix, la *pia fraus* [mentida piadosa] encara li és més contrària al gust que la *impia fraus* [mentida sense pietat].

379. Hom s'ha de posar en guàrdia davant la *sancta simplicitas* [santa simplicitat]: és la que ha amuntegat la llenya per a tots els crematoris.

380. Einst vertrat die religiöse Erklärung die naturwissenschaftliche; und noch jetzt vertritt die moralische Erklärung die physiologische. Wer wenig denkt und gelernt hat, schiebt Alles zurück in die Moral, seine Verstimmungen durch Wetter, Unverdaulichkeit, Blutarmut, seine Bedürfnisse nach Entleerung oder Ersatz, seinen Mißerfolg, Überdruß, Unzufriedenheit, Unsicherheit.

381. Wenn du laut sagen wolltest, was du Alles schon in Gedanken gethan hast, so würde Jedermann schreien: "weg mit diesem ekelhaften Gewürme! Es schändet die Erde" – und Jedermann würde vergessen haben, daß er ganz dasselbe in seinen Gedanken gethan habe–. So moralisch macht uns Offenherzigkeit.

In der Moralität äußert sich, physiologisch zu reden, der Assimilationstrieb der Schwachen hin zu den Starken.

382. "Ich liebe sie un *deshalb* wünsche ich, daß sie liebt – aber warum gerade mich? ich liebe mich selber nicht genug dazu" – sospricht die göttliche Liebe aus dem Manne.

Du willst ihn bezaubern? So stelle dich vor ihm verlegen.

383. Das Verlangen nach Gegenliebe ist Eitelkeit und Sinnlichkeit.

384. Menschen, die gegen sich mißtrauisch sind, wollen mehr noch geliebt sein als lieben, um einmal, für einen Augenblick wenigstens, an sich glauben zu dürfen.

Ein Gott, der liebt, ist es nicht würdig, sich lieben zu lassen: lieber will er noch gehaßt werden.

380. Antigament, l'explicació religiosa suplia la que ens proporcionen les ciències naturals: i, encara en els nostres dies, l'explicació moral supleix l'explicació fisiològica. Qui pensa poc i ha après poques coses, ho retorna tot a la moral: els seus mals humors per l'oratge, les indigestions, l'anèmia, les necessitats d'evacuació o de compensació, el seu fracàs, el tedi, la insatisfacció i la inseguretat.

381. Si volgueres dir ben fort que ja ho havies pensat tot, aleshores qualsevol cridaria: «Fora d'ací aquest cuc repugnant! Dishonra la terra!» —i qualsevol hauria oblidat que també havia pensat exactament el mateix. La franquesa ens fa així de morals.

En la moralitat s'exterioritza, parlant fisiològicament, la pulsio assimilativa dels dèbils respecte als forts.

382. «L'estime i *per això* voldria que ella estimara —però per què justament a mi? No m'estime bastant», així parla l'amor diví d'un home.

Vols embruixar-lo? Presenta't amb timidesa al seu davant.

383. L'exigència d'amor correspost és vanitat i sensualitat.

384. Les persones que desconfien d'elles mateixes prefereixen ser estimades encara més que estimar, per tal d'una vegada, almenys per un moment, tenir el dret de creure en elles mateixes.

Un déu que estima no és digne de deixar-se estimar: abans prefereix que l'odien.

385. Die Liebe zum Übermenschen ist das Heilmittel gegen das Mitleid mit den Menschen: an letzterem müßte die Menschheit sehr schnell zu Grunde gehen.

386. Ein kleines Mehr von Mitleid unter den Menschen, und die Verzweiflung am Leben stünde vor der Thür.

387. "Liebe deinen Nächsten" – d.h. zu allererst: "laß deinen Nächsten laufen!" – Und gerade dieser Theil der Tugend ist der schwerste!

388. Das kleine Leiden verkleinert uns, das grobe vergrößert uns. Der Wille zum großen Leiden sollte also eine Forderung der Selbstsucht sein.

389. Lieber böse Gesellschaft als kleine!

390. Ein bezauberndes Werk! Aber wie unausstehlich, daß sein Schöpfer uns immer daran erinnert, es sei *sein* Werk. Weiß er denn nicht, daß "der Vater" immer eine komische Person ist?

391. Vieles kleines Glück beschenkt uns mit vielem kleinem Elend: und verdirbt damit den Charakter.

392. Alle Behaglichkeit sollte man nur benutzen wie ein Kranker das Bett: zur Genesung.

393. Sehr klugen Personen glaubt man ihre Verlegenheit nicht.

394. "Ich bin zum Schauen und nicht zum Glauben vorherbestimmt, alle Gläubigen sind mir etwas Fremdes und Lärmendes".

385. L'amor al superhumà és el remei que cura la compassió pels humans: en aquest, la humanitat hauria d'enfonçar-se molt prompte.

386. Una mica més de compassió entre els humans i la desesperació de viure estaria a les portes.

387. «Estima el proïsme» —això és, abans de res i sobretot: «Deixa lliure el proïsme!». I justament aquesta part de la virtut és la més difícil!

388. El petit patiment ens empetiteix; el gran, ens engrandeix. La voluntat de gran patiment hauria de ser, doncs, una exigència de l'egoisme.

389. Millor mala companyia que no cap!

390. Una obra màgica! Però que insuportable és que el seu creador sempre ens recorde que és *seua*. Potser que encara no sap que «el pare» és sempre un personatge còmic?

391. Molta felicitat petita ens regala molta misèria petita: i, així, fa malbé el caràcter.

392. Només fóra legítim d'utilitzar el benestar com el malalt el llit: per refer-nos.

393. A les persones molt intel·ligents no els creiem la perplexitat.

394. «Estic predeterminat a esguardar, no pas a creure; tots els creients em resulten quelcom d'estrany i de sorollós».

395. Es giebt einen Übermuth der Güte, welcher sich wie Bosheit ausnimmt. Unsere Eitelkeit ist gerade dann am schwersten zu verletzen, wenn eben unser Stolz verletzt worden ist.

396. Diese zwei Weibspersonen, Vergangenheit und Zukunft, machen jetzt einen solchen Lärm, daß die Gegenwart vor ihnen davonläuft.

397. Aus einem "ich habe Lust" ein "du sollst" machen, die Gewohnheit zur Tugend, die Sitte zur Sittlichkeit umprägen: das ist eine feine alte uralte Falschmünzerei – und ich verstehe mich heute noch auf sie.

398. "Du sollst" klingt den Meisten angenehmer als "ich will": in ihren Ohren sitzt immer soch der Heerden-Instinkt.

399. In einem bestimmten krankhaften Zustand kann man gar nicht anders, als geizig sein. Geiz ist ein Affekt. Ihr liebt mir die Nüchternheit des Geistes zu sehr: auch dieser Geiz ist Krankheit.

400. Wir werden mißtrauisch, nicht weil wir einen Grund dazu finden, sondern "wir finden immer einen Grund dazu" mißtrauisch zu sein, wenn wir mißtrauisch werden.

401. Unter Umständen ist der allgemeine Schaden geringer, wenn einer seine Affekte an Anderen als wenn er sie an sich selber ausläßt: namentlich gilt dies von den schöpferischen Menschen, deren Nutzen in die Ferne geht.

402. Wehe wenn die Menschen nicht ihre kleinen boshaften Gedanken hätten! Wie viel Lust mehr haben sie dabei, wie viel Wehe-Thun ersparen sie dabei!

395. Hi ha un supercoratge de la bondat que s'exclou com a malignitat. La nostra vanitat és especialment difícil de ferir justament allà on el nostre orgull ja ho ha estat.

396. Aquests dos personatges femenins, el passat i el futur, ara fan tant de soroll que el present al seu davant se'n fuig.*

397. D'un «Tinc ganes» fer un «Tens el deure», reencunyar l'habitud amb virtut, el costum, amb moralitat: això és una fina, vella i supervella falsificació de moneda –i encara avui en sóc un expert.

398. «Tens el deure» sona a la majoria més agradós que «Jo vull»: en les oïdes encara els resta l'instint gregari.

399. En determinada condició malaltissa hom no pot fer cap altra cosa que ser avar. L'avarícia és un afecte. Pense que estimeu massa la sobrietat de l'esperit: també aquesta avarícia és una malaltia.

400. Esdevenim desconfiats no perquè trobem una raó per ser-ho, sinó perquè «sempre trobem una raó» per ser desconfiats quan ho esdevenim.

401. Eventualment, el dany general és més petit si hom desfoga els seus afectes en altres que si ho fa sobre ell mateix: això és vàlid especialment per a les persones creatives, la utilitat de les quals abasta al lluny.

402. Ai si els éssers humans no tingueren les seues petites i malicioses idees! Quant de plaer no tenen a sobre, quanta malifeta no s'estalvien!

* Passat (*Vergangenheit*), futur (*Zukunft*) i present (*Gegenwart*) són substantius femenins en alemany. N. del T.

403. Der Mensch ist immer noch mehr Affe als irgend ein Affe.

404. Das Herz ist es, das begeistert; un der Geist ist es, der beherzt und kalt in der Gefahr macht. Oh über die Sprache!

405. Wie? Ein großer Mann? Ich sehe in ihm nur den Schauspieler seines eignen Ideals.

Die Selbstsucht ist bei Dieben, Räubern, Wucheren und Spekulanten im Grunde anspruchslos und bescheiden genug: man kann ja nicht leicht weniger von den Menschen wollen als wenn man nur ihr Geld will.

406. Faust, die Tragödie der Erkenntniß? Wirklich? Ich *lache* über Faust.

407. Die höchsten tragischen Motive sind bisher unbenutzt geblieben: Die Dichter wissen von den 100 Tragödien des Gewissens nichts aus Erfahrung.

408. Man spricht von der Ursachen der Affekte und meint ihre Gelegenheiten.

409. Er hat seiner Erkenntniß Menschen geopfert und ist auf nichts so stolz als auf diese Grausamkeit gegen sich selber.

410. Mitleid wirkt an dem Erkennenden beinahe zum Lachen, wie zarte Haut an einem Riesen.

411. Lange und große physische Schmerzen erziehen zum Tyrannen.

412. Man muß sowohl mitleidig als grausam sein, um eins von beiden sein zu können.

403. L'ésser humà encara és molt més mona que qualsevol altre simi.

404. És el cor el que ens inspira: i és l'esperit el que, en el perill, ens fa coratjosos i de sang freda. Ui, el llenguatge!

405. Com? Un gran home? En ell només trobe l'actor de l'ideal propi.

En lladres, bandits, usurers i especuladors l'egoisme és, a fi de comptes, modest i bastant pobre: certament, no és gens fàcil voler menys de les persones si només se'ls demana els diners.

406. Faust, la tragèdia del coneixement? De debò? Me'n ric a sobre.

407. Els motius tràgics més alts han restat fins ara inutilitzats: de les cent tragèdies de la consciència, els poetes no en tenen gens d'experiència.

408. Hom parla de les causes dels afectes, i en fa referència a les circumstàncies.

409. Ha sacrificat persones al seu coneixement, i de res no està tan orgullós com d'aquesta crueltat contra ell mateix.

410. La compassió quasi fa riure en qui coneix, com la pell delicada en un gegant.

411. Grans i perllongats dolors físics crien un tirà.

412. Cal ser tant compassiu com cruel per poder esdevenir o una cosa o l'altra.

413. Nicht Wenige, die ihren Teufel austreiben wollten, fuhren dabei selber in die Säue.

414. Der "Lobende" stellt sich meistens, als gäbe er zurück: in Wahrheit will er beschenkt werden.

415. Im Affekt enthüllt sich nicht der Mensch, sondern sein Affekt.

Unsere Augen hören feiner als unsere Ohren: wir verstehen und schmecken lesend besser als hörend – bei Büchern wie bei Musik.

416. Das Concubinat ist corrumptirt durch – die Ehe.

417. Das Christenthum vergiftete den Eros: er starb zwar nicht daran, aber entartete zum "Laster".

Voller Leidenschaften aber herzlos und schauspielerisch: so waren die Griechen, so waren selbst die griechischen Philosophen, wie Plato.

418. Nur bei herzlosen Menschen ist die Innigkeit ächt und beinahe eine Sache der Scham.

419. Ein Bischen Neid im Ursprunge – und hinterdrein eine große Liebe? So entsteht eine Explosion durch die Reibung eines Zündhölzchens.

420. Wenn die Göttin Musik in Worten, statt in Tönen, reden wollte, so würde man sich die Ohren zuhalten.

421. Sich über ein Lob freuen ist bei diesen eine Eitelkeit des Geistes, bei jenen ein Merkmal von Höflichkeit des Herzens.

413. No pocs, que volien expulsar els seus dimonis, acabaren ells mateixos als corrals de porcs.

414. Qui «fa lloances» sovint es presenta com si les tornara: a dir veritat, vol rebre regals.

415. En l'afecte es revela no la persona, sinó el seu afecte.

Els nostres ulls escolten més finament que les nostres orelles: llegint, entenem i assaborim millor que escoltant —sia llibres, sia música.

416. El concubinat està corromput pel matrimoni.

417. El cristianisme enverinà l'*Eros*: ben cert, no morí, però degenerà en el «vici».

Plens de passions, però sense entranyes i teatrals: així foren els grecs, així foren fins i tot els filòsofs grecs, com Plató.

418. Només en les persones sense entranyes la cordialitat és autèntica i quasi un assumpte de pudor.

419. Una mica d'enveja en l'origen i posteriorment un gran amor? Així es genera una explosió mitjançant la fricció d'un petit llumí.

420. Si la deessa música volguera parlar en lloc de sons amb paraules, hom es taparia les orelles.

421. Alegrar-se d'una lloança és, en uns, vanitat de l'esperit; en altres, un signe d'elegància del cor.

422. Man lügt mit der Zunge, aber mit dem Munde und Maule sagt man die Wahrheit – so entsteht der Physiognomiker.

423. Die Sinnlichkeit übereilt das Wachstum der Liebe, so daß die Wurzel schwach bleibt und die ganze Pflanze leicht auszureißen ist.

424. In einigen Menschen ist ein tiefes Bedürfnis nach *ihrem* Feinde: bei ihm allein giebt es auch einen Haß auf den ersten Blick.

425. Mein Auge sieht die Ideale anderer Menschen, und dieser Anblick entzückt mich oft: aber ihr Kurzsichtigen denkt dann, es seien *meine* Ideale!

426. Die Moral aller Gesellschaft lautet, daß Vereinsamung Schuld sei.

427. Fast in jedem Lebenden steckt ein Parasit.

428. Wenn man über einen Menschen umlernen muß, so rechnet man ihm die Unbequemlichkeit, die er einem damit macht, hart an.

429. In der Leutseligkeit ist nichts von Menschenhaß, aber eben deshalb allzuviel Menschenverachtung.

430. Man vergilt einem Lehrer schlecht, wenn man immer "der Schüler" bleibt.

431. Es ist wie mit einem Baum: je mehr er hinauf in die Höhe und Helle will, um so stärker streben seine Wurzeln nach der entgegengesetzten Richtung: einwärts, abwärts, ins Dunkle, Tiefe, Breite – in's "Böse", wie man sagt.

422. Hom menteix amb la llengua, però amb la boca i els morros diu la veritat –així comença la fisiognomonia.

423. La sensualitat precipita el creixement de l'amor, de manera que l'arrel resta dèbil i és fàcil d'arrancar tota la planta.

424. En algunes persones hi ha una pregona necessitat d'un enemic *propri*: només en aquest hi ha també un odi a primera vista.

425. El meu ull veu els ideals de les altres persones, i aquesta visió sovint m'encisa: però vosaltres, miops, penseu que això són els *meus* ideals!

426. La moral de tota societat diu que l'aïllament és culpable.

427. Quasi en tot ésser viu rau un paràsit.

428. Si, gràcies a una persona, hom rectifica i torna a aprendre d'una altra manera, llavors li atribuïm amb severitat la incomoditat que amb això ens ha causat.

429. En l'afabilitat no hi ha gens de misantropia, però justament per això hi ha massa menyspreu a les persones.

430. Hom recompensa malament un mestre si sempre hom resta «el deixeble».

431. Esdevé com en un arbre: com més vol pujar cap a l'altura i la claredat, tant més fortament breguen les seues arrels en la direcció contrària: cap endins, cap avall, vers l'obscuritat, la fondària, l'amplitud –vers la «maldat», com se sol dir.

432. Ihr nennt es die Selbstzersetzung Gottes: es ist aber nur seine Häutung: – er zieht seine moralische Haut aus! Und ihr sollt ihn bald wiedersehen, jenseits von gut und böse.

433. Ein Volk ist der Umweg der Natur, zu 5, 6 großen Männern.

434. Bei patriotischen Festen gehören auch noch die Zuschauer zu den Schauspielern.

435. Auch das Häßliche hat sein häßliches Prunkmännelchen: es heißt "das Erhabene".

436. Was ist gut? – "Das, was zugleich hübsch und rührend ist" – antwortete ein kleines Mädchen.

Wenn Gott ein Gott der Liebe ist, so mußte der Gewissensbiß ein Gottesbiß und folglich ein Biß aus Liebe sein.

437. Muthig, unbekümmert, spöttisch und sogar etwas gewaltthätig: so will uns die Weisheit: sie ist ein Weib und –liebt immer nur einen Kriegsmann.

438. Viel Soldaten und doch wenig Männer! Viel Uniform und noch viel mehr Uniformität.

439. "Die Erntezeit ist wieder vorüber: der Wind weht über die leeren Felder, und jetzt scheint mir auch die glücklichste Ernte ein ungeheurer Verlust" – so empfindet jeder schöpferische Mensch.

440. Zweierlei will der ächte Man: Gefahr und Spiel. Deshalb will er das Weib, als das gefährlichste Spielzeug.

441. Die Aufgabe des Weibes ist, das Kind im Manne zu entdecken und zu erhalten.

432. Vosaltres ho anomeneu l'autodescomposició de Déu: però només n'és la muda de pell –es despulla de la pell moral! I prompte podreu tornar-lo a veure, més enllà del bé i del mal.

433. Un poble és la via indirecta de la natura per tal d'arribar a cinc, sis homenots.

434. En les festes patriòtiques encara participen tant els espectadors com els actors.

435. Fins i tot el lleig té la seua lletja capeta de gala: s'anomena «el sublim».

436. Què és bo? «Allò que és bonic i emocionant alhora», contestà una xiqueta.

Si Déu és el Déu de l'amor, doncs el remordiment de consciència hauria de ser un mos-de-Déu i, per consegüent, un mos d'amor.

437. Valents, despreocupats, burlaners i fins i tot una mica violents: així ens vol la saviesa; és una dona i sempre estima només un guerrer.

438. Molts soldats i, tanmateix, pocs homes! Molt d'uniforme, i encara molta més uniformitat.

439. «El temps de la collita ja ha tornat a passar: el vent bufa sobre els camps buits i ara fins i tot la collita més afortunada em sembla una pèrdua monstruosa» –així sent tota persona creadora.

440. Dues coses estima l'home genuí: el perill i el joc. Per això estima la dona, la joguina més perillosa.

441. La tasca de la dona és descobrir l'infant en l'home, i conservar-lo.

442. Man will die Emancipation des Weibes und erreicht dabei nur die Entmännlichung des Mannes.

443. Der Mann soll zum Kriege erzogen werden, und das Weib dazu, die Erholung des Kriegers zu sein: alles Andere ist Thorheit.

444. Mit dem Wort "Gelehrter" bezeichnet man sowohl die Soldaten den Geistes als – leider – auch die Strumpfwirker des Geistes.

Keine erbärmlichere Gesellschaft giebt es als die von Gelehrten: jene Wenigen abgerechnet, die militärische Gelüste im Leibe und Kopfe haben.

Es giebt zu wenig Männer: und daher vermännlichen sich die Weiber.

445. Es ist eine Feinheit, daß Gott griechisch lernte, als er Schriftsteller werden wollte, und ebenso dies, daß er es nicht besser lernte!

Dieser Denker ist kälter als Eis, folglich verbrennt man sich an ihm die Finger und hält ihn leicht für glühend.

442. Hom pretén l'emancipació de la dona, i només aconsegueix la desmasculinització de l'home.

443. L'home ha de ser educat per a la guerra, i la dona per ser el repòs del guerrer: tota la resta és niciesa.

444. Amb el mot «docte» hom designa tant els soldats de l'esperit com, dissortadament, també els calceters de l'esperit.

No hi ha cap societat més miserable que la dels doctes: exceptuats aquells que tenen antulls militars en el cos i en el cap.

Hi ha massa pocs homes: i, a més, es masculinitzen les dones.

445. És una finesa que Déu aprenguera grec quan volgué fer-se escriptor, així com que no l'aprenguera millor!

Aquest pensador és més fred que el gel, per això un es crema els dits en ell i fàcilment el considera incandescent.

Nota: Aquest quadern, el Z I 1 de l'estiu-tardor del 1882, conté 445 sentències numerades, amb una omissió. El total, però, és d'unes 490.

SOBRE VERITAT I MENTIDA EN SENTIT EXTRAMORAL

1

En algun racó perdut del titil·lant univers escampat en innumerables sistemes solars, hi hagué una vegada un astre on animals llestos inventaren el coneixement. Aquell va ser el minut més arrogant i més fal·laç de la «història universal»: però certament va ser només un minut. Després d'unes poques alenades de la natura, l'astre es glaçà i els llestos animals hagueren de morir. Algú podria inventar una faula així, i sens dubte no hauria il·lustrat prou com de miserable, de vague i de fugitiu, d'inútil i d'arbitrari sembla l'intel·lecte humà dins de la natura; durant eternitats no va existir; quan de nou s'haja acabat, res no s'haurà esdevingut. Perquè per a aquest intel·lecte no hi ha cap altra missió que porte més enllà de la vida humana. Ell no és sinó humà, i solament el seu possessor i procreador se'l pren tan patèticament com si els eixos del món giraren dintre seu. Però si nosaltres poguérem comunicar-nos amb el mosquit, llavors ens assabentaríem que ell navega per l'aire també amb aquest *pathos* i se sent el centre volador d'aquest món. No hi ha res en la natura tan menyspreable i insignificant que no s'infle de seguida com un globus amb un petit buf d'aquella força del coneixement; i així com tot camàlic vol tenir el seu admirador, així el més orgullós dels humans, el filòsof, es pensa que a tot arreu veu els ulls de l'univers dirigits telescòpicament vers les seues accions i pensaments.

És estrany que açò ho faça l'intel·lecte, ell que precisament ha estat afegit als éssers més desgraciats, més delicats i més efímers només com un mitjà per mantenir-los un minut en l'existència; de la qual, altrament, sense aquest afegit tindrien tota la raó per fugir-ne tan de pressa com el fill

de Lessing. Aquella arrogància, unida al coneixement i a la sensació, tot posant boira encegadora sobre els ulls i els sentits dels humans, els enganya, doncs, sobre el valor de l'existència, ja que hi porta la valoració més llagotera sobre el coneixement mateix. El seu efecte més general és l'engany —però també els efectes més particulars porten en ells alguna cosa del mateix caràcter.

L'intel·lecte, com un mitjà per a la conservació de l'individu, desenvolupa les seues forces capitals en la ficció; perquè aquesta és el mitjà gràcies al qual es conserven els individus més dèbils i menys robustos, com aquells als quals ha estat denegat de menar una lluita per l'existència amb banyes o amb l'esmolada dentadura dels animals carnissers. En l'ésser humà aquest art de la ficció arriba al sùmmum: ací l'engany, la llagoteria, la mentida i el frau, la difamació, l'escaficació, la vida d'esplendors manllevades, el fet d'anar disfressat, la convenció encobridora, la representació teatral davant dels altres i d'un mateix, en poques paraules, el continu borinoteig al voltant de la flama de la vanitat és la norma i la llei, tant que quasi no hi ha res més inconcebible que la manera en què es pogué introduir entre els humans un impuls sincer i pur vers la veritat. Ells estan profundament submergits en il·lusions i somnis, el seu ull plana només per damunt de la superfície de les coses i veu «formes», la seua sensació no porta per enlloc a la veritat, sinó que s'acontenta a rebre estímuls i, per dir-ho així, a jugar un joc a les palpentes sobre l'esquena de les coses. És per això que, tot al llarg de la vida, l'ésser humà es deixa enganyar per les nits en el somni, sense que el seu sentiment moral no haja tractat mai d'impedir-ho: mentrestant, hi deu haver humans que amb forta voluntat han eliminat els roncs. A fi de comptes, què sap l'ésser humà d'ell mateix! Ben cert, seria capaç de copsar-se tot sencer, ni que fóra una vegada, estirat com en una vitrina il·luminada? Que potser no li amaga la natura la major part de les coses, fins i tot sobre el seu cos, per captivar-lo i tancar-lo en una consciència orgullosa i impostora a banda de les sinuositats dels budells, del ràpid flux dels corrents de sang, dels enrevessats estremi-

ments de les fibres! Ella llançà la clau: i ai de la funesta curiositat que fóra capaç de mirar una vegada des de la cambra de la consciència cap a fora i cap avall a través d'una escletxa, i aleshores pressentira que l'ésser humà es fonamenta en allò desprietat, allò cobejós, allò insadollable i assassí, en la indiferència envers la seua ignorància i, per dir-ho així, penjant en somnis del llom d'un tigre. D'on surt en tot el món, dins d'aquesta constel·lació, l'impuls vers la veritat!

En la mesura que l'individu es vol conservar enfront d'altres individus, utilitzarà l'intel·lecte, en un estat natural de les coses, la major part de les vegades només per a la ficció: com que l'ésser humà vol existir de manera social i gregària tant per necessitat com per fastigueig, li cal un tractat de pau i, d'acord amb això, tendeix a fer que desaparega del seu món si més no el més brutal *bellum omnium contra omnes*. Aquest tractat de pau, però, comporta el que sembla ser el primer pas vers la consecució d'aquell enigmàtic impuls de veritat. És a dir, en aquest moment es fixa el que d'ara endavant ha de ser «veritat», o siga, que s'inventa una designació de les coses uniformement vàlida i obligatòria, i la legislació del llenguatge atorga també les primeres lleis de la veritat: perquè ací sorgeix per primera vegada el contrast entre veritat i mentida: el mentider fa servir les designacions vàlides, les paraules, per tal de fer aparèixer allò irreal com a real; ell diu, per exemple: sóc ric, mentre que per a aquest estat la designació correcta fóra justament «pobre». Abusa de les convencions consolidades, mitjançant permutacions arbitràries o fins i tot amb inversions dels noms. Si ho fa de manera interessada i que, a més a més, produeix perjudicis, la societat no li atorgarà mai més la seua confiança, i el n'exclourà. D'altra banda, els humans no defugen tant l'estafa com els perjudicis de les estafes. En el fons, en aquest nivell tampoc no detesten l'engany, sinó les conseqüències dolentes, hostils, de certs tipus d'enganys. A més, l'ésser humà solament vol la veritat en un sentit limitat semblant. Desitja les conseqüències agradables de la veritat, les que conserven la vida; és indiferent enfront del coneixement pur que no té

conseqüències, està fins i tot hostilment predisposat contra les veritats que potser són perjudicials i destructives. I a més d'això: com van les coses amb aquelles convencions del llenguatge? Són potser productes del coneixement, del sentit de la veritat: coincideixen les designacions i les coses? És el llenguatge l'expressió adequada de totes les realitats?

Solament per mitjà de manca de memòria pot mai l'ésser humà arribar a imaginar-se que posseeix una veritat en el grau que acabem de designar. Si no es vol acostumar amb la veritat amb forma de tautologia, és a dir amb closques buides, comprarà eternament il·lusions per veritats. Què és una paraula? La reproducció en sons articulats d'una estimulació dels nervis. Inferir ulteriorment, però, de l'estimulació nerviosa una causa fora de nosaltres, això ja és el resultat d'un ús fals i injustificat del principi de raó. Com podríem dir, si la veritat haguera estat l'única cosa decisiva en la gènesi del llenguatge, si en les designacions el punt de mira de la certesa haguera estat l'únic decisiu, com podríem, doncs, dir: «La pedra és dura»: com si allò «dur» ens fóra conegut d'altra manera i no solament com una excitació totalment subjectiva! Dividim les coses per gèneres, designem l'arbre com a masculí, la planta com a femenina: quines transferències tan arbitràries! Que lluny hem volat per damunt del cànon de la certesa! Parlem d'una serp: la designació no encerta cap altra cosa que el fet de retorçar-se; podria, per tant, correspondre-li també al cuc. Quines delimitacions tan arbitràries, quines preferències tan parcials, ara d'aquesta propietat d'una cosa, ara d'aquella! Les diferents llengües, reunides i comparades, mostren que amb les paraules mai no s'arriba a la veritat, mai no s'aconsegueix una expressió adequada: perquè, altrament, no hi hauria tantes llengües. La «cosa-en-si» (això seria justament la pura veritat sense conseqüències) també és per a l'artista del llenguatge totalment inabastable i no mereix en absolut que malde per assolir-la. Ell designa solament les relacions de les coses amb els humans, i per donar-ne l'expressió es val de les metàfores més atrevides. Una estimulació dels nervis transferida en primer lloc a una imatge! Primera metàfora. La imatge una

altra vegada transformada en un so articulat! Segona metàfora. I cada vegada un salt integral d'esfera, al mig d'una altra totalment diferent i nova. Podem imaginar-nos una persona que fóra sorda com una tàpia i que mai no haguera tingut cap sensació del so i de la música: de la mateixa manera com aquesta persona mira més o menys bocabada les figures acústiques de Chladni en l'arena, en troba les causes en les vibracions de la corda i, després d'això, jurarà que d'ara endavant haurà de saber què és allò que els humans anomenen el so, així ens va a tots nosaltres amb el llenguatge. Tenim la creença que sabem quelcom de les coses mateixes quan parlem d'arbres, de colors, de la neu i les flors, i certament només tenim metàfores de les coses, que no corresponen gens ni mica a les entitats originàries. De la mateixa manera que el so es presenta com a figura d'arena, així l'enigmàtica X de la cosa en si ofereix d'entrada l'aspecte d'estimulació nerviosa, després de figura i finalment de so articulat. En tot cas, per tant, els esdeveniments no ocorren d'una manera lògica en la formació del llenguatge, i tot el material en el qual i amb el qual treballa i després construeix l'ésser humà de la veritat, l'investigador, el filòsof, procedeix, si no del país dels somiatruites, en tot cas tampoc, certament, de l'essència de les coses.

Pensem una vegada més sobretot en la formació dels conceptes: tota paraula esdevé immediatament concepte pel fet que justament no ha de servir de record a la vivència originària, única i del tot individualitzada gràcies a la qual es va formar, sinó que ha d'anar bé alhora per a incomptables vivències més o menys semblants —això és, mai no idèntiques parlant estrictament—, i per consegüent ha de ser apropiada per a casos netament diferents. Tot concepte sorgeix de la igualació d'allò desigual. Tan cert com que una fulla mai no és del tot igual que una altra, així mateix és ben cert que el concepte de fulla s'ha format mitjançant la renúncia arbitrària a aquestes diferències individuals, mitjançant un oblit d'allò distintiu, i aleshores provoca la representació, com si en la natura, a més de les fulles, hi haguera quelcom que fóra la «fulla», més o menys una forma primordial

segons la qual totes les fulles hagueren estat teixides, dibuixades, compassades, acolorides, arrissades, pintades, però per mans inhàbils, de manera que cap exemplar no haguera resultat correcte i digne de confiança com a reproducció fidel de la forma primordial. Nosaltres anomenem honrat un ésser humà; «Per què avui ha actuat tan honradament?», ens demanem. La nostra resposta sol ser la següent: per la seua honradesa. L'honradesa! Això vol dir, novament: la fulla és la causa de les fulles. Ben cert, no sabem absolutament res sobre una qualitat essencial anomenada honradesa, però bé que en sabem prou sobre nombroses accions individualitzades, desiguals per tant, que nosaltres igualement mitjançant l'omissió d'allò desigual i que aleshores designem com a accions honrades; finalment, formulem des d'elles una *qualitas occulta* amb el nom d'«honradesa».

El fet de passar per alt allò individual i allò real ens lliura el concepte, i també la forma, mentre que la natura no coneix formes ni conceptes, ni tampoc, per tant, cap mena de gèneres, sinó solament una X inaccessible i indefinible per a nosaltres. Perquè també la contraposició que fem entre l'individu i el gènere és antropomòrfica i no prové de l'essència de les coses, encara que nosaltres tampoc no gosem dir que no li correspon: perquè això seria una afirmació dogmàtica i, com a tal, tan indemostrable com el seu contrari.

Què és, doncs, la veritat? Un exèrcit mòbil de metàfores, metonímies, antropomorfismes; en poques paraules, una suma de relacions humanes que han estat augmentades, transferides, adornades poèticament i retòricament, i que després d'un ús de molt de temps a un poble li semblen fixes, canòniques i obligatòries: les veritats són il·lusions de les quals hom ha oblidat que ho són, metàfores que han esdevingut desgastades i sense força sensible, monedes que han perdut la imatge i que ara ja no considerem com a monedes sinó com a metall. Encara no sabem d'on prové l'impuls vers la veritat: perquè fins ara només ens hem assabentat de l'obligació que la societat assenyala per existir, la de ser veraç, és a dir la de fer servir les metàfores usuals, i

per tant, expressat moralment: de l'obligació de mentir segons una convenció fixa, de mentir en grups en un estil obligatori per a tots. Per descomptat, l'ésser humà oblida aleshores que així és com li van les coses; així doncs, menteix inconscientment de la manera que hem assenyalat i segons usatges centenaris —i justament *per mitjà d'aquesta inconsciència*, tot just gràcies a aquest oblit, arriba al sentiment de la veritat. En el sentiment d'estar obligat a designar una cosa com a roja, una altra com a freda, una tercera com a muda, es desperta un moviment moral que es refereix a la veritat: des de la contraposició del mentider, en qui ningú no confia i al qual tothom exclou, l'ésser humà es demostra a si mateix allò venerable, confiat i profitós de la veritat. Aleshores posa les seues accions com a ésser *racional* sota l'imperi de les abstraccions: ja no pateix més el fet de ser arrossegat per les impressions inesperades, per les intuïcions, generalitza en primer lloc totes aquestes impressions i les converteix en conceptes més descolorits, més freds, per tal de lligar-hi el vehicle de la seua vida i de les seues actuacions. Tot allò que eleva l'ésser humà per damunt de l'animal depèn d'aquesta capacitat de volatilitzar les metàfores intuïtives en un esquema, això és, de dissoldre una imatge en un concepte; perquè en l'àmbit d'aquests esquemes és possible quelcom que mai no podria aconseguir-se sota les primeres impressions intuïtives: edificar un ordre piramidal segons castes i graus, crear un nou món de lleis, privilegis, subordinacions i delimitacions, que ara es presenta enfront de l'altre món intuïtiu de les primeres impressions com allò més fix, més universal, més conegut, més humà, i, per això, com allò regulador i imperatiu. Mentre que tota metàfora d'intuïció és individual i no n'hi ha cap altra igual i, per aquesta raó, sempre sap escapar-se de tota classificació, el gran edifici dels conceptes palesa la rígida regularitat d'un *columbarium* romà i insufla en la lògica el rigor i la fredor propis de la matemàtica. Qui rep l'hàlit d'aquesta fredor a penes creurà que també el concepte, ossi i octogonal com un dau i permutable com aquest, només reste com el *residuum* d'una metàfora, i que la il·lusió de la transferència

artística d'una estimulació nerviosa en imatgès, posat que no la mare, de ben cert que és l'àvia de cadascun dels conceptes. D'altra banda, a l'interior d'aquest joc de daus dels conceptes s'anomena «veritat» –el fet d'usar cada dau tal com ha estat designat; comptar-ne exactament els punts, formar classificacions correctes i no atemptar mai contra l'ordre de les castes ni contra el seguit de les classes d'escalafons. Així com els romans i els etruscs s'imaginaven el cel creuat per rígides línies matemàtiques, i en un espai delimitat d'aquesta manera conjuraven un déu com en un *templum*, igualment cada poble té damunt seu un cel conceptual semblant, matemàticament dividit, i, aleshores, per l'exigència de la veritat entén que hom busque cada déu conceptual només en *la seua* esfera. En aquest punt es pot ben bé admirar l'ésser humà com a poderós geni de la construcció que sobre fonaments mòbils i, per dir-ho així, sobre aigua corrent, aconsegueix enlairar una catedral conceptual infinitament complicada; és clar, per tal de trobar suport sobre aquests fonaments cal que siga una construcció com de teranyines, prou fina perquè se la puguen endur les ones, prou ferma perquè el vent no la destrosse. Com a geni de la construcció, l'ésser humà s'aixeca molt i molt per damunt de l'abella: aquesta construeix amb cera que arreplega de la natura, ell amb el material molt més fi dels conceptes que abans ha de fabricar-se d'ell mateix. En aquest aspecte és ben digne d'admiració –però no pas pel seu impuls vers la veritat, vers el coneixement pur de les coses. Si algú amaga una cosa darrere d'un arbust, fins i tot la torna a buscar allí mateix i la hi troba, aleshores en aquesta recerca i en aquesta trobada no hi ha molt a lloar: això és el que succeeix, però, en cercar i trobar la «veritat» dins la circumscripció de la raó. Si elabore la definició de mamífer i després, feta la inspecció d'un camell, dic: «Mira, un mamífer», és evident que amb això s'ha tret a la llum una veritat, però de valor limitat; vull dir que és de cap a peus antropomòrfica i no conté ni un sol punt que siga «vertader en si», real i universalment vàlid, deixant de banda l'ésser humà. L'investigador d'aquestes veritats només busca en el fons la metamorfosi

del món en els humans; ell brega per una comprensió del món com una cosa específicament humana i, en el millor dels casos, s'aconsegueix la sensació d'una assimilació. De manera semblant a l'astròleg, que considera les estrelles al servei dels humans i en connexió amb la felicitat i el patiment humans, així un investigador d'aquesta mena considera el món sencer lligat als humans com l'eco infinitament trencat d'un so primordial, l'ésser humà, com la reproducció multiplicada d'una imatge primordial, l'ésser humà. El seu procediment és: prendre l'ésser humà com a mesura per a totes les coses, amb què parteix, però, de l'error de creure que té immediatament davant seu aquestes coses com a objectes purs. S'oblida, per tant, de les metàfores intuïtives originals en tant que metàfores i les pren com les coses mateixes.

Només mitjançant l'oblit d'aquest primitiu món de metàfores, només per mitjà de l'enduriment i la petrificació d'una massa d'imatges que originàriament brolla com un fluid candent de la facultat primordial de la fantasia humana, només mitjançant la creença invencible que *aquest sol, aquesta finestra, aquesta taula* són una veritat en si, en poques paraules, només perquè l'ésser humà s'oblida com a subjecte i, en efecte, com a subjecte *artísticament creador*, viu amb una certa pau, seguretat i coherència; si poguera trobar-se sols un instant fora dels murs de la consciència d'aquesta creença, aleshores s'hauria acabat de seguida la seua «autoconsciència». Ja li costa treball reconèixer que l'insecte o l'au perceben un món completament diferent del que percep l'ésser humà, i que la qüestió sobre quina d'ambdues percepcions del món és més correcta, és una pregunta totalment sense sentit, perquè per escatir-la caldria mesurar aplicant ja el criteri de la *percepció correcta*, això és, aplicant un criteri *inexistent*. Tot comptat i debatut, la percepció correcta —això voldria dir l'expressió adequada d'un objecte en el subjecte— em sembla, però, una absurditat plena de contradiccions: perquè entre dues esferes absolutament diferents com el subjecte i l'objecte no hi ha cap causalitat, cap exactitud, cap expressió, sinó a tot estirar un comporta-

ment *estètic*, vull dir una transferència indicativa, una traducció quequejant a una llengua totalment desconeguda. Per a la qual cosa cal, en tot cas, una esfera intermèdia i una força intermediària que poetitze amb llibertat i que invente amb llibertat. La paraula «fenomen» (*Erscheinung*) inclou moltes seduccions, per això l'evite tant com puc: perquè no és veritat que l'essència de les coses es presente (*erscheint*) en el món empíric. Un pintor a qui li manquen les mans i que per mitjà del cant volguera expressar la imatge que es proposava fer, en aquesta permuta d'esferes encara descobrirà més que no descobreix el món empíric de l'essència de les coses. Fins i tot la relació d'una estimulació dels nervis amb la imatge produïda no és en si cap relació necessària; però quan precisament la mateixa imatge ha estat produïda milions de vegades i ha estat heretada a través de moltes generacions d'éssers humans, tot presentant-se finalment en tota la humanitat cada vegada a conseqüència de la mateixa avinentesa, a la fi arriba a assolir per a l'ésser humà la mateixa significació, com si fóra l'única imatge necessària i com si aquesta relació de l'estimulació nerviosa originària amb la imatge produïda fóra una estricta relació de causalitat; com un somni, eternament repetit, fóra sentit i judicat del tot com a realitat. L'enduriment i la petrificació d'una metàfora no garanteixen, però, de cap manera ni la necessitat ni la legitimació exclusiva d'aquesta metàfora.

Certament, tota persona que es trobe com a casa en tals consideracions ha sentit una pregona desconfiança contra tot idealisme d'aquesta mena, sempre que una vegada s'haguera convençut ben clarament de la coherència, omnipresència i infal·libilitat de les lleis de la natura; i ha tret la següent conclusió: ací, en la mesura que hi penetrem, cap a les altures del món telescòpic i cap a les profunditats del món microscòpic, tot és tan segur, desenvolupat, infinit, regular i sense defectes; la ciència haurà d'excavar eternament amb èxit en aquestes mines, i tot el que hi trobe concordarà i no es contradirà. Que poc que s'assembla això a un producte de la fantasia: perquè si ho fóra, sens dubte hauria de deixar endevinar en algun lloc l'aparença i la irrealitat.

Contra això caldria dir el següent: si cadascun de nosaltres tinguera per a ell una impressió dels sentits diferent, si poguérem percebre nosaltres mateixos ara com percep una au, ara com un cuc, ara com una planta, o si un mateix estímulo un de nosaltres el percebera com a roig, un altre com a blau, un tercer fins i tot l'escoltara com a so, aleshores ningú no parlaria d'una tal regularitat de la natura, sinó que la concebria només com un producte summament subjectiu. Finalment: què és per a nosaltres, tot comptat i debatut, una llei de la natura? No la coneixem en si, sinó només en els seus efectes, és a dir en les seues relacions amb altres lleis de la natura, que novament només coneixem com a relacions. Per consegüent, totes aquestes relacions no fan altra cosa que remetre's constantment les unes a les altres, i pel que fa a la seua essència ens són completament incomprendibles; només en coneixem realment allò que hi aportem, el temps, l'espai, és a dir relacions de successió i nombres. Tot allò meravellós, però, que mirem bocabadats justament en les lleis de la natura, tot allò que demana la nostra explicació i que podria seduir-nos perquè desconfiàrem de l'idealisme, rau justament i únicament en el rigor matemàtic i en la inviolabilitat de les representacions del temps i de l'espai. Aquestes, però, les produïm en nosaltres i des de nosaltres amb aquella necessitat amb què les aranyes filen teranyines; si estem obligats a concebre totes les coses solament sota aquestes formes, aleshores ja no és meravellós que, a fi de comptes, concebem en totes les coses només aquestes formes, precisament: perquè totes elles han de portar en elles mateixes les lleis del nombre, i el nombre és justament allò de més admirable en les coses. Tota la regularitat que tant ens imposa en l'òrbita dels astres i en les reaccions químiques coincideix, en el fons, amb aquelles propietats que nosaltres mateixos aportem a les coses, de manera que amb això ens imposem respecte a nosaltres mateixos. D'on resulta, en efecte, que aquesta artística formació de metàfores amb què comença en nosaltres tota sensació ja presuposa aquelles formes, és a dir s'acompleix en elles; només a partir de la ferma persistència d'aquestes formes primor-

dials s'explica com, després, s'hagué de constituir novament un edifici dels conceptes a partir de les metàfores mateixes. Aquest és, doncs, una imitació de les relacions de temps, d'espai i de nombre sobre el terreny de les metàfores.

2

A l'edifici dels conceptes, tal com hem vist, treballa originàriament el *llenguatge*, en èpoques posteriors hi treballa la *ciència*. Així com l'abella construeix les cel·les i alhora les emplena de mel, igualment la ciència treballa sense parar en aquest gran *columbarium* dels conceptes, necròpoli de la intuïció, hi construeix sempre pisos nous i més elevats, apuntala, neteja i renova les cel·les velles i, sobretot, s'afanya per emplenar aquest bastiment enlairat fins la monstruositat i per introduir-hi en ordre tot el món empíric, això és, el món antropomòrfic. Si l'ésser humà que actua ja lliga la seua vida a la raó i als seus conceptes per tal de no ser arrossegat contínuament i no perdre's ell mateix, així l'investigador construeix la seua cabana frec a frec de la torre de la ciència per tal de poder cooperar en aquesta construcció i de trobar ell mateix protecció sota el bastió que hi ha. I li cal protecció: perquè hi ha poders terribles que sense parar l'envaeixen i que a la veritat científica oposen «veritats» d'espècie completament diferent amb les etiquetes més heterogènies.

Aquest impuls vers la formació de metàfores, aquest impuls fonamental de l'ésser humà que no es pot deixar de banda en cap moment perquè amb això es deixaria de banda l'ésser humà mateix, no està, en veritat, vençut, a penes si es troba contingut pel fet que a partir dels seus vaporosos productes, els conceptes, es construeix un nou món, rígid i regular, com una fortalesa per a ell. Mira de trobar per a la seua activitat un nou àmbit i un altre llit de riu, i ho troba en el mite i, en general, en l'art. Sense parar desordena les rúbriques i cel·les dels conceptes perquè hi introdueix noves transferències, metàfores, metonímies; sense parar mostra les ganes de configurar el món existent de l'ésser humà des-

pert d'una manera tan acolorida, irregular, inconseqüent, incoherent, tan plena d'atractius i eternament nova com ho és el món dels somnis. En si, certament, l'ésser humà despert només s'adona d'això, del fet que està despert, per mitjà del rígid i regular filat de conceptes, i justament per això de tant en tant arriba a la creença que somia si una vegada l'art esquinça aquest filat de conceptes. Pascal té raó quan afirma que, si totes les nits ens vinguera el mateix somni, ens n'ocuparíem justament en la mateixa mesura que de les coses que veiem tots els dies: «Si un artesà estiguera segur de somiar totes les nits durant dotze hores seguides que era rei», diu Pascal, «crec que seria justament tan venturós com un rei que somiara totes les nits durant dotze hores que era artesà». El dia despert d'un poble míticament espavilat, més o menys com el dels grecs més antics, és en realitat, mitjançant el prodigi que es produeix contínuament, tal com ho admet el mite, més semblant al somni que al dia del pensador científicament desencisat. Quan cada arbre pot parlar un dia com una nimfa o quan un déu sota l'aparença d'un brau pot rapir donzelles, quan la mateixa deessa Atenea és vista de sobte travessant els mercats d'Atenes amb un bell carruatge en la companyia de Pisístrat —i això es creia l'honrat atenès—, aleshores a cada instant, com en els somnis, tot és possible, i la natura en conjunt festeja l'ésser humà com si només fóra la mascarada dels déus, que sols per fer broma van enganyar l'ésser humà en totes les figures.

L'ésser humà mateix, però, té una invencible tendència a deixar-se enganyar, i es troba com encisat de felicitat quan el rapsode li conta faules èpiques com si foren vertaderes, o quan l'actor fa de rei en l'obra de teatre amb més reialesa que la que li mostra la realitat. L'intel·lecte, aquest mestre de la ficció, és lliure, i és rellevat del seu habitual servei d'esclau quan pot enganyar sense *perjudicar*, i llavors celebra les seues saturnals; mai no és tan pletòric, tan ric, tan orgullós, tan àgil i atrevit. Amb complaença creadora llança les metàfores sense ordre ni concert i canvia de lloc les fites de frontera de l'abstracció, de manera que, per exemple, designa el

riu com el camí movedís que porta l'ésser humà allà on ell habitualment va a peu. Ara ha llançat fora d'ell el signe de la servitud: afanyat abans amb melangiosa diligència per mostrar el camí i les eines a un pobre individu delerós d'existir, i maldant per pillar i despullar com un criat per al seu senyor, ara s'ha fet l'amo i té dret a esborrar dels seus gestos l'expressió de la indignació. També ara, faça el que faça, en comparació amb les seues accions d'abans tot comportarà la ficció, de la mateixa manera que aquelles accions anteriors implicaven la deformació. Ell copia la vida humana, la pren per un bon assumpte i amb ella sembla donar-se per molt satisfet. Aquest monstruós bastiment i edifici amb bigues dels conceptes, subjectant-se al qual l'ésser humà indigent se salva durant tota la vida, per a l'intel·lecte alliberat només és un entaulat i una joguina per a les seues obres d'art més atrevides: i quan ho trosseja, quan ho llança sense ordre ni concert, quan irònicament ho compon de bell nou, ajuntant-hi el més heterogeni i separant-ne el més afí, aleshores revela que no li calen aquells remeis d'urgència de la pobresa, i que ara no el dirigeixen els conceptes sinó les intuïcions. Cap dels camins regulars no condueix des d'aquestes intuïcions a la terra dels esquemes espectrals, les abstraccions: no ha estat feta la paraula per a les intuïcions, l'ésser humà calla quan les veu, o només parla amb metàfores prohibides i amb connexions conceptuals inaudites per tal de correspondre creativament a la impressió de la poderosa intuïció present, si més no mitjançant la destrucció i ridiculització de les velles barreres conceptuals.

Hi ha èpoques en què l'ésser humà racional i l'ésser humà intuïtiu es troben l'un al costat de l'altre, el primer amb por davant la intuïció, el segon fent mofa sobre l'abstracció; aquest darrer és justament tan irracional com mínimament artístic és el primer. A tots dos els abelleix dominar sobre la vida: aquest, tot sabent solucionar les necessitats més essencials mitjançant la previsió, el seny i la regularitat; aquell, sense veure, com un «heroi foll d'alegria», aquelles necessitats, i prenent com a real només la vida fingida per l'aparença i la bellesa. Allà on l'ésser humà

intuïtiu, com potser en la Grècia més antiga, maneja les seues armes de manera més poderosa i victoriosa que el seu contrari, en cas favorable es pot formar una cultura i fundar el domini de l'art sobre la vida; aquesta ficció, aquesta negació de la indigència, aquesta esplendor de les intuïcions metafòriques i, en general, aquesta immediatesa de l'engany acompanyen totes les manifestacions d'una vida semblant. Ni la casa, ni la marxa, ni la roba, ni la gerra de terrissa cuita delaten que les inventà la necessitat; sembla com si en totes elles haguera d'expressar-se una ventura sublim i una serenitat olímpica i, per dir-ho així, una mena de joc amb la seriositat. Mentre que l'ésser humà guiat per conceptes i abstraccions només rebutja la desventura gràcies a aquests guies, sense aconseguir-se ventura de les abstraccions, tot aspirant-hi a trobar-se lliure de dolors tant com siga possible, l'ésser humà intuïtiu, ben dret enmig d'una cultura, ja recol·lecta de les seues intuïcions, exceptuant el rebuig del mal, una claredat, una alegria i una redempció que hi entren a doll sense parar. Per descomptat, sofreix més intensament, *quan* sofreix; i és cert que també sofreix més sovint, perquè no sap aprendre de l'experiència i sempre cau de nou en el mateix parany en què ja una vegada havia caigut. En el sofriment, doncs, és tan irracional com en la ventura, crida fort i no troba cap consol. De quina manera tan diferent es manté dret l'ésser humà estoic sota la mateixa desgràcia, alligonat per l'experiència i dominant-se mitjançant conceptes! Ell, que generalment només busca franquesa, veritat, alliberament dels enganys i protecció davant d'atacs per sorpresa que captiven, ara, en la desventura, realitza l'obra d'art de la ficció, tal com aquell la feia en la ventura; no hi presenta cap cara humana que s'estremeix i fa moviments, sinó, per dir-ho així, una màscara amb digna simetria en els trets, no crida i ni una sola vegada no altera la veu. Quan un vertader núvol de tempesta es vessa al seu damunt, aleshores es cobreix amb la seua capa i s'allunya sota el temporal anant a poc a poc.

El text original del *Llibre de sentències* es troba en el vol. 10 de les *Obres Completes* de Nietzsche (*Kritische Studienausgabe*), editades per G. Colli i M. Montanari, Berlín-Munic, 1980, pp. 54-107. L'original de *Sobre veritat i mentida en sentit extramoral*, en el vol. 1 d'aquesta mateixa edició, pp. 873-890.

ÍNDIX

NIETZSCHE, L'ESCRITOR I EL PENSADOR. NOTES PER AL CENTENARI DE LA SEUA MORT, per Joan B. Llinares	7
LLIBRE DE SENTÈNCIES	29
SOBRE VERITAT I MENTIDA EN SENTIT EXTRAMORAL.....	135

LLIBRE DE SENTÈNCIES

FRIEDRICH NIETZSCHE

TRADUCCIÓ I EDICIÓ
A CURA DE
JOAN B. LLINARES

setimig

El present llibre ens introdueix en la persona i en l'obra de Friedrich Nietzsche. *Llibre de sentències* és un significatiu aplec d'aforismes del seu llegat pòstum, inèdits en qualsevol de les llengües de l'Estat espanyol. Aquest text es completa amb l'assaig *Veritat i mentida en sentit extramoral*, un escrit essencial per a entendre el pensament del radical filòsof, la vigència del qual es revaloritza en ple centenari de la seua mort. L'acurada versió catalana de les sentències, obra de Joan B. Llinares (Universitat de València), s'acompanya amb l'original alemany, la qual cosa confereix al volum un valor extraordinari i antològic.

col·lecció
Xenius

ISBN: 84-75043-92-0

7 288495 043924